

د افغانستان اسلامي جمهوریت
د عدلیې وزارت

رسمی جریده

فوق العاده ګڼه

- دملګرو ملتونو د عمومي مجمع د ۲۰۰۶ میلادی کال د دسامبر د ۱۳ مصوب د معلولیت لرونکو افرادو د حقوقو کنوانسیون
- د کلسټر مهماتو (غځپه ییزو مهماتو) د منع دکنوانسیون د جوړیدو لپاره د پیلوماتیک کنفرانس
- کنوانسیون حقوق افرادو دارای معلولیت مصوب مجمع عمومی سازمان ملل متحد ۱۳ دسامبر ۲۰۰۶ میلادی
- کنفرانس دیپلوماتیک برای اتخاذ کنوانسیون منع مهمات خوشه ای

در این شماره :

۱- کنوانسیون حقوق افراد دارای معلولیت مصوب مجمع عمومی سازمان ملل متحد ۱۳ دسامبر ۲۰۰۶ میلادی
از صفحه (۹۷-۱).

۲- کنفرانس دیپلماتیک برای اتخاذ کنوانسیون منع مهمات خوشه ای صفحه (۹۷-۱۶۲)

د امتیاز خوانند : د عدلی وزارت

مسؤل چلوونکی : قانونمل محمدرحیم "دقیق"

۰۷۰۰۵۸۷۴۵۷

ددفتر تیلفون : ۲۱۰۳۳۷۵

مرستیال : نور علم ۰۷۰۰۱۴۷۱۷۸

مهتمم: محمدجان ۰۷۰۰۳۹۵۲۹۲

ویب سایت : www.moj.gov.af

قیمت این شماره : ..... (۷۰) افغانی

تیراژ چاپ اول : ..... (۳۰۰۰) جلد

آدرس : وزارت عدلیه ، ریاست نشرات ، چهارراهی پشتونستان ، کابل

د معلوليت لرونكو افرادو د حقوقو د
 كنوانسيون او د هغه د الحاقې
 پروتوكول د توشېح په هكله، د
 افغانستان د اسلامي جمهوريت د
 رئيس فرمان

فرمان
 رئيس جمهوري اسلامي افغانستان
 در مورد توشيح كنوانسيون حقوق
 افراد داراي معلوليت و پروتوكول
 الحاقې آن

گڼه: (۲۴)

نېټه: ۱۳۹۰ / ۳ / ۱۴

لومړۍ ماده:

داساسي قانون د(۶۴) مادې د (۱۶)
 فقرې د حكم له مخې، د ملكرو ملتونو د
 عمومي مجمع د ۲۰۰۶ كال د دسمبر د
 ۱۳ مصوب د معلوليت لرونكو افرادو د
 حقوقو له كنوانسيون او د هغه له
 پروتوكول الحاق چې دولتي الحاقې
 جرگې د ۱۳۹۰ / ۲ / ۳ نېټې (۲) گڼې او د
 مشرانو جرگې د ۱۳۹۰ / ۲ / ۲۵ نېټې
 (۲) گڼې مصوبو پر بنسټ په يوه سريزه
 او (۵۰) مادوكې او د هغه الحاقې
 پروتوكول په (۱۸) مادوكې تصديق
 شوی، توشېح كوم.

دوه يمه ماده:

دغه فرمان د توشېح له نېټې څخه نافذ او

شماره: (۲۴)

تاريخ: ۱۳۹۰/۳/۱۴

ماده اول:

به تاسی از حكم فقره (۱۶) ماده (۶۴)
 قانون اساسی، الحاق افغانستان به
 كنوانسيون حقوق افراد داراي معلوليت
 مصوب مجمع عمومي سازمان ملل متحد
 ۱۳ دسمبر ۲۰۰۶ و پروتوكول الحاقې
 آن را كه براساس مصوبات شماره (۲)
 مؤرخ ۱۳۹۰/۲/۳ ولسی جرگه و
 شماره (۲) مؤرخ ۱۳۹۰/۲/۲۵
 مشرانو جرگه شورای ملی به داخل يك
 مقدمه و (۵۰) ماده و پروتوكول الحاقې
 آن به داخل (۱۸) ماده تصديق گردیده
 است، توشيح می دارم.

ماده دوم:

این فرمان از تاريخ توشيح نافذ و همراه

د کنوانسیون، د هغه د پروتوکول او د ملي شوري له مصوبو سره يوځای دې په رسمي جريده کې خپور شي.

با کنوانسیون، پروتوکول الحاقی آن و مصوبات شورای ملی در جريده رسمی نشر گردد.

حامد کرزی

حامد کرزی

د افغانستان د اسلامي

رئيس جمهوري اسلامي

جمهوريت رئيس

افغانستان

د افغانستان اسلامي جمهوريت

ملي شوري

ولسي جرگه

د ۲۰۰۶ کال د دسمبر پر ۱۳ نېټه، د

ملگرو ملتونو د سازمان د عمومي مجمع

له خوا تصويب شوی د معلولو

وگړو کنوانسيون او د هغه

د الحاقیه پروتوکول په هکله،

د ولسي جرگې تصديق

گڼه: (۲)

نېټه: ۱۳۹۰ / ۲ / ۳

ولسي جرگې د افغانستان د اساسي قانون د

نوي يمي مادې له حکم سره سم، د ۱۳۹۰

کال د غويي د مياشتې په درېيمه نېټه په

عمومي غونډه کې د ۲۰۰۶ کال د دسمبر

پر ۱۳ نېټه د ملگرو ملتونو د سازمان

عمومي مجمع له خوا تصويب شوی د

معلولو وگړو د حقوقو کنوانسيون په يوه

سريزه او پنځوسو مادو او د هغه الحاقی

پروتوکول يې په اتلسو مادو کې تصديق کړ.

عبدالرؤف "ابراهيمي"

د ولسي جرگې رئيس

جمهوری اسلامی افغانستان

شورای ملی

ولسي جرگه

تصديق ولسي جرگه از کنوانسيون

حقوق افراد دارای معلولیت

مصوب مجمع عمومی سازمان

ملل متحد ۱۳ دسامبر

۲۰۰۶ و پروتوکول

الحاق آن

شماره: (۲)

تاریخ: ۱۳۹۰/۲/۳

به تأسی از حکم ماده نودم قانون

اساسی افغانستان، کنوانسيون حقوق

افراد دارای معلولیت مصوب مجمع

عمومی سازمان ملل متحد ۱۳ دسامبر

۲۰۰۶ به داخل یک مقدمه و پنجاه ماده و

پروتوکول الحاقی آن به داخل هجده

ماده در جلسه عمومی مؤرخ سوم ماه

ثور سال ۱۳۹۰ ولسي جرگه تصديق

گردید.

عبدالرؤف "ابراهيمي"

رئيس ولسي جرگه

د افغانستان اسلامي جمهوريت

ملي شوري

مشرانو جرگه

د ۲۰۰۶ ميلادي كال د دسامبر د ۱۳

نېټې د ملگرو ملتونو د سازمان د عمومي

مجمع مصوب د معلوليت لرونكو

افرادو د حقوقو د كنوانسيون او د هغه د

الحاقي پروتوكول په هكله،

د مشرانو جرگې تصديق

گڼه: (۲)

نېټه: ۱۳۹۰/۲/۲۵

د افغانستان د اساسي قانون د نوي يمې مادې د

حكم پر بنسټ د ۲۰۰۶ ميلادي كال د

دسامبر د ۱۳ نېټې د ملگرو ملتونو د سازمان د

عمومي مجمع مصوب د معلوليت لرونكو

افرادو د حقوقو كنوانسيون په يوه سرريزه او

(۵۰) مادوكې او د معلوليت لرونكو افرادو د

حقوقو د كنوانسيون د الحاقي پروتوكول يوه

ضميمه په اتلسو مادو كې د روان لمریز كال د

۱۳۹۰/۲/۲۵ نېټې په عمومي غونډه كې،

تصديق كړ.

فضل هادي "مسلميار"

د مشرانو جرگې رئيس

جمهوری اسلامی افغانستان

شورای ملی

مشرانو جرگه

تصديق مشرانو جرگه

د مورد كنوانسيون حقوق

افراد دارای معلوليت مصوب مجمع

عمومي سازمان ملل متحد مؤرخ ۱۳ د

سامبر ۲۰۰۶ ميلادي و پروتوكول

الحاقي آن

شماره: (۲)

تاريخ: ۱۳۹۰/۲/۲۵

به تاسی از حکم ماده نودم قانون

اساسی افغانستان، کنوانسیون حقوق

افراد دارای معلولیت مصوب مجمع

عمومی سازمان ملل متحد ۱۳ دسامبر ۲۰۰۶

ميلادي در يك مقدمه و (۵۰) ماده

و يك ضميمه پروتوكول الحاقي كنوانسيون

حقوق افراد دارای معلوليت به داخل

هجده ماده در جلسه عمومي مؤرخ

۱۳۹۰/۲/۲۵ مشرانو جرگه تصديق

گردید.

فضل هادی "مسلميار"

رئيس مشرانو جرگه

د ملگرو ملتونو د عمومي مجمع
د ۲۰۰۶ ميلادي كال د دسامبر
د ۱۳ مصوب د معلوليت لرونكو
افرادو د حقوقو كنوانسيون

اشاره:

د معلوليت لرونكو افرادو د حقوقو
بين المللي ميثاق، د هغه له الحاقې
پروتوكول سره د ۲۰۰۶ كال د دسمبر
په ديارلسم د ملگرو ملتونو د سازمان په
عمومي مجمع كې تصويب او د ۲۰۰۷
كال د مارچ د مياشتې په ۳۰ نېټه ملگرو
ملتونو د سازمان په مقررې د لاسليك
لپاره د دولتونو استازو ته وړاندې شو.
په لومړۍ ورځ ۸۲ هېوادونو ميثاق او
۴۴ هېوادونو د هغه الحاقې پروتوكول
لاسليك كړ او يوه هېواد ميثاق توشېح
كړ.

دا پداسې حال كې ده چې دغه ميثاق د
لاسليك په لومړۍ ورځ د بين المللي
ميثاقونو تاريخ كې زيات شمېر لاسليك
كړونكي ځانته اختصاص كړيدي.

كنوانسيون حقوق افراد داراي
معلوليت مصوب مجمع عمومي
سازمان ملل متحد ۱۳ دسامبر
۲۰۰۶ ميلادي

اشاره:

ميثاق بين المللي حقوق افراد داراي
معلوليت، همراه با پروتوكول
الحاقې آن، در سيزده دسامبر سال
۲۰۰۶، در مجمع عمومي سازمان ملل
متحد تصويب و در تاريخ ۳۰ مارچ
۲۰۰۷، در مقر سازمان ملل متحد، به
منظور امضاء به نمايندگان دولت ها
عرضه شد.

در اولين روز، ۸۲ کشور ميثاق و ۴۴
کشور پروتوكول الحاقې آن را امضاء
کردند و يك کشور نیز ميثاق را توشیح
نمود.

این در حالی است که این ميثاق بیشترین
تعداد امضاء کنندگان را در اولين روز
امضاء، در تاريخ ميثاق های بين المللي
به خود اختصاص داده است.

این سند، اولین سند بین المللی جامع حقوق بشری قرن بیست و یکم و در عین حال محصول کوتاه ترین دور مذاکرات برای تصویب یک میثاق یعنی چهار سال (۲۰۰۲-۲۰۰۶) نیز بوده است.

قابل یاد آوری است، که با توجه به اینکه بیش از صد کشور جهان، در مدت کمتر از یک سال، به این میثاق پیوسته است، افغانستان- اما- با وجود داشتن مشکلات زیادی در این عرصه و شمار زیادی از افراد دارای معلولیت، هنوز به این میثاق نه پیوسته است.

کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان، خواستار الحاق جمهوری اسلامی افغانستان به این میثاق است تا اعاده حقوق بشری این قشر آسیب پذیر در جامعه ممکن شود و آنان بتوانند به صورت خودکفا و با امکانات همسان با سایر شهروندان، زندگی کنند.

بخش حمایت از حقوق افراد دارای

دغه سند د یویشتمې پېړۍ د بشر د حقوقو جامع بین المللي لومړنی سند او په عین حال کې د یوه میثاق د تصویب لپاره د مذاکرو د ډېر لنډ دور محصول یعنې څلور کاله (۲۰۰۲-۲۰۰۶) هم دی.

د یادولو وړ ده چې دې ته په پام سره چې د نړۍ له سلو څخه زیات هېوادونه له یوه کال څخه په لږه موده کې لدې میثاق سره یو ځای شويدي، افغانستان- اما- پدې ډگر کې دزیاتو ستونزو او دمعلولیت لرونکو زیات شمېر افرادو دلرلو با وجود، لاتراوسه لدې میثاق سره یو ځای شوی ندی.

د افغانستان د بشر د حقوقو خپلواک کمیسیون، لدې میثاق سره د افغانستان د الحاق غوښتونکی دی ترڅو د افغانستان په ټولنه کې ددغه زیان منونکي قشر د بشري حقوقو اعاده شونې شي او هغوی وکولی شي پر خپل ځان د بسیا کېدو او له نورو وطنوالو سره په یوشان امکاناتو سره ژوند وکړي.

د معلولیت لرونکو افرادو له حقوقو څخه

معلوليت به خاطر آگاهي دهی به افکار عمومي و داد خواهی از حقوق افراد دارای معلوليت، این میثاق را ترجمه نموده، نیز در نظر دارد که میثاق را به زبان های رایج کشور و همچنان به زبان های اشاره و بریل چاپ و نشر نماید. (بخش حمایت از حقوق افراد دارای معلوليت کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان).

مقدمه

دولت های عضو کنوانسیون حاضر: الف- با یادآوری اصول اعلام شده در منشور سازمان ملل متحد که منزلت و ارزش ذاتی و حقوق برابر و لاینفک همه اعضای خانواده بشری را به عنوان بنیان آزادی، عدالت و صلح در جهان به رسمیت می شناسد.

ب- با شناسایی این که سازمان ملل متحد در اعلامیه جهانی حقوق بشر و میثاق های بین المللی حقوق بشر اعلام و موافقت نموده است که همگان بدون

د ملاتړ برخې، د عمومي افکارو د خبرتیا او د معلولیت لرونکو افرادو د حق غوښتنې (دادخواهی) په خاطر دغه میثاق وژباړه، په پام کې لري چې میثاق د هېواد په رایجو ژبو او همدارنگه د اشارې او بریل په ژبو چاپ او خپور کړي. (د افغانستان د بشر د حقوقو د خپلواک کمیسیون د معلولیت لرونکو افرادو د ملاتړ برخه).

سریزه

د حاضر کنوانسیون غړي دولتونه : الف _ د ملگرو ملتونو د سازمان په منشور کې اعلام شویو اصولو ته په پام سره، چې د بشري کورنۍ د ټولو غړو منزلت او ذاتي ارزښت، مساوي او نه بېلېدونکي حقوق، په نړۍ کې د آزادی، عدالت او سولې د بنسټ په توگه په رسمیت پېژني.

ب- دې ته چمتو دي چې، دملگرو ملتونو سازمان د بشر د حقوقو په نړيواله اعلامیه او د بشر دحقوقو په نړيوالو تړونونو کې اعلام او موافقه کړېده چې

هر گونه تمایزی، از تمامی حقوق و آزادی های مندرج در اسناد مذکور، برخوردار می باشند.

ج- با تأکید مجدد به جهان شمولی، عدم انفکاک، وابستگی متقابل و ارتباط میان تمامی حقوق بشر و آزادی های بنیادین و نیاز افراد دارای معلولیت به بهره مندی کامل از آنها بدون تبعیض.

د- با یاد آوری میثاق بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی، کنوانسیون بین المللی حذف تمامی اشکال تبعیض نژادی، کنوانسیون رفع کلیه اشکال تبعیض نسبت به زنان، کنوانسیون منع شکنجه و سایر مجازات ها یا رفتارهای تحقیرآمیز غیر انسانی و ظالمانه، کنوانسیون حقوق کودک و کنوانسیون بین المللی حمایت از حقوق تمامی کارگران مهاجر و اعضای خانواده های آنان.

ه- با اذعان به این که معلولیت مفهومی تحول پذیر بوده، این که معلولیت منتج از تعامل افراد دارای

هر شوک له هر دول تبعیض پرتنه په یادوشوو سندونوکې له بیان شویو حقوقو او آزادیو څخه برخمن کېدای شي.

ج- د ټولو بشري حقوقو او بنسټيزو آزادیو پر نړیوالتوب، نه جلا والي او متقابلې تړلتیا باندې په بیا ټینګار او له دغو حقونو څخه د معلولو کسانو له تبعیض پرتنه د ګټې اخیستنې اړتیا.

د- د اقتصادي، ټولنيزو او فرهنگي حقوقو نړیوال، د مدني او سياسي حقوقو نړیوال تړون، د هر دول نژادي توپيرونو د له منځه وړلو نړیوال تړون، د بنځو پر وړاندې د هر دول تبعیض د له منځه وړلو تړون، د ځوروني او نورو ظالمانه او ناانساني یا تحقيروونکي چلند پر وړاندې تړون، د ماشوم د حقوقو تړون او د ټولو کلهوالو کارګرو او دهغوی د کورنیو د غړو د حقوقو څخه د دفاع د تړون پریادونه ټینګار.

ه- د دې په منلو چې معلولیت یوه زیاتیدونکې پدیده ده چې د فزیکي، رواني، حسي او د چاپیریالي ځنډونو په

معلوليت با موانع و نگرش های محیطی است که مانع مشارکت برابر، کامل و مؤثر آنان در جامعه، می گردد.

و- با اذعان به اهمیت اصول، رهنمودها و خط مشی مندرج در برنامه عمل جهانی در مورد افراد دارای معلولیت و در قواعد معیاری در خصوص یکسان سازی فرصت ها برای افراد دارای معلولیت در تأثیرگذاری بر ارتقای طرح ریزی و ارزیابی سیاست ها، برنامه ها و اقدامات در سطوح ملی، منطقه و بین المللی به منظور آنکه فرصت ها برای افراد دارای معلولیت بیشتر یکسان گردد.

ز- با تأکید بر اهمیت تعمیم دهی موضوع معلولیت به عنوان جزء، جدایی ناپذیر راهبردهای مرتبط با توسعه پایدار.

ح- با اذعان به این که تبعیض علیه هر فرد بر مبنای معلولیت تخطی از منزلت و ارزش ذاتی هر فرد انسانی است.

ط- با اذعان بیشتر بر تنوع بین افراد

پایله کې د ټولني له نورو کسانو سره په مساوي توګه د هغوی د اغیزمنې برخې د لاس ته راوړلو څخه ګرځي.

و- د هغو اصولو او کړنلارو د لارښوونو اهمیت، کوم چې د نړیوال خوځښت په پروګرام کې د معلولیت لرونکو افرادو په اړه راغلي او په معیاري قوانینو کې د معلولیت لرونکو افرادو لپاره د مناسبو فرصتونو د برابرې په خاطر په ملي، سیمه ییزه او نړیواله کچه د افرادو د فرصتونو د لایزېاتي برابرې لپاره د کړنلارو، پلانونو، پروګرامونو او اقداماتو د ښه والي، اصولي کولو او ارزونې د اغیزمن کېدو په منلو سره.

ز- له ثابتې پراختیا سره د تړلو ستراتیژیو د نه بېلېدونکي جزء په توګه د معلولیت موضوع ته د عمومیت ورکولو پر اهمیت باندې په تأکید سره.

ح- پردې باور چې د معلولیت په خاطر تبعیض درلودل، له ذاتي درنښت او د انسان له بشري ارزښت څخه سرغړونه ده.

ط- د معلولیت لرونکو افرادو ترمنځ د

تنوع په زيات اذعان.

ی- د ټولو هغو کسانو په ګډون چې د معلولیت په برخه کې د کلکې ننگې او ملاتړ غوښتونکي دي، د بشري حقوقو د ودې او ساتنې د اړتیا په اذعان.

ک- په خواشینۍ سره باید وویل شي د څرګندو نړیوالو ژمنو او سندونو په شتون سره بیا هم د نړۍ په هر ګوټ کې معلولیت لرونکي افراد لا اوس هم په ټولنه کې د نورو کسانو په څېر د یو شان ګډون کولو او د هغوی له بشري حقوقو څخه د سرغړونې په برخه کې، له ستونزو سره لاس او ګرېوان دي.

ل- په ټولو هېوادونو کې په تیره بیا مخ پر ودې هېوادونو کې د معلولیت لرونکو افرادو د ژوند د شرایطو د ښه والي لپاره د نړیوالو مرستو پر اهمیت ټینګار.

م- د خورا ارزښتناکو موجود او بالقوي همکاريو درک کول، کوم چې د معلولیت لرونکو افرادو له خوا د هغوی د ټولنو د عمومي هوساینې او تنوع لپاره تر سره شوي دي، د معلولیت لرونکو افرادو د بشپړو بشري حقوقو او بنسټیزو آزادیو

دارای معلولیت.

ی- با اذعان به نیاز و ارتقای حمایت از حقوق بشری تمامی افراد دارای معلولیت شامل کسانی که نیازمند حمایت شدیدتری می باشند.

ک- با نگرانی از این که علی رغم وجود اینگونه اسناد و تعهدات، افراد دارای معلولیت کماکان با موانعی در مشارکت شان به عنوان عضو برابر جامعه، همچنین نقض حقوق بشری آنان در تمامی نقاط جهان مواجه می باشند.

ل- با اذعان بر اهمیت همکاری های بین المللی برای بهبود شرایط زندگی افراد دارای معلولیت در تمامی کشورها به ویژه در کشورهای در حال توسعه.

م- با اذعان به مشارکت های ارزشمند بالفعل و بالقوه افراد دارای معلولیت در مورد رفاه کلی و تنوع جوامع شان و اینکه ارتقای بهره مندی کامل افراد دارای معلولیت از حقوق بشر و آزادی های بنیادین

و اینکه مشارکت کامل افراد دارای معلولیت منتج به گسترش حس تعلق و پیشرفت های مهم در توسعه اقتصادی، اجتماعی و انسانی جامعه و فقر زدایی می گردد.

ن- با اذعان به این که برای افراد دارای معلولیت، استقلال فردی و عدم وابستگی از جمله آزادی انتخاب، مهم می باشد.

س- بادر نظر گرفتن این که افراد دارای معلولیت بایستی این فرصت ردا داشته باشند که فعالانه در روند تصمیم گیری ها در مورد سیاست ها و برنامه ها از جمله مواردی که مستقیماً به خود آنها مربوط می شوند، سهیم باشند.

ع- با ابراز نگرانی از وضعیت دشوار افراد دارای معلولیت که دچار چند نوع یا اشکال تشدید یافته تبعیض بر مبنای نژاد، رنگ، جنسیت، زبان، مذهب عقاید سیاسی یا دیگر عقاید، و یا با منشاء ملی، قومی، بومی و یا اجتماعی، سطح دارایی، تولد، سن و یا سایر

شخصه د بر خمن تیا د ودې او د معیوبو کسانو پوره برخه اخیستنه به د یوې ټولنې په بشري، ټولنيزو او اقتصادي پرمختګ کې د بنسټيزو پرمختګونو او د بې وزلۍ د رېښو په له منځه ایستلو کې اغېزمنه ونډه ولري.

ن- د معلولیت لرونکو افرادو د ټاکنو د حق د آزادي په ګډون د هغوی د انفرادي ځانګړتیا او استقلالیت د اهمیت پېژندل.

س- دې ته په پام سره چې معلولیت لرونکي افراد باید دا فرصت ولري چې د سیاستونو او برنامه له جملې په هغو مواردو کې چې مستقیماً په خپله په هغوی پورې اړه مومي، په فعاله توګه د تصمیم نیونې برخوال وي.

ع- د هغو ستونزمنو حالاتو په اړه د اندېښنې ښودل چې معلولیت لرونکي افراد زیاتېدونکي توپیر له خو ډولونو سره منځمخ دي لکه نژاد، رنگ، جنسیت، ژبې، مذهب، سیاسي عقاید یا نورو عقایدو یا په ملي، قومي، بومي یا ټولنيزو، د شتمنۍ سطح، زېږېدنې، عمر او یا نورو

خصوصیاتو سره مخامخ کېږي.

ف- د دې پوهېدنې سره چې، معلولې بنځې او نجونې د کور په دننه او د کور نه بهر، له زورزیاتي، ناوړه گټې اخیستنې، غفلت یا بې پروایي، ناوړه چلند یا زېښناک (رستار) او دسپکاوې وړ دریځ سره مخامخې دي. له تر ټولو زیات او ستر خطر سره لاس او گډوډان دي.

ص- معلول ماشومان باید له ټولو بشري حقوقو او بنسټیزو آزادیو نه، د نورو ماشومانو په څېر په برابرې او بشپړې توګه برخمن شي. د دې په اړخ کې د هغو ژمنو یادونه، کوم چې د ماشوم د حقوقو په تړون کې غړو دولتونو په غاړه اخیستي دي.

ق- د معلولیت لرونکو افرادو په واسطه د بشر له حقوقو او بنسټیزو آزادیو څخه د بشپړې گټې اخیستنې د لوړولو لپاره په ټولو هڅو کې د جنسیتي لیدلوریو د ځای پر ځای کولو باندې په تاکید سره.

ر- د دې واقعیت روښانه کول چې، زیاتره معلولیت لرونکي افراد په بې وزلي کې ژوند کوي او په دې اړه د کرکېچنو

خصوصیات با آنان مواجه می گردند.

ف- با اذعان به این که زنان و دختران دارای معلولیت غالباً در معرض خطر بیشتری هم در درون و هم در بیرون خانه می باشند و مورد خشونت، آسیب، یا سوء استفاده غفلت، یا برخورد های ناآگاهانه، و رفتار ناشایسته و یا استثمار واقع می گردند.

ص- با اذعان به این که کودکان دارای معلولیت بایستی به صورت کامل از حقوق بشر و آزادی های بنیادین بر مبنای برابری با سایر کودکان برخوردار گردند، با یادآوری تعهدات دولت های عضو در برابر کنوانسیون حقوق کودک.

ق- با تأکید بر گنجاندن دیدگاه های جنسیتی در تمامی تلاش ها در جهت ارتقای بهره مندی کامل از حقوق بشر و آزادی های بنیادین، توسط افراد دارای معلولیت.

ر- با تأکید بر این حقیقت که اکثر افراد دارای معلولیت در شرایط فقیرانه ای زندگی می نمایند و در این ارتباط، نیاز

اساسی برای بررسی پیامد منفی فقر بر افراد دارای معلولیت را تصدیق می نماید.

ش- با در نظر داشت این که شرایط صلح و امنیت بر مبنای احترام کامل برای اهداف و اصول مندرج در منشور ملل متحد و رعایت اسناد حقوق بشری نافذ، جهت حمایت کامل از افراد دارای معلولیت به ویژه در منازعات مسلحانه و اشغال بیگانگان ضروری می باشد.

ت- اذعان به اهمیت دسترسی به محیط فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی، فزیک، به صحت، آموزش و به اطلاعات و ارتباطات در جهت توانمند ساختن افراد دارای معلولیت در بهرمندی کامل از تمامی حقوق بشر و آزادی های بنیادین.

ث- وقوف به این که فرد در برابر سایر افراد و جامعه یی که به آن تعلق دارد، دارای وظایفی می باشد، مسئولیت دارند تا در جهت ارتقاء و رعایت حقوق رسمیت شناخته شده در منشور حقوق

حالاتو دارتیاوو درک، کوم چي په معلولو کسانو باندي د بې وزلي منفي اغيزې رابښي.

ش- د سولې او جگړې په شرايطو کې، د ملگرو ملتونو په منشور کې د راغليو هدفونو او اصولو د بشپړ درناوي او د بشري حقوقو د نافذو سندونو په پام کې نيولو له مخې، د معلولو کسانو بشپړ خونديتوب اړين دي، په ځانگړې توگه، د وسله والو نښتو او بهرني يرغل په وخت کې.

ت- پر فزيکي، ټولنيز، اقتصادي او فرهنگي چاپيريال، روغتيا، ښوونې او روزنې، اطلاعاتو او معلوماتو ته د لاسرسي داهميت په پيژندلو سره، معلولو کسانو ته د دې توان وربښل، ترڅو له ټولو بشري حقوقو او بنسټيزو ازاديو څخه په پراخه توگه برخمن شي.

ث- پدې باندي په پوهېدو سره چې هروگړی د ټولني د نورو غړو په وړاندي، مسئوليت لري چې د هغو حقوقو د دودېدو او رعایت لپاره هڅې وکړي، کوم چې د بشر د حقوقو په نړيوال منشور کې

راغلي دي.

بشر تلاش نمايد.

خ- څرنگه چې کورنۍ د يوې ټولني طبيعي او بنسټيز واحد دی او بايد د ټولني او دولت له خوايې ملاتړوشي. د معلوليت لرونکو افرادو او دهغوی د کورنۍ د غړو اړتيا وې بايد په پام کې ونيول شي او مرسته تر لاسه کړي، ترڅو کورنيو ته ددې توان وروبنسي چې، معلوليت لرونکي افراد له لازمو ملاتړو او مرستو څخه برخمن شي.

خ- با اعتقاد به این که خانواده، واحد بنيادین و طبیعی در جامعه است و از حمایت جامعه و دولت برخوردار می باشد و به منظور آنکه خانواده ها در جهت مشارکت برای بهرمندی ای کامل و یکسان ویژه افراد دارای معلولیت توانمند گردند، بایستی افراد دارای معلولیت و اعضای خانواده ای آنها از حمایت ها و مساعدت های لازم برخوردار گردند.

ذ- په دې ټکي په پوهيدو سره چې، يو ناپييلي او هر اړخيز نړيوال تړون به وکولای شي، د معلوليت لرونکو افرادو حقوق او شخصيت تشریح او خوندي وساتي، دا کار به د معلوليت لرونکو افرادو د ژورو او ناوړو ټولنيزو حالاتو په کمولو کې ډېره مهمه مرسته وکړي او په مدني، سياسي، اقتصادي، ټولنيزو او فرهنگي برخو کې به، په مساوي فرصتونو سره په دواړو مخ پر وده او هم پرمختيايي هېوادونو کې د هغوی گډون ته وده ورکړي ډير گټوروي؛ نوخپل

ذ- با اعتقاد به این که کنوانسیوني جامع و کامل بين المللی، در جهت ارتقاء و حمايت از حقوق افراد دارای معلوليت، سهم عمده در جبران کمبودهای اجتماعي افراد دارای معلوليت و ارتقاء مشارکت آنها در عرصه های فرهنگي، اجتماعي، اقتصادي، سياسي و مدني با فرصت های برابر در کشورهای در حال توسعه و توسعه یافته ايفاء می نمايد، به شرح زیر توافق

موافقت داسې اعلاموي:

نموده اند:

موخههدف

لومړۍ ماده

ماده اول:

د دې کنوانسيون موخه، د معلوليت لرونکو افرادو، د ټولو بشري حقوقو او بنسټيزو آزاديو د بشپړې او مساوي برخمن تيا د ودې، خونديتوب او تأمين لپاره ده، تر څو د دوی ذاتي درناوي ته وده ورکړي. معلوليت لرونکي افراد د هغو کسانو په ګډون چې اوږد مهاله فزيکي، ذهني، دماغي يا شعوري نیمګړتياوې لري اوله بېلابېلو خنډونو سره د مقابلې په ترڅ کې، بنایي په ټولنه کې له نورو کسانو سره په مساوي توګه له بشپړې او اغيزمنې برخې اخيستنې څخه بې برخې پاتې شي.

هدف کنوانسيون حاضر، ارتقاء، حمايت و تضمين بهرمندي برابر وکامل افراد داراي معلوليت از کليه حقوق بشر و آزادي هاي بنيادين و ارتقاي احترام نسبت به منزلت ذاتي آنها مي باشد. افراد داراي معلوليت شامل کساني مي شوند که داراي عارضه دراز مدت فزيکي، ذهني، فکري و يا حسي مي باشند که در تعامل با موانع گوناگون امکان دارد مشارکت کامل و مؤثر آنان در شرايط برابر با ديگران در جامعه متوقف گردد.

تعريفونهتعريف

دوه يمه ماده

ماده دوم:

په دغه تړون کې لاندې اصطلاحګانې دغسې معني کېږي:

در کنوانسيون حاضر اصطلاحات زیر چنین معنی می گردد:

"اړيکي" ژبه، د متن بنودنه، د بريال خط، حسي اړيکي، زيږ چاپ، د لاس رسي. وړ څو رسنيز روشونه او همدارنگه ارتباطي،

"ارتباطات" شامل زبان، نمايش متن، خط بريال، ارتباطات حسي، چاپ درشت، روش هاي چند رسانه يي قابل دسترس و

همچنين روش ها و اشكال ارتباطي
كتبي، شفاهي، زبان ساده، انسان خوان
و روش هاي تقويت كننده و جاگزين،
شيوه ها و اشكال ارتباطي شامل فناوري
اطلاعات و ارتباطات قابل دسترس مي
گردد.

"زبان": شامل زبان هاي گفتاري
و اشاره يي و ساير اشكال زبان هاي غير
كلامي مي گردد.

"تبعيض بر پايه معلوليت": به معنای
هرگونه تمايز، حذف و يا محدوديت بر
پايه معلوليت است كه هدف و تأثير آن
ناتواني با نفي شناسايي، بهرمندي يا
اعمال كليۀ حقوق بشر و آزادي هاي
بنیادین بر مبنای برابر با دیگران در زمینه
هاي مدني، فرهنگي، اجتماعي،
اقتصادي، سياسي و يا هر زمينه ديگري
مي باشد. همچنين در برگیرنده تمام
اشكال تبعيض از جمله نفي انطباق
منطقي نیز می گردد.

انطباق منطقي (Reasonable
Accommodation) به معنای تطابقات
ايجاد تغييرات مقتضي و ضروري

ليکني، شفاهي روشونه او شکلونه، ساده
او انسان لوستي ژيه، پياوړي کوونکي،
خای بنوونکي روشونه، په ارتباطي لارو
چارو او شکلونو کې شامله فناوري،
اطلاعات او د لاسرسي وړ اړيکي شامل
دي.

"ژبه" د شفاهي او اشاره اي
ژبو په گلون نوري غير کلامي
ژبي.

"د معلوليت له مخې تبعيض": دمعلوليت
پر بنسټ د هر ډول تمايز، حذف يا
محدوديت په معني دي چې مؤخه او
اغېزه يې په مدني، فرهنگي، ټولنيزي،
اقتصادي، سياسي يا هرې بلې برخې کې
ناتواني، له نورو سره په برابره توگه د
بشر د حقوقو او بنسټيزو آزاديو د
پېژندنې او گټې اخيستنې د نفي اعمالول
دي. همدارنگه د تبعيض ټول ډولونه له
هغې جملې څخه د منطقي انطباق نفي هم
نغاړي.

منطقي انطباق (Reasonable
Accommodation) د مقتضي او اړينو
بدلونونو د رامنځته کېدو د تطابقاتو په

است و نه تحميل فشار به صورت نامتناسب در موقع خاص تا بهرمندي و اعمال كليۀ حقوق بشر و آزادي هاي بنيادين، توسط افراد داراي معلوليت در شرايط برابر با ديگران را تضمين نمايد.

طراحي جهاني (Universal Design): به معنای طراحی تولیدات، محیط ها، برنامه ها و خدماتی است که تا سرحد امکان، برای تمامی افراد، بدون نیاز به تطبیق یا طراحی ویژه قابل استفاده باشد. نباید تهیه وسایل امدادی که برای گروه های خاصی از افراد داراي معلوليت ضرورت است از طراحی جهاني حذف گردد.

اصول عمومي

ماده سوم:

اصول کنوانسیون حاضر عبارت اند از:
الف- احترام به منزلت ذاتی، خود مختاری فردی شامل آزادی انتخاب و استقلال افراد.
ب- عدم تبعیض.

معني دی او نه په خاصه موقع کې په نا متناسبه توګه د فشار تحمیلول، خو ګټه اخیستنه او له نورو سره په برابر و شرايطو کې د معلولیت لرونکو افرادو په واسطه د بشر ټول حقوق او بنسټيزې آزادي- تضمين کړي.

نړيواله طراحي (Universal Design): د تولیداتو، چاپیریالونو، برنامو او خدمتونو په معني ده چې د امکان تر حده ټولو افرادو ته، تطبیق وړ وي، نه بنایي امدادي وسایل چې د معلولیت لرونکو افرادو خاصو ډلو ته اړین دي لکه نړیوالې طراحی- څخه حذف شي.

عمومي اصول

درېمه ماده

ددې تړون اصول په دې ډول دي:
الف- د ذاتي کرامت درناوی، فردي خود مختاري، خپلواک انتخاب او دافرادو د استقلال په ګډون.
ب- نه توپير.

- ج- په ټولنه کې بشپړه او اغیزناکه برخه اخیستنه.
- د- د تفاوتونو ته درناوی او د بشر د تنوع او انسانیت د یوې برخې په توګه د معلولیت لرونکو افرادو منل.
- ه- د فرصتونو برابري.
- و- لاسرسی.
- ز- د بنځو او نارینه وو تر منځ برابروالی.
- ح- د معلولیت لرونکو ماشومانو د استعدادونو او دهغوی د حقوقو درناوی کول، چې خپل هويت وساتلای شي.
- ج- مشارکت کامل و مؤثر و ورود در جامعه.
- د- احترام به تفاوت ها و پذیرش افراد دارای معلولیت به عنوان بخشی از تنوع انسانی و بشری.
- ه- برابری فرصت ها.
- و- دسترسی.
- ز- برابری بین زن و مرد.
- ح- احترام به ظرفیت های قابل تحول کودکان دارای معلولیت و احترام به حقوق کودکان دارای معلولیت در جهت حفظ هويت شان.

عمومي ژمني

خلورمه ماده

۱- غړي دولتونه ټولو د معلولیت لرونکو افرادو ته پرته له کوم توپیره د دوی د معلولیت پر بنسټ، د ټولو بشري حقوقو او بنسټیزو آزادیو تامین او وده په غاړه اخلي. دې موخې ته د رسېدو لپاره غړي دولتونه ژمنه کوي:

تعهدات کلی

ماده چهارم:

۱- دولت های عضو متعهد می گردند که تحقق کلیه حقوق بشر و آزادی های بنیادین برای تمامی افراد دارای معلولیت را بدون هر گونه تبعیض بر مبنای معلولیت تضمین نموده، ارتقاء دهند. بدین منظور، دولت های عضو متعهد می گردند:

الف- تمامی تدابیر قانونی، اداری و

سایر تدابیر را در جهت اجرای حقوق به رسمیت شناخته شده در کنوانسیون حاضر را اتخاذ نمایند.

ب- تمامی تدابیر مقتضی از جمله قانونگذاری، به منظور تغییر و یا الغای قوانین موجود، مقررات، آداب و رسوم و اعمالی که موجب ایجاد تبعیض علیه افراد دارای معلولیت می شود را اتخاذ نمایند.

ج- حمایت و ارتقاء حقوق بشری افراد دارای معلولیت را در تمامی سیاست ها و برنامه ها مدنظر قرار دهند.

د- از اعمال هرگونه اقدام و یا روشی که مغایر با کنوانسیون حاضر می باشد، خود داری شود و اطمینان حاصل گردد که مقامات و نهادهای دولتی مطابق کنوانسیون حاضر عمل می نمایند.

ه- تمامی تدابیر لازم را جهت حذف تبعیض مبتنی بر معلولیت توسط هر فرد، سازمان یا تشکیلات شخصی به کار گیرد.

راغلیو په رسمیت پېژندل شوو حقوقو د عملي کولو لپاره د ټولو مناسبو، تقنيني، اداري او نورو گامونو اوچتول.

ب- باید د ټولو هغو قوانینو، مقرراتو، دودونو، عملونو د بدلولو او فسخ کولو لپاره، کوم چې د معلولو کسانو په وړاندې تضاد رامنځته کوي، د قانون جوړونې په گامون وړ گامونه پورته شي.

ج- باید د معلولیت لرونکو افرادو د بشري حقوق ساتنه او وده په ټولو کړنلارو او پروگرامونو کې په پام کې ونیسي.

د- له هر راز لایحو او کړنو څخه کوم چې له اوسني کنوانسیون تړون سره په ټکر کې وي، ډډه کول او ددې ډاډ تر لاسه کول چې، دحکومتي چارواکواو ټولنو لایحې له اوسني تړون سره سمون لري.

ه- د هر فرد، موسسې یا خصوصي ټولنې له خوا د معلولیت له مخې د تبعیض د له منځه وړلو لپاره د ټولو وړ گامونو پورته کول.

و- بايد د عمومي بيان شويو ژمنو، خدماتو، لوازمو او اسانتياوو وده او څېړنه په غاړه واخلي، لکه څنگه چې، د همدې تړون په دوه يم اصل کې راغلي، چې بايد لېترلېره دسمون او په ټيټې بيې، د معلوليت لرونکو افرادو د مشخصو اړتياوو د پوره کېدو لپاره وغواړي، تر څو د هغوی موجوديت او کارونې ته وده ورکړي او عمومي طرحې ته د معيارونو او لارښوونو په پرمختگ کې کنټرول وکړي.

ز- د معلوماتي او خبرتيايي تکنالوژيو، خوځښتي مرستو، سامان آلاتو او مرستندويو تکنالوژيو په گډون د نويو تکنالوژيو په اړه چې معلوليت لرونکو افرادو ته مناسب وي، د څېړنو، پرمختگ او د ترلاسه کېدو او کارونې د ودې په غاړه اخیستل او هغو تکنالوژيو ته لومړيتوب ورکول، د کومو چې داخيستلو توان ولري.

ح- معلوليت لرونکو افرادو ته د نويو تکنالوژيو په گډون د خوځښتي مرستو، سامان آلاتو او مرستندويو تکنالوژيو، همدارنگه د مرستو د

و- تحقيق و توسعه کالاه، خدمات، تجهيزات و کالا های منطبق با طراحی جهانی مطابق با اصل دوم کنوانسیون حاضر را انجام داده، یا ارتقاء بخشد. به نوعی که نیازمند کمترین سازگاری و هزینه در تأمین نیازهای ویژه افراد دارای معلولیت باشد، دسترسی و بهرمندی از آنان را ارتقاء بخشیده و طراحی جهانی را در توسعه ستندردها و دستورالعمل ها ارتقاء بخشد.

ز- تحقيق و توسعه را به منظور میسر سازی و استفاده از تکنالوژی جدید از جمله تکنالوژی معلوماتی و ارتباطات و تکنالوژی کمک به تردد وسایل کمکی مناسب برای افراد دارای معلولیت را با قبول اولویت به توان خرید افراد دارای معلولیت، انجام و ارتقاء دهند.

ح- اطلاعات قابل دسترس در مورد کمک های ترددی، وسایل و تکنالوژی های کمکی از جمله تکنالوژی های نوین

و ساير اشكال امدادی، خدمات و امکانات حمايتی را برای افراد دارای معلولیت، تأمین نماید.

ط- آموزش کارکنان و متخصصانی را که با افراد دارای معلولیت در زمینه اجرای حقوق به رسمیت شناخته شده در این کنوانسیون کار می نمایند ارتقاء بخشند تا به اشخاص دارای معلولیت خدمات و کمک های تضمین شده توسط حقوق مذکور رسانده شود.

۲- هر یک از دولت های عضو با توجه به حقوق فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی متعهد می گردد، تدابیر لازم را با بالاترین حد منابع موجود شان در چارچوب همکاری های بین المللی، با نیت حصول تصاعدی تحقق کامل حقوق مذکور بدون پیش داوری نسبت به تعهدات مندرج در کنوانسیون حاضر که بلافاصله بر اساس حقوق بین الملل قابل اجراء می باشند، اتخاذ نماید.

۳- در جهت اجرای کنوانسیون حاضر در توسعه و اجرای سیاست ها و قوانین و ساير روندهای تصمیم گیری مربوط

نورو ډولونو، ملاتړيزو خدماتو او اسانتياوو په اړه د تر لاسه کېدونکو معلوماتو وړاندې کول.

ط- د هغو حقوقو له مخې چې په دې کنوانسیون کې راغلي، دهغو کسانو مسلکي او کاري روزنه، چې له معلولينو سره مرسته کوي. خو د معلوليت لرونکو اشخاصو ته د نوموړو خدمتونو يا حقوقو تضمین شوي خدمتونه او مرستې واستول شي.

۲- د اقتصادي، ټولنيزو او فرهنگي حقوقو پام کې نيولو سره، غړي، دولتونه ژمنه کوي چې خپلې موجودې سرچينې په هغو ځايونو کې چې اړتيا وي، اعظمي حد ته ورسوي چې د نړيوالې همکارۍ په کاري چوکاټ کې په بريالي توګه د دغو حقوقو پلي کول چې په تړون کې راغلي او د نړيوال قانون له مخې د فوري اجراء وړ دي، ونيسي.

۳- د دې کنوانسیون د عملي کولو لپاره د قانون او کړنلارو د پرمختګ او عملي کېدو په برخه کې او په معلولیت

به افراد دارای معلولیت دولت های عضو از نزدیک با افراد دارای معلولیت از جمله کودکان دارای معلولیت از طریق سازمان های که نمایندگی آنها را به عهده دارند مشورت نموده و آنها را به طور فعال به کار گیرند.

۴- هیچ مطلبی در کنوانسیون حاضر بر مفادی که موجب تحقق حقوق افراد دارای معلولیت در قانون دولت عضو و یا حقوق بین الملل که در آن کشور اجراء می گردد، تأثیری نخواهد داشت. هیچگونه محدودیت و یا فسخی در مورد حقوق بشر و آزادی های بنیادینی که توسط دولت عضو به رسمیت شناخته شده و یا موجود می باشد نسبت به کنوانسیون حاضر، به موجب قانون، کنوانسیون ها، مقررات یا رسوم به بهانه اینکه کنوانسیون حاضر آن دسته از حقوق و آزادی ها را به رسمیت نمی شناسد و یا آنها را با درجه اهمیت کمتری به رسمیت می شناسد، اعمال نمی گردد.

۵- مفاد کنوانسیون حاضر به تمامی

لرونکو افرادو پورې اړوند د پرېکړو د نیونې د بهیرونو په مسایلو کې، غړي دولتونه باید له نړدې له فعالو معلولیت لرونکو افرادو او معلولیت لرونکو ماشومانو او دهغوی له ممثلو مؤسسو سره سلا او مشوره وکړي.

۴- په دې کنوانسیون کې هېڅ شی باید په هغو شرایطو باندې کوم چې د معلولیت لرونکو افرادو د حقوقو د پیژندنې لپاره په لوړه کچه گټور وي، یا هم ښایي د غړي هېواد یا په نړیوال قانون کې کوم چې په هغه دولت کې نافذ وي، اغېزه ونکړي. باید د هغو بشري حقوقو او بنسټیزو آزادیو په وړاندې کوم چې د همدې تړون د غړو دولتونو لخوا په رسمیت پیژندل شوي، هېڅ ډول بندیز یا فسخ دې د قانون، تړونونو، مقرراتو او دودونو له مخې، په دې بهانه چې، دا کنوانسیون دغه شان حقوق او آزادی په رسمیت نه پیژني او یا یې هم په ډېره لږه کچه په رسمیت پیژني، تر سره نشي.

۵- د دې کنوانسیون شرایط باید د

مناطق دولت های فدرال بدون هیچگونه محدودیت و استثنایی گسترش می یابد.

برابری و عدم تبعیض

ماده پنجم:

۱- دولت های عضو، تمامی افراد را در برابر قانون مساوی دانسته و بدون هیچگونه تبعیضی از حمایت برابر و منافع برابر قانونی برخوردار می باشند.

۲- دولت های عضو تمامی تبعیضات منبعث از معلولیت را ممنوع نموده و حمایت حقوقی مؤثر و مساوی را برای افراد دارای معلولیت در برابر تبعیض در تمام زمینه ها، تضمین می نماید.

۳- به منظور ارتقای برابری و رفع تبعیض، دولت های عضو، اقدامات مناسبی را جهت تضمین انطباق منطقی اتخاذ می نمایند.

۴- تدابیر ویژه که برای تسریع یا

فدرال دولتونو ټولو برخو ته، له هر ډول محدودیت او استثنا څخه پرته وغزول شي.

برابري او نه توپير

پنځمه ماده:

۱- غړي دولتونه دا مني چې، ټول د قانون په وړاندې يو شان حيثيت لري او له قانون څخه د مساوي خونديتوب او مساوي گټې اخېستنې لپاره هېڅ راز توپير نه ورسره کېږي.

۲- غړي دولتونه بايد د معلوليت له مخې د هر ډول توپير مخنيوی وکړي او بايد د معلوليت لرونکو افرادو لپاره په هره برخه کې د تبعیض د منځه وړلو په خاطر د مساوي او اغېزناک قانوني خونديتوب ضمانت وکړي.

۳- ددې لپاره چې د مساواتو کچه لوړه شي او توپير له منځه لاړ شي، نو غړي دولتونه بايد ددې کار د تأمين لپاره چې معقوله روغه او سمون رامنځته شي، ټول مناسب گامونه پورته کړي.

۴- د معلوليت لرونکو افرادو د عملي

دستياي به برابري عملي افراد داراي معلوليت ضروري است، بر اساس کنوانسيون حاضر تبعيض تلقی نمی گردد.

زنان داراي معلوليت

ماده ششم:

۱- دولت های عضو اذعان می دارند که زنان و دختران داراي معلوليت دچار تبعيضات چندگانه می باشند و در اين ارتباط تدابيرو را جهت تضمين بهرمندي برابر و كامل آنها را از تمامی حقوق بشر و آزادي های بنيادين اتخاذ می نمايند.

۲- دولت های عضو، تمامی تدابير مناسب را جهت تضمين توسعه كامل، پيشرفت و توانمند سازی زنان به منظور تضمين برخورداري آنان از بهره مندي و اعمال حقوق بشر و آزادي های بنيادين مندرج در کنوانسيون حاضر اتخاذ می نمايند.

برابر والي د چتکتيا يا تر سره کولو لپاره، د خانگرو ضروري گامونو پورته کول بايد د دې کنوانسيون تر شرايطو لاندې تبعيض ونه گڼل شي.

معلوليت لرونکې بنځې

شپږمه ماده:

۱- غړي دولتونه دا مني چې، معلولي بنځې او نجوني له ډول ډول توپيرونو سره مخامخ دي او په دغه برخه کې بايد له بشري حقوقو او بنسټيزو آزاديو څخه د هغوی د بشپړې او مساوي برخمن تيا د تر سره کېدو لپاره گامونه پورته کړي.

۲- غړي دولتونه بايد د بنځو د بشپړ پرمختگ او پياوړتيا لپاره له بشري حقوقو او بنسټيزو آزاديو څخه، چې په دې کنوانسيون کې راغلي، د برخمن تيا د ضمانت کولو په موخه ټول مناسب گامونه پورته کړي.

معلوليت لرونكي ماشومان

اوومه ماده:

۱- غړي دولتونه بايد له نورو ماشومانو سره په مساوي توگه د معلوليت لرونکو ماشومانو لپاره له ټولو بشري حقوقو او بنسټيزو آزاديو څخه د بشپړې برخمن تيا په خاطر اړين گامونه پورته کړي.

۲- د معلوليت لرونکو ماشومانو په اړه په ټولو کړنو کې، د ماشوم غوره گټې بايد په لومړي سر کې وي.

۳- غړي دولتونه بايد ډاډ تر لاسه کړي چې، معلوليت لرونکو ماشومان ددې حق لري چې، خپل نظريات په آزاده توگه په ټولو هغو موضوعگانو باندې، کوم چې له دوی سره اړه لري څرگند کړي، د هغوی نظرونو ته بايد د هغوی د عمر او بلوغيت له مخې ارزښت ورکړشي او له هغوی سره دې مرسته وشي، چې حقوق يې تحقق ومومي.

کودکان دارای معلوليت

ماده هفتم:

۱- دولت های عضو تدابير لازم را جهت اطمینان از این که کودکان دارای معلولیت از تمامی حقوق بشر و آزادی های بنیادین بر مبنای برابر با سایر کودکان بهره مند می باشند، اتخاذ می نمایند.

۲- در تمامی اقدامات مربوط به کودکان دارای معلولیت، عالی ترین منافع کودک در اولویت نخست می باشد.

۳- دولت های عضو تضمین می نمایند که کودکان دارای معلولیت از حق بیان آزادانه نظريات خود در تمامی امور تأثیر گذار بر آنها برخوردار می باشند، نظريات آنها بر اساس سن و بلوغ و بر مبنای برابر با سایر کودکان از سنجش مناسب برخوردار می گردد و در تحقق حقوق آنها کمک های متناسب با سن و نوع معلوليت شان ارايه می گردد.

پوهونه

اتمه ماده:

۱- غړي دولتونه ژمنه کوي چې په لاندنيو برخوکې ژور، اغېزمن او مناسب گامونه پورته کړي:

الف- د معلوليت لرونکو افرادو د حقوقو او شخصيت د درناوي د ودې لپاره، د معلوليت لرونکو افرادو په اړه د کورنيو او ټولني د پوهې د کچې لوړېدا.

ب- په معلوليت لرونکو افرادو پورې اړوند د جنسيت، عمر او د ژوند د ټولو برخو په گډون د کليشه اي، له توپيرونو نه ډکو او زيان رسوونکو کړنو په وړاندې مبارزه کول.

ج- د معلوليت لرونکو افرادو د وړتياوو او همکاريو لپاره د عمومي پوهې د کچې وده.

۲ - ددې موخې ته د رسېدو تدبيرونه عبارت دي له:

الف- د اغېز منې عامه پوهاوي د کچې د لوړولو لپاره د ډول ډول کړنلارو و کارول

آگاه سازی

ماده هشتم:

۱- دولت های عضو متعهد می گردند تدابیر فوری، مؤثر و مناسب را اتخاذ نمایند:

الف- افزایش آگاهی در تمامی جامعه از جمله در سطح خانواده در مورد افراد دارای معلولیت ارتقاء داده، احترام و منزلت افراد دارای معلولیت را پرورش دهند.

ب- با اقدامات کلیشه ای، متعصبانه و مضر مرتبط با افراد دارای معلولیت از جمله آن دسته از مواردی که بر مبنای جنسیت و سن می باشد در تمامی حوزه های زندگی مبارزه نمایند.

ج- آگاهی در مورد ظرفیت ها و مشارکت افراد دارای معلولیت را ارتقاء بخشند.

۲- تدابیر نیل به این هدف عبارت اند از:

الف- ابتکار و تداوم جریان آگاه سازی عمومی مؤثر، طراحی شده

اړين دي چې:

لومړی: د معلولیت لرونکو افرادو د حقوقو د منلو او د درناوي کچه لوړه شي.

دوه یم: د معلولیت لرونکو افرادو په اړه مثبتې پوهې او پراخي ټولنيزې خبرتيا ته وده ورکړشي.

درېیم: د معلولیت لرونکو افرادو د مهارتونو، ځواکمنیو او وړتیاوو او په کار ځایونو او د کارگرانو په بازارونو کې د هغوی د همکاريو پېژندنه او وده ورکول.

ب- له ورکوتوب نه د ټولو ماشومانو په گډون د ښوونیز نظام، په ټولو برخو کې د معلولیت لرونکو د حقوقو د درناوي د چلند د ودول.

ج- د رسنیو د ټولو ارګانونو هڅول، ترڅو د معلولیت لرونکو د رنځورولو په اړه د دې کنوانسیون موخې په خپله خوښه څرګندې کړي.

د- د معلولیت لرونکو افرادو او د هغوی د حقوقو په اړه پوهنیزو او روزنیزو برنامو ته وده ورکول.

جهت:

اول: تقویت پذیرش حقوق افراد دارای معلولیت.

دوم: ارتقای ذهنیت ها و تعبیرهای مثبت و آگاهی های اجتماعی بیشتر نسبت به افراد دارای معلولیت.

سوم: ارتقای شناسایی مهارت ها، شایستگی ها و توانایی های افراد دارای معلولیت و مشارکت آنها در محیط کار و بازار کار.

ب- پرورش نگرش احترام به افراد دارای معلولیت در تمامی سطوح نظام آموزشی از جمله در تمامی کودکان از سنین آغازین.

ج- ترغیب تمامی ارگان های رسانه یی جهت به تصویر کشاندن افراد دارای معلولیت به روشی که سازگار با اهداف کنوانسیون حاضر باشد.

د- ارتقای برنامه های آموزشی آگاه سازی مرتبط با افراد دارای معلولیت و حقوق افراد دارای معلولیت.

لاسرسی

نهمه ماده:

۱- په خپلواکه توگه د ژوند کولو او د ژوند په ټولو اړخونو کې د بشپړې برخې اخیستنې په اړوند، د معلولیت لرونکو افرادو ځواکمنول، غړي هېوادونه باید د دې گامونو د تر اوچتولو لپاره چې معلولیت لرونکي افراد له نورو سره په مساوي توگه د فزیکي چاپیریال، ترانسپورت، د معلوماتي او اړیکتيايي تکنالوژۍ د سیستم په گډون د معلوماتو، مخابراتو او نورو هغو اسانتیاوو او خدماتو ته، چې په عامه توگه په ښاري او کلیوالي سیمو کې وړاندې کېږي، لاسرسی ولري. دغه کړنې، چې باید لاسرسی ته د خنډونو او بندونو تشخیص او څرنګوالی په کې شامل وي، په ځانګړې توگه، لاندېني ټکي له ځان سره رانغاړي لدې جملې لاندې موارد:

الف- دښوونځیو، هستوګنځیو، روغتيايي اسانتیاوې او کار ځایونو په گډون ودانیو، سړکونو، ترانسپورت او نورو کورنیو او

دسترسى

ماده نهم:

۱- برای توانا سازی افراد دارای معلولیت جهت مستقل زندگی نمودن و مشارکت کامل در تمامی عرصه های زندگی، دولت های عضو تدابیر مناسبی را جهت تضمین دسترسی افراد دارای معلولیت بر مبنای برابر با دیگران به محیط فزیکي، حمل و نقل، اطلاعات و ارتباطات از جمله سیستم و تکنالوژى اطلاعات و ارتباطات و سایر تسهیلات و خدمات ارایه و یا فراهم گردیده جهت عموم در مناطق شهری و روستایی اتخاذ می نمایند. تدابیر مذکور که در برگیرنده تشخیص و رفع موانع و مشکلات در دسترسی می باشد، در برگیرنده موارد زیر از جمله:

الف- ساختمان ها، جاده ها، حمل و نقل و سایر تسهیلات درون و بیرون سقفی شامل مدارس، خانه ها، تسهیلات

باندنيو مرکزونو ته لاسرسی.

طبی و محیط کار.

ب- د برېښنايزو او بېرنيو خدمتونو په کېدون اطلاعاتو، مخابراتو او نورو خدماتو ته لاسرسی.

ب- اطلاعات، ارتباطات و ساير خدمات شامل خدمات الکترونيکی و خدمات اضطراری.

۲- غړي دولتونه بايد په لاندنيو برخوکې هم د پام وړ ګامونه پورته کړي:

۲- دولت های عضو همچنين تدابير مناسبی را به منظور ذیل اتخاذ می نمایند:

الف- ټولټوټه د اړوندو آزادشويو داقل حد ټولنيزو تسهيلاتو او خدمتونو د لاسرسی د ترسره کېدو پراخول، اعلامول او څارنه.

الف- توسعه، اعلام و نظارت بر اجرای حداقل معيارها و خط مشی های مربوط به دسترسی به تسهیلات و خدمات آزاد شده برای عموم.

ب- ددې ډاډ تر لاسه کول چې، خصوصي مؤسسې چې آسانتياوې او ټولنيز خدمتونه وړاندې کوي، څو د معلوليت لرونکو افرادو لپاره د ترلاسه کېدو ټول اړخونه په پام کې ونيسي.

ب- تضمین این که مؤسسات خصوصی ارایه کننده تسهیلات و خدمات آزاد جهت عموم، تمامی جنبه های دسترسی افراد دارای معلولیت را مدنظر قرار می دهند.

ج- د اړوندو ادارو کار کوونکو ته ښوونه ورکول چې د معلوليت لرونکو افرادو دورتيانو په اړه معلومات ترلاسه کړي.

ج- جهت مرتبطان با موضوع دسترسی افراد دارای معلولیت، آموزش تدارک ببینند.

د- په ودانيو او عامه ځايونو کې د بريل (د ړندو ليک) او زيګنالونو برابرول، تر څو په اسانه سره د لوستلو وړ او مفهوم ترې واخيستل شي.

د- در ساختمان ها و ساير تسهيلات ارایه شده برای عموم، علايمی به خط بریل و ساير اشکال به سهولت قابل فهم و خواندن ارایه نمایند.

ه- انواع کمک های حضوری و متوسط از جمله راهنماها، قرائت گروه مترجمان حرفه یی زبان اشاره را جهت تسهیل در دسترسی به ساختمان ها و سایر تسهیلات ارابه و یا فراهم گردیده جهت عموم ارابه نمایند.

و- سایر اشکال مناسب، یاری و کمک از افراد دارای معلولیت، جهت اطمینان از دسترسی آنها به اطلاعات را ارتقاء بخشند.

ز- دسترسی افراد دارای معلولیت به سیستم و تکنالوژی جدید اطلاعات و ارتباطات از جمله اینترنت را ارتقاء بخشند.

ح- طراحی، توسعه، تولید و توزیع سیستم ها و تکنالوژی های اطلاعات و ارتباطات قابل دسترس در مراحل آغازین به منظور آنکه این نظام ها و تکنالوژی با کمترین هزینه قابل دسترس گردد، را ارتقاء بخشند.

ه- د لارنسوونو، لوستونکو او د اشاره ای ژبې، مسلکي ژباړنې په ګډون د ژوند د بېلابېلو مرستندويه او منځګړيو کړنلارو وړاندې کول، ترڅو عامه دولتي ودانيو او نورو مرکزونو ته لاسرسی اسانه کړي.

و- معلوماتو ته د لاسرسی د ډاډ-منتیا لپاره، له معلولیت لرونکو افرادو سره د مرستې او ملاتړ د نورو مناسبو ډولونو وده.

ز- د انټرنېټ په ګډون نویو معلوماتي او اړیکتيايي تکنالوژۍ ته د معلولیت لرونکو افرادو د لاسرسی وده.

ح- د لاسرسی وړ معلوماتي او اړیکتيايي تکنالوژيو او سیستمونو طرحې، پرمختګ، تولید او وېش ته وده ورکول، چې بیا دغه تکنالوژۍ او سیستمونه تر ټولو په کمې بېبې سره د لاسرسی وړوي.

د ژوند حق

لسمه ماده:

غږي دولتونه يو ځل بيا اعلاموي، چې هر انسان د ژوند کولو ذاتي حق لري او بايد له نورو کسانو سره په مساوي توگه د معلوليت لرونکو افرادو د اغېزمنې برخمن تيا لپاره ټول اړين گامونه پورته کړي.

د گواښ او بېرنيو بشري پېښوحالات

يوولسمه ماده:

غږي دولتونه بايد د نړيوال بشري قانون او نړيوالو بشري حقوقو د قانون په گډون له نړيوال قانون سره سم ټولې اړينې کړنې تر سره کړي، تر څو د وسله والو جگړيزو حالاتو، بېرنيو بشري پېښو او د طبيعي افتونو د رامنځته کېدو په گډون، د خطر په حالاتو کې د معلوليت لرونکو افرادو خونديتوب او امنيت وساتي.

حق حیات

ماده دهم:

دولت های عضو مجدداً تأیید می نمایند که هر انسانی از حق ذاتی حیات برخوردار است و تمامی تدابیر لازم را برای تضمین بهره مندی مؤثر توسط افراد دارای معلولیت بر مبنای برابر با دیگران، اتخاذ می نمایند.

وضعیت های مخاطره آمیز و فوریتهای انسانی

ماده یازدهم:

دولت های عضو می بایست برابر با تعهدات آنان در چارچوب حقوق بین الملل از جمله حقوق بشر دوستانه بین المللی و حقوق بشر بین المللی، تمامی تدابیر لازم را جهت اطمینان از حمایت و ایمنی شخصی افراد دارای معلولیت در شرایط مخاطره آمیزی شامل وضعیت مناقشات مسلحانه، فوریت های انسانی و وقوع آفت های طبیعی اتخاذ می نمایند.

د قانون په وړاندې د برابری د برخمن

تیا منل

دوولسمه ماده:

۱- غړي دولتونه باید دا ومنې چې، معلول کسان په ټولو برخو کې لکه، د ټولني د نورو کسانو په څېر د قانون په وړاندې کټ مټ حقوق لري.

۲- غړي دولتونه باید دا په رسمیت وپیژني چې، معلولیت لرونکي افراد د ژوند په ټولو اړخونو کې د نورو کسانو سره په مساوي توګه له حقوقي وړتیا څخه برخمن کېدای شي.

۳- غړي دولتونه باید اړین ګامونه پورته کړي، چې معلولیت لرونکي افراد له قانوني ملاتړ څخه چې بنایي هغوی د خپلو قانوني ظرفیتونو په اعمالولو کې ورته ضرورت ولري برخمن شي.

۴- غړي دولتونه باید ډاډ تر لاسه کړي چې، ټولې کړنې چې د حقوقي اړتیا په کارولو پورې اړه لري، د نړیوالو بشري حقوقو له قانون سره سم

شناسایی برابر در پیشگاه

قانون

ماده دوازدهم:

۱- دولت های عضو مجدداً تأیید می نمایند که افراد دارای معلولیت از حق شناسایی در هر کجا، به عنوان افراد در پیشگاه قانون، برخوردار می باشند.

۲- دولت های عضو بر این اعتقاد اند که افراد دارای معلولیت از ظرفیت قانونی بر مبنای برابر با دیگران در تمامی جنبه های زندگی برخوردار می باشند.

۳- دولت های عضو، تمامی تدابیر مناسب جهت دسترسی افراد دارای معلولیت به حمایت هایی که ممکن است آن ها را در اعمال ظرفیت های قانونی شان بدان نیاز داشته باشند، اتخاذ می نمایند.

۴- دولت های عضو اطمینان حاصل می نمایند تمامی تدابیری که مرتبط با اعمال ظرفیت های قانونی می باشد، برای ارایه حفاظت های مناسب و مؤثر بر اساس

حقوق بشر بین المللی که جهت جلوگیری از سوء استفاده می باشد، اتخاذ می نمایند. چنین حفاظت ها تضمین می نمایند که تدابیر مرتبط با اعمال ظرفیت های قانونی، حقوق، اراده و رجحان فرد را محترم شمرده، عاری از تضاد منافع و تأثیرات بی مورد بوده، منطبق و متناسب با شرایط فرد، در کوتاه ترین زمان ممکن به اجراء در آورده می شود و منوط به بازنگری منظم توسط رکن قضایی یا مسئولان بی طرف، مستقل و با صلاحیت می باشد. این حفاظت ها می بایست با مراتبی که اینگونه، تدابیر، منافع و حقوق افراد را تحت تأثیر قرار می دهند، متناسب باشند.

۵- بر اساس مفاد این ماده، دولت های عضو، تمامی تدابیر مؤثر و مناسب را جهت اطمینان از حقوق برابر افراد دارای معلولیت برای تملک و یا میراث بردن دارایی، کنترل امور مالی خود و دسترسی برابر به وام های بانکی، رهن ها و سایر اشکال اعتبارات

د ناوړې ګټې اخیستنې د مخنیوي لپاره یوه مناسبه او اغېزناکه دفاع یا ساتنه وړاندې کړي. د اشان ساتنې باید تضمین کړي چې، د قانوني وړتیاوو په کارولو پورې اړوند ګامونه، د حقونو درناوی کوي، د خلکو د غوښتنو او ارجحیت درناوي کوي، د ګټو د لاس ته راوړلو لپاره له مجادلې پرته او له بې ځایه نفوذ څخه معلولین مساوي او برابر دي. د دوی په اړوند د یوه وړ، خپلواک او بې پری چارواکي یا قضایي ټولني منظمې کتنې ته اړتیا لیدل کېږي. ساتنه یا دفاع باید په دې کچه وي چې، د اشان کړنې د خلکو په حقوقو او ګټو باندې ښه اغېزه وکړي.

۵- ددې مادې د مفاد په پام کې لرلو سره، غړي دولتونه باید ټول هغه مناسب او اغېزمن ګامونه پورته کړي، چې معلولین خپلو شخصي او ذاتي ملکیت ته د لاسرسي مساوي حق و لري، تر څو خپلی شخصي مالي چارې کنترول کړي او د بانکي پورونو، ګروپو او د مالي

مالي اتخاذ مي نمايند، و تضمين مي نمايند که افراد داراي معلوليت به طور خودسرانه از دارايي شان محروم نمي گردند.

دستري به عدالت

ماده سيزدهم:

۱- دولت هاي عضو دستري مؤثر افراد داراي معلوليت به عدالت بر مبنای برابر با ديگران از جمله از طريق انطباق مناسب با سن، به منظور تسهيل نقش مؤثر آنان به عنوان حضور يابنده مستقيم و غير مستقيم مانند شهود در کليه امور عدليه و قضايي براي رسيدگي حقوق شامل بازجويي و تحقيق و مراحل اوليه رسيدگي را تضمين مي نمايند.

۲- به منظور کمک در تضمين دستري مؤثر به عدالت براي افراد داراي معلوليت، دولت هاي عضو، آموزش مناسب براي افرادي که در حوزه اجرائي عدالت از جمله پوليس و کارکنان محابس کار مي نمايند را ارتقاء مي بخشند.

اعتبار نورو دولونو ته مساوي لاسرسي ولري او بايد داډ تر لاسه شي چي، معلوليت لرونكي افراد له خپل ملكيت خخه په جبري توگه نه پي برخي كبري.

عدالت ته لاسرسي

ديارلسمه ماده:

۱- غري دولتونه بايد له نورو كسانو سره په مساوي توگه عدالت ته د معلولينو د لاسرسي د درلودو او په قانوني توگه له عمر سره سم، زمينه برابره كړي، تر خو د يوه مستقيم او غير مستقيم گډون كوونكي په خپر په ټولو قانوني بهيرونوكي د شاهدي، خپرني او په عدلي پراوونو كې د گډون حق ولري.

۲- په دې موخه چي عدالت ته د معلوليت لرونكو افرادو د اغيز مني لاس رسي لپاره مرسته وشي، نو غري دولتونه بايد د پوليسو او د بندي خانو د كاركونكو په گډون د قضايي ادارې په برخه كې د كار كوونكو لپاره مناسبې روزنيزې زده كړې چمتو كړي.

ځاني آزادي او امنيت

څوارلسمه ماده:

۱- غړي دولتونه بايد ډاډ تر لاسه کړي چې، معلوليت لرونکي افراد له نورو کسانو سره په مساوي توګه له لاندنيو حقوقو څخه برخمن کېدای شي:

الف- د ځاني آزادي او امنيت له حق څخه برخمن دي.

ب- له خپلې آزادي څخه په نا قانونه او جبري توګه محروم نه شي، او بايد له آزادي څخه هر محروميت له قانون سره سمون ولري. د معلوليت لرل بايد په هېڅ ډول له آزادي څخه محروم کېدلو، ته برائت ورنه کړي.

۲- غړي دولتونه ډاډ تر لاسه کوي، په هغه صورت کې چې معلوليت لرونکي افراد په هر ډول چې د حق غوښتني پر مهال له خپلې آزادي څخه محروم شوي وي، نو هغوی له نورو کسانو سره په مساوي توګه ددې حق لري چې د نړيوال بشر د حقوقو له مخې يې ضمانت وشي او ددې کنوانسيون له موخو او اصولو سره

آزادی و امنيت شخصي

ماده چهاردهم:

۱- دولت های عضو اطمینان حاصل می نمایند که افراد دارای معلولیت بر مبنای برابر با دیگران:

الف- از حق آزادی و امنيت فردی برخوردار هستند.

ب- به طور خود سرانه و يا غير قانونی از حق خود محروم نگردیده اند، و این که هر گونه محرومیت از آزادی منطبق بر قانون می باشد، و این که وجود معلولیت به هیچ وجه محرومیت از آزادی را توجیه نمی نماید.

۲- دولت های عضو اطمینان حاصل می نمایند، در صورتی که افراد دارای معلولیت از آزادی در طی هر روندی محروم گردیده باشند، آنها بر مبنای برابر با دیگران از ضمانت منطبق بر حقوق بشر بین المللی برخوردار می باشند و با آنها در راستای اهداف و اصول این کنوانسیون شامل مفاد انطباق

سم چلند ورسره وشي.

له خوروني يا مجازاتو يا نانساني

ظالمانه يا تحقيرونكي چلند څخه

آزادي

پنځلسمه ماده:

۱- هېڅ څوک بايد له خوروني، نا انساني ظالمانه او ناوړه چال چلند سره مخامخ نه شي. په تېره بيا، هېڅ څوک بايد د هغه له رضایت څخه پرته تر طبي يا علمي تجربو لاندې رانشي.

۲- غړي دولتونه بايد له خوروني، نانساني او ناوړي چال چلند سره د معلولیت لرونکو افرادو دمخامخ کېدو د مخنيوي لپاره ټول اغېزمن قانوني، اداري، قضايي گامونه پورته کړي.

له زېښناک، زور زياتي او ناوړې

گټې اخيستنې څخه خونديتوب

شپاړسمه ماده:

۱- غړي دولتونه بايد د کور دننه او د باندې د جنسیت له مخې د ټولو اړخونو

منطقي رفتار می گردد.

آزادی از شکنجه یا مجازات یا رفتار

ظالمانه، غیر انسانی یا تحقیر

آمیز

ماده پانزدهم:

۱- احدی مستوجب شکنجه یا مجازات یا رفتار ظالمانه، غیر انسانی و تحقیر آمیز نمی باشد. به ویژه احدی بدون رضایت آزادانه، تحت آزمایشات علمی یا طبي واقع نمی گردد.

۲- دولت های عضو تمامی تدابیر قانونی، اداری، قضایی مؤثر و یا دیگر تدابیر را در مورد افراد دارای معلولیت بر پایه برابر با دیگران اتخاذ می نمایند تا از قرار گرفتن آنان در معرض شکنجه یا رفتار تحقیر آمیز یا غیر انسانی یا ظالمانه مجازات ممانعت ورزند.

آزادی از استعمار، خشونت، آزار و

اذیت

ماده شانزدهم:

۱- دولت های عضو، تمامی تدابیر قانونی، اداری، اجتماعی و آموزشی

مناسب و یا سایر تدابیر را جهت حمایت از افراد دارای معلولیت در درون و بیرون از خانه از تمامی اشکال استثمار، خشونت، آزار و اذیت شامل جنبه های مبتنی بر جنسیت را اتخاذ می نمایند.

۲- دولت های عضو همچنین تدابیر مناسبی را جهت جلوگیری از تمامی اشکال استثمار، خشونت، آزار و اذیت با تضمین مواردی از جمله اشکال مناسب کمک های حساس جنسیتی و سنی و حمایت از افراد دارای معلولیت و خانواده ها و مراقبان آنها از جمله از طریق ارائه اطلاعات و آموزش در مورد چگونگی پرهیز، شناسایی و گزارش در مورد نمونه هایی از استثمار، خشونت، آزار و اذیت اتخاذ می نمایند. دولت های عضو تضمین می نمایند که خدمات حمایتی نسبت به سن، جنسیت و معلولیت از حساسیت برخوردارند.

۳- به منظور جلوگیری از وقوع تمامی اشکال استثمار، خشونت، آزار و اذیت، دولت های عضو اطمینان حاصل می نمایند که

په گلهون د زبېنباک د زورزیاتي او ناوړې گټې اخیستنې له ټولو ډولونو څخه د معلولیت لرونکو افرادو د خونديتوب لپاره ټول مناسب قانوني، اداري، ټولنيز، بسونيز او نور گامونه پورته کړي.

۲- همداشان غړي دولتونه باید د زبېنباک، زورزیاتي او ناوړې گټې اخیستنې د مخنيوي لپاره ټول مناسب گامونه پورته کړي، د معلولیت لرونکو افرادو او د هغوی د کورنیو او خدمت کوونکو لپاره له جنسیت او عمر سره سم د انابولیزو مرستو او ملاتړ په گلهون دې، د زورزیاتي او ناوړې گټې اخیستنې د مخنيوي په اړه گامونه پورته کړي غړي دولتونه باید ډاډ ورکړي چې د ملاتړیزو خدمتونو په بهیر کې د معلولیت لرونکو افرادو عمر او جنسیت ته پاملرنه کړي.

۳- ددې لپاره چې د هر ډول زبېنباک، زورزیاتي او ناوړې گټې اخیستنې د پېښیدو مخه ونیول شي، غړي دولتونه باید ډاډ تر لاسه کړي چې، ټولې هغه

تمامی تسهیلات و برنامه های طراحی شده برای خدمت به افراد دارای معلولیت به طور مؤثر توسط مقامات مستقل نظارت می گردد.

۴- دولت های عضو تمامی تدابیر مناسب از جمله ارایه خدمات حمایتی جهت ارتقای فزیک، شناختی، بهبود روانی، توانبخشی و پیوستن مجدد اجتماعی در مورد افراد دارای معلولیت که به نوعی قربانی استثمار، خشونت یا آزار و اذیت گردیده اند، را اتخاذ می نمایند.

۵- دولت های عضو، قوانین و سیاست های مؤثر شامل قوانین و سیاست های متمرکز بر زنان و کودکان را به منظور تضمین این که مواردی از استثمار، خشونت، آزار و اذیت نسبت به افراد دارای معلولیت شناسایی، رسیدگی شده و در موقع مقتضی مورد تعقیب قرار گیرد، اتخاذ می نمایند.

اسانتیاوی او پروگرامونه چې د معلولیت لرونکو افرادو د خدمت کولو لپاره چمتو شوي، په اغېزمنه توگه د چارواکو له خوا څارل کېږي.

۴- غړي دولتونه د هغو معلولیت لرونکو افرادو د فزیکي، پېژندې، رواني ښه والي، توانېدنې او بیا یو ځای کېدو لپاره د ملاتړیزو خدمتونو د وړاندې کولو له جملې څخه، ټول هغه مناسب گامونه پورته کړي، چې د زورزیاتي یا ناوړې کتې اخیستنې قرباني شوي وي. عمر ځانگړې اړتیاوې په پام کې ولري.

۵- غړي دولتونه باید د ښځو او ماشومانو په چارو باندې متمرکز اغېزمن قانون او کړنلارې وټاکي، ترڅو ډاډ تر لاسه شي چې، د معلولیت لرونکو افرادو په وړاندې د زېښناک، زورزیاتي او ناوړې کتې اخیستنې بېلگې تشخیص شي، وپلټل شي او آن د امکان په صورت کې تعقیب هم شي.

د فرد له سلامت څخه ملاتړ

اولسمه ماده:

هر معلول ددې حق لري چې، د هغه جسماني او رواني ته له نورو سره په مساوي توګه درناوی وشي.

تردد او تابعیت آزادي

اتلسمه ماده:

۱- غړي دولتونه باید د نورو په شان معلولیت لرونکو افرادو د خوځېدو د آزادی د اوسېدو د ځای د ټاکلو او تابعیت د آزادی حقونه په رسمیت پېژني، له جملې دا تضمین چې معلولیت لرونکي افراد:

الف- ددې حق لري چې د تابعیت غوښتنه او بدلون وکړای شي او نه بشايي چې له خپل تابعیت څخه په خپل سر او یا هم د معلولیت په خاطر محروم پاتې شي.

ب- د معلولیت له مخې، هغوی د تابعیت د سندونو او یا هم د پېژندنې د نورو سندونو د لاسته راوړلو، لرلو او کارولو له حق څخه محروم نه دي. او کولای شي هغه د ځای د بدلون

حمایت از سلامت فرد

ماده هفدهم:

هر فرد دارای معلولیت از حق احترام به سلامت جسمانی و روحی بر مبنای برابر با سایرین برخوردار می باشد.

آزادی تردد و تابعیت

ماده هجدهم:

۱- دولت های عضو حقوق افراد دارای معلولیت در مورد آزادی، تردد، آزادی انتخاب محل اقامت و تابعیت بر مبنای برابر با دیگران را به رسمیت می شناسد، از جمله تضمین این که افراد دارای معلولیت:

الف- داشتن حق اخذ و تغییر تابعیت و این که از تابعیت خود به طور خودسرانه یا به دلیل معلولیت محروم نمی گردند.

ب- عدم محرومیت به دلیل معلولیت از توانایی اخذ، کسب و استفاده از اسناد تابعیت شان و یا سایر اسناد هویت یا به کارگیری روند های مرتبط نظیر روند مهاجرت که ممکن است نیازمند تسهیل

د حق لپاره وکاروي.

ج- هغوی آزاد دي او کولای شي د خپل هېواد په ګډون هر هېواد پرېږدي .
د- په اجبار او يا د معلولیت پراساس خپل هېواده له ورنگ څخه نشي منع کېدلای.

۲- معلولیت لرونکي ماشومان له زېږېدونه وروسته، سملاسي ثبت شي او د نوم د درلودلو، تابعیت د ترلاسه کولو او دامکان تر حده پورې د پېژندلو او د هغوی د پلار اومور له خوا د څارنې او ساتنې حق لري.

خپلواکه ژوند او په ټولنه کې ګډون

نولسمه ماده:

ددې کنوانسیون غړي دولتونه په ټولنه کې له نورو سره په مساوي توګه د معلولیت لرونکو افرادو ژوند کول په رسمیت پېژني او ددغه حق او په ټولنه کې له پوره برخې اخیستنې څخه د برخمن تیا او لدې حق څخه د حاضرېدو په اړه، د معلولیت لرونکو افرادو د بشپړ بڼه والي د آسانتیا لپاره،

د اعمال حق آزادی تردد باشد.

ج- آزاد می باشند تا هر کشوری شامل کشور خودشان را ترک نمایند.
د- به طور خودسرانه و یا به دلیل معلولیت از حق ورود به کشور شان محروم نمی گردند.

۲- کودکان دارای معلولیت بلافاصله پس از ولادت ثبت گردیده و از زمان ولادت دارای حق برخورداری از نام، حق اخذ تابعیت و تا آنجایی که ممکن است از حق شناخت و مراقبت توسط والدین برخوردار می گردند.

زندگی مستقل و حضور در جامعه

ماده نهم:

دولت های عضو این کنوانسیون حقوق برابر را جهت تمامی افراد دارای معلولیت در مورد زندگی در جامعه با شرایط برابر نسبت به سایرین به رسمیت می شناسند و تدابیر مناسب و مؤثر جهت تسهیل در بهره مندی کامل افراد دارای معلولیت از این حق حضور و مشارکت کامل آنها در جامعه را

اتخاذ می نمایند از جمله تضمین این که:

الف- افراد دارای معلولیت این فرصت را دارند که مکان اقامت خود و محل و افرادی که می خواهند با آنها زندگی نمایند را بر مبنای برابر با دیگران برگزینند و مجبور به زندگی در شرایط زیستی مقیدی نیستند.

ب- افراد دارای معلولیت دارای دسترسی به خدمات حمایتی خانگی، مسکونی، و سایر خدمات حمایتی اجتماعی شامل مساعدت های شخصی ضروری برای حمایت از زندگی و شمولیت در جامعه و پرهیز از انزوا یا جدایی از اجتماع می باشند.

ج- خدمات و تسهیلات اجتماعی که برای عموم مردم فراهم می گردد برای افراد دارای معلولیت نیز بر مبنای برابر مهیا بوده و پاسخگوی نیازهایشان باشد.

تحرک شخصی

ماده بیستم:

دولت های عضو، اطمینان

مناسب او اغیز من گامونه پورته کړي ددې تضمین له جملې څخه چې:

الف- معلولیت لرونکي افراد ددې وخت لري چې له نورو سره په مساوي توگه د خپلې اوسېدنې ځای او دا چې له چا سره او چېرې ژوند کوي وټاکي او اړ نه دي چې په مقیدو شرایطو کې ژوند وکړي.

ب- معلول کسان د ژوند کولو لپاره له کورنۍ، استوګنې، ټولنیز او فزدي ملاتړ څخه برخمن دي، په ټولنه کې گډون کولای شي او د جلاوالي مخنیوی یې باید وشي.

ج- معلولیت لرونکو افرادو ته د نورو وګړو په شان مساوی ټولنیز خدمات او آسانتیاوې د لاسرسی وړ دي او د هغوی اړتیاوو ته باید ځواب وویلی شي.

شخصي خوځښت

شلمه ماده:

غړي هېوادونه باید د معلولیت لرونکو

از تحرک شخصی افراد دارای معلولیت با بالاترین استقلال ممکن تدابیر مؤثری را اتخاذ می نمایند، شامل:

الف- تسهیل تحرک شخصی افراد دارای معلولیت، به شیوه و در زمان مورد نظر شان با هزینه متناسب.

ب- تسهیل دسترسی افراد دارای معلولیت به کمک ها، وسایل، تکنالوژی های کمکی و انواع مساعدت های حضوری و واسطه یی از جمله فراهم بودن آنان با هزینه متناسب.

ج- اراییه آموزش در مورد مهارت های حرکتی به افراد دارای معلولیت و به کارکنان متخصص که با افراد دارای معلولیت کار می نمایند.

د- ترغیب نهادهایی که کمک ها، وسایل و تکنالوژی های کمکی حرکتی را تولید می نمایند در جهت مدنظر قراردادادن تمامی جنبه های حرکتی افراد دارای معلولیت.

افرادو د شخصی خوځښت د پراخې خپلواکۍ د تأمین لپاره د لاندنیو برخو په ګډون یو لړ اغېزمن لاندې ګامونه پورته کړي:

الف- د معلولیت لرونکو افرادو د شخصی خوځېدنې لپاره د هغوی په خوښه او انتخاب سره اسانه او د لږلګښت لرونکو اسانتیاوو برابرول.

ب- معلولیت لرونکو افرادو ته د کیفیت لرونکو خوځښتي مرستو، وسایلو، مرستندویو تکنالوژیو او حضوري او واسطه یی مرستو ډولونو په لاسرسی ورپو سره د آسانتیاوو برابرول.

ج- معلولیت لرونکو افرادو او له دوی سره د متخصصو کاري کارکوونکو لپاره د خوځېدا د مهارتونو د روزنې برابرول.

د- د هغو ټولنو هڅول، چې خوځنده مرستندویه، سامان آلات او مرستندویه تکنالوژي تولیدوي، ترڅو د معلولیت لرونکي افراد د خوځښت ټول اړخونه په پام کې ونیسي.

د عقیدې او بیان آزادي او معلوماتو

ته لاسرسي

یوویشته ماده:

غړي دولتونه ددې لپاره چې معلومات لرونکي افراد وکولای شي، د معلوماتو د پلټنې، ترلاسه کولو، خپرولو او له نورو سره په مساوي توګه له خپلې خوښې سره سم د خبرو اترو د ټولو ډولونوله لارې، لکه څنګه چې ددې کتوانسیون په دوه یمه ماده کې په ګوته شوي، د خپل فکر او بیان آزادي ولري، نو دا مناسب ګامونه باید پورته کوي له جملې:

الف- هغه معلومات چې عامه خلکو ته وړاندې کېږي، معلومات لرونکو افرادو ته هم په تر لاسه کېدونکې بڼې او تکنالوژۍ سره د معلومات د بېلابېلو ډولونو لپاره، له مهال سره سم او پرته له کومې اضافي بېې څخه تر سره شي.

ب- د اشاره ای ژبو، بریل (د ړندو لیک)، د زیاتو بدیلو خبرو اترو د ترلاسه کېدونکو سامان آلاتو، دنورو ډولونو

آزادی بیان و عقیده و دسترسی به

اطلاعات

ماده بیست ویکم:

دولت های عضو، تمامی تدابیر مناسب را جهت تضمین این که افراد دارای معلومات می توانند حق آزادی بیان، عقیده، از جمله آزادی تجسس، دریافت و سهم شدن در اطلاعات و عقاید را بر مبنای برابر با سایرین و از طریق تمامی اشکال ارتباطی به انتخاب خودشان، و بر مبنای تعریف به عمل آمده در ماده دوم کتوانسیون حاضر اعمال نمایند، اتخاذ می نمایند از جمله:

الف- رایة اطلاعات در نظر گرفته شده برای عموم مردم به افراد دارای معلومات در اشکال و تکنالوژۍ های قابل دسترس و متناسب با انواع معلومات، به موقع و بدون هزینه اضافی.

ب- پذیرش و تسهیل استفاده از زبان اشاره، بریل، روش های ارتباطی تقویت شده و جایگزین و سایر شیوه ها،

روش ها و اشكال ارتباطی قابل دسترس افراد دارای معلولیت به انتخاب خودشان در تعاملات رسمی.

ج- ملزم ساختن نهادهای خصوصی که رایه کننده خدمات به عموم مردم از جمله از طریق انترنت می باشند جهت رایه اطلاعات و خدمات در اشكال مفید و قابل دسترس برای افراد دارای معلولیت.

د- ترغیب رسانه های همگانی شامل رایه کنندگان اطلاعات از طریق انترنت جهت قابل دسترس نمودن خود برای افراد دارای معلولیت.

ه- شناسایی و ترویج استفاده از زبان های اشاره.

احترام به حریم شخصی

ماده بیست و دوم:

هیچ فرد دارای معلولیت صرف نظر از مکان اقامت یا زندگی، مشمول دخالت های خودسرانه یا غیر قانونی در امور شخصی خود، خانواده، خانه، مکاتبات یا

اوبنو، په رسمی تعاملاتو کې د معلولیت لرونکو افرادو دخپلې خوښې وړ منل او آسانول.

ج- له خصوصي مؤسسو څخه چې د انټرنټ په ګډون، له دغو لارو نه عامو خلکو ته خدمت کوي، په ټینګه غوښتنه کوي چې، د معلولیت لرونکو افرادو لپاره په تر لاسه کېدونکي او کاروونکي ډول معلومات او خدمات وړاندې کړي.

د- د انټرنټ له لارې د معلوماتو د وړاندې کوونکو په ګډون د ډله ییزو رسنیو هڅول، ترڅو معلولیت لرونکو افرادو ته هم د دوی خدمتونه د لاسرسي وړ واوسي.

ه- د اشاره ای ژبې د کارونې په رسمیت پېژندل او وده ورکول.

شخصي حریم ته درناوی

دوه وېشتمه ماده:

هېڅ یو معلولیت لرونکي فرد به بې لدې چې دهغه استوګنځي او دژوند نظم ته پاملرنه وشي په خپل حریم، کورنۍ، کور، لیکنو (مکاتباتو) او دنورو په ګډون په

سایر اشکال ارتباطی یا حمله غیر قانونی به شخصیت و اعتبارش نمی گردد. افراد دارای معلولیت، از حق حمایت قانونی از چنین مداخلات یا حملاتی برخوردار می باشند.

دولت های عضو، حریم اطلاعات شخصی، صحتی و توانبخشی افراد دارای معلولیت را بر مبنای برابر با سایرین مورد حمایت قرار می دهند.

احترام به خانه و خانواده

ماده بیست و سوم:

۱- دولت های عضو، برای رفع تبعیض نسبت به افراد دارای معلولیت در تمامی موارد مرتبط با ازدواج، خانواده، وظایف والدین و روابط مربوطه بر مبنای برابر با سایرین تدابیر مؤثر و مناسبی اتخاذ می نمایند، به منظور تضمین این که:

الف- حقوق تمامی افراد دارای معلولیت را که به سن ازدواج رسیده اند، جهت ازدواج و تشکیل خانواده بر مبنای رضایت کامل و

ناقانونه توگه تر برید لاندی رانشی او دهغه عزت او پت به خوندي وي.

معلولیت لرونکی افراد ددی حق لری چې، د داډول بریدونو او لاسوهنو پر وړاندې قانوني چلند وکړي.

غړي دولتونه له نورو کسانو سره په مساوي توگه د معلولیت لرونکو افرادو شخصي، روغتيايي او د ځواکمني اړوند محرمیت خوندي وساتي .

د کور او کورنۍ دره ناوی

درويشتمه ماده:

۱- غړي دولتونه باید له نورو کسانو سره په مساوي توگه د معلولیت لرونکو افرادو پر وړاندې د واده، کورنۍ، مورولي او پلارولۍ او په خپلوی پورې په اړوند چارو کې د تبعیض د له منځه وړلو لپاره مناسب او اغېزمن گامونه پورته کړي، تر څو لاندېني ټکي عملي شي:

الف- د ټولو هغو معلولیت لرونکو افرادو د حق په رسمیت پیژندل، کوم چې د واده کولو قانوني عمر ته رسېدلي وي، تر څو نجلی او هلک په خپله خوښه، آزاد او

آزادانه همسران متقاضی به رسمیت می شناسند.

ب- حقوق افراد دارای معلولیت، جهت اتخاذ تصمیم به طور آزادانه و مسئولانه در مورد تعداد و فواصل تولد کودکان آنها و برخورداری از دسترسی به اطلاعات متناسب با سن، آموزش، تشکیل خانواده و باروری به رسمیت شناخته شده و وسایل ضروری جهت اعمال حقوق مذکور تأمین می گردد.

ج- افراد دارای معلولیت، از جمله کودکان، باروری خود را بر مبنای برابر با سایرین حفظ می نمایند.

۲- دولت های عضو حقوق و مسئولیت های افراد دارای معلولیت را با در نظر گرفتن قیومیت، سرپرستی، مسئولیت، فرزند خواندگی و یا سایر رسوم مشابه که اینگونه مفاهیم در قوانین ملی وجود دارد، در تمامی موارد عالی ترین منافع کودک حایز اولویت می باشد. دولت های عضو کمک های مناسبی را جهت افراد دارای معلولیت در اجرای

به بشپړضایت سره واده وکړي او کورنۍ رامنځته کړي.

ب- د معلولیت لرونکو افرادو دا حق پیژندل، کوم چې کولای شي، په آزاده او مسئولانه توګه د خپلو ماشومانو شمېر او د هغوی د زېږېدو دواړن مراعات وکړي او د مناسب عمر د معلوماتو د درلودلو او د کورنۍ د تنظیم، زده کړې او د دغو حقوقو د اعاده کولو لپاره د هغوی د پیاوړتیا په خاطر اړینې زده کړې ترلاسه کړي.

ج- له نورو کسانو سره په مساوي توګه د ماشومانو په ګډون د معلولینو تولیدات، باید خوندي وساتل شي.

۲- غړي هېوادونه باید د معلولیت لرونکو افرادو حقونه او مسئولیتونه د ماشومانو او ورته دودونو د ساتنې، قیومیت، امانت او خپلولۍ په اړه، چېرې چې دغه مفکوره په ملي قانون کې وي، وساتي، په ټولو قضیو کې د ماشوم تر ټولو ښې ګټې باید په پام کې وي. باید غړي هېوادونه له معلولو کسانو سره د هغوی د ماشوم د لویولو په

مستولیت های مرتبط با تربیت کودکان آنها ارایه می نمایند.

۳- دولت های عضو اطمینان حاصل می نمایند که کودکان دارای معلولیت در ارتباط با زندگی خانوادگی از حقوق برابر برخوردارند. دولت های عضو با هدف تحقق حقوق مذکور و جلوگیری از اختفا، ترک، غفلت و تفکیک کودکان دارای معلولیت، تعهد می نمایند تا اطلاعات، خدمات و حمایت های اولیه و جامع به کودکان دارای معلولیت و خانواده آنها ارایه نمایند.

۴- دولت های عضو اطمینان حاصل می نمایند که کودک از والدین خود بر خلاف اراده وی جدا نگردد مگر زمانی که مقامات صالحه منوط به رسیدگی قضایی تصمیم می گیرند که بر اساس قوانین و مقررات مربوطه چنین جدایی جهت عالی ترین منافع کودک ضروری می باشد. به هیچ وجه کودک از والدین خود بر مبنای معلولیت کودک یا یکی و یا والدین هر دو جدا

مستولیتونو کی مناسبی مرستی وکری.

۳- غری دولتونه باید دا ونبی چپی، معلولیت لرونکی ماشومان د کورنی ژوند په اړه مساوي حقوق لري. ددغو حقوقود پیژندنې په پام کې نیولو سره او د معلولو ماشومانو د پټولو، پرېبنودو، بې پروایي او بېلوالی د مخنیوي لپاره، غری هېوادونه باید د همداشان معلولو ماشومانو او د هغوی کورنیو ته لا له پخوانه د بشپړو اطلاعاتو، خدماتو او ملاتړ تر سره کول په غاړه واخلي.

۴- باید غری هېوادونه ډاډ تر لاسه کړي چې، ماشوم هېڅکله د خپلې خوبې پر خلاف له خپلې مور یا پلار څخه بیلدلای نشي. داکار یوازې هلته کېدای شي چې، واکمن چارواکي د قضایي څېړنې له مخې د نافذه قانون او کړنلارې سره سم په دې اړه پریکړه وکړي، چې دا شان بېلوالی د ماشوم د زیاتې کتنې په خاطر اړین وي. باید په هېڅ ډول ماشوم له خپلې مور او پلار څخه د ماشوم د معلولیت او یا هم د مور یا پلار او یا د

دواړو دمعلوليت له مخې بېل نشي.

۵- غړي هېوادونه په هغه صورت کې چې يوه کورنۍ د خپل معلول ماشوم د ساتنې وړتيا ونه لري، بايد ټولې هڅې وکړي، تر څو په پراخه توګه په خپله کورنۍ کې دهغه لپاره مناسبه ساتنه چمتو کړي او د ناکامۍ په صورت کې، په ټولنه کې د يوې کورنۍ په چاپيريال کې دا کار ترسره کړي.

ښوونه

خليرويشتمه ماده:

۱- غړي دولتونه له هر راز توپير پرته د معلوليت لرونکو افرادو د زده کړه ييز حق په رسميت پېژني. د مساوي فرصت پر بنسټ د دې حق د پلي کولو په موخې سره، غړي دولتونه په ټولو برخو کې او د مادام العمر زده کړې په صورت کې تضمين کوي، له موخې سره. د زده کړه ييز نظام رامنځته کولو لپاره:

الف- د انساني استعدادي بشپړه وده، د کرامت او د ځان دارزښت بشپړ پرمختګ او د بشري حقوقو، بنسټيزو آزاديو او

نمې ګرځد.

۵- دولت های عضو، آنجا که والدین قادر نمی باشند از کودک دارای معلولیت شان مراقبت نمایند، متعهد می گردند هر گونه تلاشی را جهت ارایه مراقبت های جایگزین در یک خانواده بزرگتر و در صورت ناتوانی، در درون جامعه طبق شرایط خانواده گی به عمل آورند.

آموزش

ماده بیست و چهارم:

۱- دولت های عضو، حق آموزش را برای افراد دارای معلولیت به رسمیت می شناسند. با هدف تحقق این حق، بدون تبعیض و بر مبنای فرصت برابر، دولت های عضو نظام آموزشی فراگیری را در تمامی سطوح و به صورت آموزش مادام العمر تضمین می نمایند، با هدف:

الف- توسعه کامل توانایی ها و حس منزلت و خود ارزشی و تحکیم احترام به حقوق بشر، آزادی های بنیادین و تنوع

- بشري تنوع لپاره د درناوي پياوړتيا. انساني.
- ب- د معلوليت لرونكو افرادو د شخصيت، استعداد او نوبت او همدارنگه د هغوی د جسمي او ذهني وړتياوو سره يوځای وده.
- ج- معلوليت لرونكو افرادو ته د دې توان وربښل چې په اغېزمنه توگه په يوه ازاده ټولنه کې گډون وکړای شي.
- ۲- د همدې حق په پېژندلو سره، غړي هېوادونه لاندیني ټکي په پام کې ساتي چې:
- الف- معلوليت لرونکي افراد له عمومي زده کړه ييز نظام، آزادو او اجباري لومړنيو زده کړو يا له منځنيو زده کړو څخه د معلوليت له مخې بې برخې نشي.
- ب- معلوليت لرونکي افراد کولای شي باکيفيته وړيا لومړنيو او منځنيو زده کړو ته له نورو سره برابر په هغو ټولنو کې چې هغوی ژوند کوي، لاسرسی ولري.
- ج- د معلوليت لرونکي افراد شخصي
- انساني.
- ب- توسعه شخصيت، استعداد و خلاقيت توأم با توانايی های جسمی و ذهنی افراد دارای معلولیت در جهت نهایت توانمندی های شان.
- ج- توانمند ساختن افراد دارای معلولیت جهت مشارکت مؤثر آنان در جامعه آزاد.
- ۲- در تحقق این حق، دولت های عضو تضمین می نمایند که:
- الف- افراد دارای معلولیت از نظام آموزش همگانی بر مبنای معلولیت مستثنی نمی گردند، به همین منوال کودکان دارای معلولیت از آموزش اجباری رایگان ابتدایی و یا متوسطه بر مبنای معلولیت مستثنی نمی گردند.
- ب- افراد دارای معلولیت می توانند به آموزش ابتدایی و متوسطه رایگان، با کیفیت، و فراگیر بر مبنای برابر با سایرین در جوامعی که در آن زندگی می نمایند، دسترسی داشته باشند.
- ج- انطباق منطقی در مورد نیازهای

معقولو غوبنتنوته خواب ورکونه.

فردی ارایه می گردد.

د- معلولیت لرونکي افراد په عمومي بنوونيز نظام کې هغه ملاتړ ترلاسه کړي چې دهغوی اغيزمنه بنوونه او روزنه اسانه شي.

د- افراد دارای معلولیت حمایت لازم در حوزه نظام آموزش همگانی را به منظور تسهیل در آموزش مؤثر آنها دریافت می نمایند.

ه- فردي اغيزمن ملاتړيز ګامونه بايد برابر شي، چې اکاډميک او ټولنيز پرمختګ د بشپړې موخې سره په برابره توګه وروستي برېد ته ورسېږي.

ه- تدابير حمايتی فردی مؤثر در محيط های ارایه می گردد که حداکثر توسعه اجتماعی و اقتصادی متناسب با اهداف حضور کامل را سبب گردد.

۳- غړي هېوادونه بايد معلولیت لرونکو افرادو ته دا وړتيا ورکړي چې، د ژوند او ټولنيز پرمختګ مهارتونه زده کړي، چې د بنوونې او روزنې په بهير کې د ټولنې د يوه غړي په توګه د هغوی بشپړ او مساوي ګډون ته لاره اسانه کړي. په همدې ترتيب، بايد غړي هېوادونه په لاندنيو برخو کې دغه مناسب ګامونه پورته کړي له جملې:

۳- دولت های عضو، افراد دارای معلولیت را قادر می سازند که مهارت های توسعه اجتماعی و زندگی جهت تسهیل در مشارکت کامل و برابر آنها در امر آموزش را به عنوان اعضای جامعه فرا گیرند. بدین منظور دولت های عضو تدابير مناسبی را اتخاذ می نمایند، از جمله:

الف- د بریل(د پندو لیک)، د اختیاري لیک پراخېدونکي او اختیاري ډولونه، د خبرو اترو د سامان آلاتو او بنو او د زده کولو لپاره اسانتیا وې او دسیالانو لخوا د ملاتړ اسانه کول.

الف- تسهیل آموزش خط بریل و خط های جایگزین، شیوه های تقویتی و جایگزین، روش ها و قالب های ارتباطی و مهارت های ترددی و جهت یابی، و تسهیل حمایت و رهنمایی همسان.

- ب- د اشاره ای ژبې د زده کولو اسانول او د کيو د ژبنيز هويت د پېژندنې وده.
- ج- د دې عملي کول چې د ړندو، کيو او يا د دواړو لپاره ښوونه او روزنه د مفاهمي په ډېر ومانسبو ژبو، ښو او سامان آلاتو داسې چمتو شي چې اکاډميک او ټولنيز پرمختگ وروستي برید ته ورسولای شي.
- ۴- د دې حق د پېژندلو د تحقق لپاره بايدخپري هېوادونه د ښوونکو او معلولو ښوونکو په گډون، کوم چې په اشاره ای ژبو او د بریل په ليک ښه پوه دي، د هغو د ټاکنې په برخه کې مناسب گامونه پورته کړي، ترڅو هغه مسلکي کسان او کارکوونکي چې د پوهنې په ټولو برخو کې کار کوي، و روزي. داډول روزنې به د معلوليت د پوهې، د خبرو اترو، پوهنيزو تکنیکونو او د له معلوليت لرونکو افرادو څخه د ملاتړ مناسب سامان آلات زيات کړي او اختياري ډولونه، سامان آلات، ښي او چوکاټونه به سره همغږه کړي.
- ب- تسهيل در يادگيري زبان اشاره و ارتقاء هويت زباني جامعه ناشنوايان.
- ج- اطمینان حاصل گردد که آموزش افراد به ویژه کودکانی که نابینا و ناشنوا هستند به مناسب ترین زبان ها، شیوه ها و روش های ارتباطی برای افراد و در محیط هایی که توسعه اجتماعی و اکادمیک را به بالاترین میزان افزایش می دهد، ارایه می گردد.
- ۴- به منظور یاری در تضمین تحقق این حق، دولت های عضو تدابیر مناسبی را در استخدام معلمان، از جمله معلمان دارای معلولیت که از شایستگی در زبان اشاره بی و یا خط بریل برخوردارند، اتخاذ می نمایند و افراد حرفه یی و کارکنانی که در تمامی سطوح آموزشی کار می کنند را آموزش دهند. چنین آموزش هایی بایستی آگاهی از معلولیت و استفاده از شیوه های جایگزین و تقویتی و روش ها و قالب های ارتباطی، تکنیک های آموزشی و مواد مورد نیاز جهت حمایت از افراد دارای معلولیت را دربر گیرد.

۵- دولت های عضو بایستی از این که افراد دارای معلولیت قادر هستند از آموزش های تحصیلات عالی، آموزش های فنی و حرفه ای، آموزش ویژه بزرگسالان و آموزش های مادام العمر بدون تبعیض و بر مبنای برابر با سایرین دسترسی می یابند، اطمینان حاصل نمایند. بدین منظور، دولت های عضو، رایه انطباق منطقی برای افراد دارای معلولیت را تضمین می نمایند.

صحت

ماده بیست و پنجم:

دولت های عضو، برای افراد دارای معلولیت، حق برخورداری از بالاترین معیارهای نائل شدنی از صحت را بدون تبعیض بر مبنای معلولیت، به رسمیت می شناسند.

دولت های عضو تمامی تدابیر مناسب را برای اطمینان از دسترسی افراد دارای معلولیت به خدمات صحی که دارای حساسیت های جنسیتی می باشند، از جمله توانبخشی مرتبط با صحت را

۵- غری دولتونه باید په عملی توگه دا ونیسی چې، معلول کسان کولای شي له هر راز توپیر پرته او له نورو کسانو سره په مساویانه توگه عمومي ثانوی تعلیمات، مسلکي زده کړې، د لویانو زده کړې او د ټول عمر لپاره زده کړې وکړي. په همدې توگه، بایدغري هېوادونه دا ډاډ تر لاسه کړي چې له معلولیت لرونکو افرادو سره مناسبی خواکمنی لپاره مرسته کيږي.

روغتیا

پنځه و یستمه ماده:

غري هېوادونه په رسمیت پېژني چې، معلولیت لرونکي افراد د معلولیت له منځې پرته له کوم تبعیض څخه په لوړه کچه د روغتیايي معیارونو څخه د برخمن تیا حق لري.

بایدغري هېوادونه روغتیايي خدمتونو ته د لاسرسي په کارکې د جنسیت مسأله په پام کې وساتي او روغتیايي خواکمنی لپاره ټول مناسب کامونه پورته کړي. په تېره بیا

اتخاذ می نمایند. به ویژه این که دولت های عضو بایستی:

الف- برای افراد دارای معلولیت همان حد، کیفیت و معیارهای رایگان و قابل پرداخت در مورد مراقبت ها و برنامه های صحی را که برای سایرین ارایه می گردد از جمله در زمینه صحت جنسی و باروری و برنامه های صحت عمومی مبتنی بر جمعیت، فراهم نمایند.

ب- خدمات صحی مورد نیاز برای افراد دارای معلولیت به ویژه به واسطه معلولیت آنها از جمله شناسایی و اقدام زود هنگام، و خدمات طراحی گردیده برای به حداقل رساندن و جلوگیری از ناتوانایی های بیشتر از جمله در میان کودکان و افراد سالخورده در زمان مقتضی ارایه گردد.

ج- اینگونه خدمات صحی، در صورت امکان در نزدیکترین محل به جوامع آنها از جمله مناطق روستایی ارایه گردد.

د- کارمندان صحی حرفه یی، ارایه مراقبت را با همان کیفیت که برای سایرین، برای افراد دارای معلولیت از

باید غری هبودونه لاندینی کارونه تر سره کړي بنایي:

الف- معلولیت لرونکو افرادو ته لکه د نورو کسانو په څېر با کیفیته معیاري، وړیا یا په ارزانه بیه روغتیايي خدمتونه لکه چې نوروته وړاندې کېږي، وړاندې کړي او دابه د جنسي او امیدواری د روغتیا په ګډون وي.

ب- دمعلولیت لرونکو افرادو لپاره په تېره د هغوی د معلولیت په واسطه له هغې جملې د هر وخت ژرترژره پیژندې او اقدام او اقل حد ته د رسولو لپاره د طرح شوو خدمتونو او له زیاتو ناتوانیو څخه د منځیوي له دې جملې څخه په کوچنیانو اوزرو خلکو کې دې په مقتضی وخت د اړتیا وړ روغتیايي خدمتونه وړاندې کېږي.

ج- د کلیوالي سیمو په ګډون د معلولینود اوسیدو نږدې سیمو ته د همدغو روغتیايي خدمتونو تر سره کول.

د- له روغتیايي مسلکي کارمندانو څخه غوښتل، تر څو معلولیت لرونکو افرادو ته د آزادي او اګاهانه رضایت له مخې د

طريق آموزش و ترويج معيارهاي اخلاقي براي مراقبت هاي صحي فردي و عمومي از جمله بر مبنای رضایت آگاهانه و آزادانه نظیر ارتقاء آگاهی حقوق بشري، منزلت، استقلال و احتياجات افراد دارای معلولیت ضروری بدانند.

هـ- تبعیض علیه افراد دارای معلولیت را در مفاد بیمه درمانی و بیمه عمر که اگر اینگونه بیمه ها در قانون ملی مجاز شناخته شده باشد ممنوع قرار داده، این خدمات را به طور عادلانه و منطقی ارایه نمایند.

و- از اباورزی تبعیض آمیز مراقبت های صحي، خدمات صحي یا غذا و مایعات بر مبنای معلولیت جلوگیری نمایند.

توانبخشی و باز پروری

ماده بیست و ششم:

۱- دولت های عضو جهت توانمند ساختن افراد دارای معلولیت، تدابیر مناسب و مؤثری را از جمله از طریق حمایت از همتایان خود به منظور کسب و حفظ حداکثر استقلال، فزیکي، توانایی

نورو کسانو په څېر د کټ مټ کیفیت درملنه وکړي. د روزني له لارې معلولیت لرونکو افرادو ته د بشر د حقوقو، شخصیت، خپلواکي او اړتیاوو، عامه او خصوصي روغتیايي مرکزونو لپاره د اخلاقي معیارونو دودول او اعلامول.

هـ- د روغتیايي بیمې او ژوند د بیمې دشتون په صورت کې چې ملي قانون ورته جواز ورکوي، د معلولو کسانو په وړاندې د تبعیض مخنیوي او په دې توگه د عدالت تأمین.

و- د معلولیت په خاطر د روغتیا، خوراک او څښاک برابرولو کې له تبعیض ډک چلند څخه مخنیوی.

بیاخواکمني او بیا پالنه

شپږويشتمه ماده

۱- غړي دولتونه باید اغېزمن او مناسب گامونه پورته کړي خو معلولو کسانو ته ددې وړتیا وروښيي چې، بشپړه خپلواکي، فزیکي، دماغي، ټولنيزه او مسلکي وړتیا او د ژوند

فني و حرفه يي، جسمي، ذهني و اجتماعي و شموليت و مشاركت كامل در تمامي جنبه هاي زندگي اتخاذ مي نمايند. بدین منظور، دولت های عضو برنامه ها و خدمات جامع توانبخشي و توانايي را به ويژه در حوزه صحت، استخدام، آموزش و خدمات اجتماعي سازمان داده، تحکيم نموده يا تداوم مي بخشند، به گونه ايکه اينگونه برنامه ها و خدمات:

الف- تا سرحد امکان از مراحل اوليه و برمبنای ارزيابي چند جانبه نيازها و توانايي هاي فردي آغاز نمايند.

ب- مشارکت و حضور در اجتماع را حمايت نموده، تمامي جنبه هاي جامعه داوطلبانه بوده و در دسترس افراد داراي معلوليت قرار گيرد و تا سرحد امکان به اجتماعات آنان از جمله مناطق روستايي نزديک باشند.

۲- دولت های عضو، توسعه، تکوين و استمرار آموزش افراد حرفه يي و کارکناني را که با خدمات توانبخشي و بازتواني کار مي کنند ارتقا بخشند.

په ٲولو اړخونو کې خپله بشپړه برخه تر لاسه کړي او هغه وساتي. همدا راز، بايد غړي دولتونه د هر اړخيزې سمبالونې او پياوړتيا خدمتونه او پروگرامونه جوړ، پياوړي او پراخ کړي، په تېره بيا د روغتيا، گمارني، پوهنې او ٲولنيزو خدمتونو په برخو کې، دغه خدمتونه او پروگرامونه په لاندې ډول وي:

الف- په ډير ژر او په ممکنه پړاو کې د انفرادي اړتيا او پياوړتيا لپاره بايد پيل شي او د ځاني ارزونې پراساس ولاړوي.

ب- د ٲولني په ٲولو اړخونو کې د گډون او برخې اخيستنې ملاتړ کول بايد په خپله خوښه وي او معلوليت لرونکو افرادو ته هم د هغوی د اوسيدو ځايونو اونورو کليوالوسيموکې دلاسرسي وړوي.

۲- غړي دولتونه به د بياخواکمنۍ په برخه کې فعاله کارکونکو ته د لومړني پرله پسې زده کړولمن پراخه کړي.

۳- دولت های عضو، دانش و استفاده و دسترسی به وسایل و تکنالوژی های امدادی طراحی گردیده برای افراد دارای معلولیت را همان گونه که به توانبخشی و بازپروری مرتبط می گردند، ارتقاء بخشند.

کار و استخدام

ماده بیست و هفتم:

۱- دولت های عضو، حق افراد دارای معلولیت را جهت کار کردن بر مبنای برابر با سایرین به رسمیت می شناسند و این شامل حق برخورداری از فرصت امرار معاش از طریق انتخاب آزادانه یا مقبول کارکردن در بازار کار و محیط کاری می گردد که برای افراد دارای معلولیت، باز فراگیر و قابل دسترس باشد. دولت های عضو، تحقق حق کار را از طریق اقدامات مناسب از جمله از طریق قانونگذاری برای آن دسته از افرادی که در دوران اشتغال دچار معلولیت می گردند صیانت نموده، ارتقاء می بخشند، از جمله:

۳- غری دولتونه دې د معلولیت لرونکو افرادو لپاره پوهه او طرح شوو مرستندویه وسایلو او تکنالوژی-ته کټه اخیستنه او لاس رسی هماغسې چې په توانېدنې او بیارغونې پورې ارتباط نیسي، لوړ کړي.

کار او گمارل

اویشتمه ماده:

۱- غری دولتونه له نورو کسانو سره په مساوي توگه د معلولیت لرونکو افرادو د کار کولو حق په رسمیت پېژني، ددغه حق له منځې، معلول کسان کولای شي، په آزاده توگه د ژوند کولو لپاره د کارگرو په بازار کې دننه خوښه کړي. غری دولتونه به د کار کولو د حق او د هغو کسانو په گډون کوم چې د کارکولو په بهیر کې معلول شوي، د حق پېژندنې د ساتنې او دودولو په خاطر د قانون جوړونې پر بنسټ مناسب گامونه پورته کړي، له جملې څخه:

الف- تبعيض بر مبنای معلوليت را با توجه به تمامی موارد مرتبط با تمامی اشکال استخدام، از جمله شرايط جذب، استخدام و اشتغال، تداوم اشتغال، پيشبرد حرفه یی و شرايط کاری صحی و ایمنی را ممنوع سازند.

ب- حقوق افراد دارای معلوليت را بر مبنای برابر با سایرین و شرايط کاری مناسب و عادلانه شامل فرصت های برابر و دست مزد برابر برای کارهای دارای ارزش، شرايط کاری صحی و ایمنی برابر از جمله محافظت از آزار و اذیت و فریاد رسی از آلام مورد حمایت قرار دهند.

ج- اطمینان حاصل گردد که افراد دارای معلوليت قادر می باشند حقوق اتحادیه تجاری و کارگری خود را بر مبنای برابر با سایرین اعمال نمایند.

د- افراد دارای معلوليت را قادر سازند تا دسترسی مؤثر و مستمری به برنامه های عمومی آشنایی فنی و حرفه یی، خدمات کاربابی و آموزش های حرفه یی

الف- د تاکنې د شرايطو په ګډون د ګمارنې، اجیر نیونې، د ګمارنې د دوام، د مسلک د پرمختګ او د خوندي او روغتيايي کاري شرايطو د ټولو مواردو له په پام کې لرلو سره د معلوليت له مخې د تبعيض مخنيوی .

ب- له نورو کسانو سره په مساوي توګه د معلوليت لرونکو افرادو د کار په خاطر د مساوي ارزښت، باور او کاري روغتيايي شرايطو، له ځورونې څخه دساتنې او دشکایت دځای د سمولو په ګډون د عادلانه او غوره کاري شرايطو او دکار په خاطر د مساوي فرصتونو او مساوي حق الزحمو د تأمین لپاره د معلوليت لرونکو افرادو د حقوقو خوندي ساتل.

ج- له نورو سره په مساوي توګه د کارګري اتحاديو له حق څخه د معلوليت لرونکو افرادو برخمن کيدل.

د- معلوليت لرونکو افرادو ته ددې توان وربښل چې وکولای شي په اغيزمنه توګه عمومي تخنيکي او مسلکي لارښود پروګرامونه، د کارموندني خدمتونه،

- مسلکي او فني مهارتونه ترلاسه کړي. داشته باشند.
- ه- د کار په مارکيټ کې معلولیت لرونکو افرادو ته د ګمارلو او د مسلک د پرمختګ په خاطر فرصت ورکول او همدارنګه د دندو د پیدا کولو، لاس ته راوړلو، ساتلو او تمایل په برخه کې ورسره مرسته کول.
- و- د آزاد کسب او تشبث فرصتونو ته وده ورکول د کوپراتیفونو پرمختګ او د شخصي سوداګرۍ پیلول.
- ز- په دولتي برخه کې د معلولو کسانو ګمارل.
- ح- په خصوصي برخه کې د مناسبو کړنلارو او کړنو له لارې د مثبتو او هڅوونکو عملي پروګرامونو په ګاډون، د معلولیت لرونکو افرادو استخدام ته وده ورکول.
- ط- معلولیت لرونکو افرادو ته د کار په ځای کې د غوره رغونې له تأمین څخه ډاډ ترلاسه کړي.
- ی- د کار په مارکيټ کې د معلولیت لرونکو افرادو د کاري تجربې د کارونې
- ه- فرصت های شغلی و پیشرفت های حرفه یی افراد دارای معلولیت را در بازار کار ارتقاء داده، همچنین دریافتن، کسب، حفظ و بازگشت به اشتغال آنان را یاری نمایند.
- و- فرصت های مربوط به خود اشتغالی، کار آفرینی، توسعه تعاونی ها و خود پیشگی را ارتقاء دهند.
- ز- افراد دارای معلولیت را در بخش دولتی استخدام نمایند.
- ح- استخدام افراد دارای معلولیت در بخش خصوصی را از طریق تدابیر و به کار گیری سیاست های مناسب که می تواند در برگیرنده برنامه های اقدامی ترجیحی، تشویقی و سایر تدابیر گردد ارتقاء دهند.
- ط- اطمینان حاصل گردد در مورد افراد دارای معلولیت، انطباق منطقی در محیط کاری ارایه می گردد.
- ی- کسب تجربه افراد دارای معلولیت را در بازار کار آزاد ارتقاء

و.د.

دهند.

ک- توانبخشی حرفه یی و تخصصی، ابقاء شغل و برنامه های بازگشت به کار را برای افراد دارای معلولیت، ارتقاء بخشند.

ل- دولت های عضو اطمینان حاصل می نمایند، افراد دارای معلولیت به بردگی و بندگی گماشته نمی شوند و بر مبنای برابر با سایرین در برابر کار به اجبار و اکراه مورد حمایت واقع می گردند.

معیارهای کافی برای زندگی و

حمایت های اجتماعی

ماده بیست و هشتم:

۱- دولت های عضو، حق افراد دارای معلولیت را در مورد معیارهای کافی برای زندگی آنها و خانواده ایشان شامل غذا، پوشاک و مسکن مکفی، و تداوم بهبود شرایط زندگی به رسمیت شناخته، اقدامات مناسبی را جهت پاسداری از این حق و ارتقای تحقق آن، بدون تبعیض بر مبنای معلولیت، اتخاذ می نمایند.

۲- دولت های عضو، حق افراد دارای

ک- د معلولیت لرونکو افرادو د مسلکی او حرفوي پیاورتیا، د دندې ساتنه او کار ته د بیاورنگ د پروگرامونو و.د.

ل- غړي هېوادونه باید ډاډ تر لاسه کړي چې، معلولیت لرونکي افراد غلامان نه دي او غلامي نه کوي، بلکې له نورو کسانو سره په مساوي توگه له اجباري یا په زور کار کولو څخه خوندي دي.

د ژوندانه مناسبه کچه او ټولنيز

مالاترې

اته ویشتمه ماده:

۱- غړي هېوادونه، د معلولیت لرونکو افرادو او دهغوی د کورنیو لپاره د وړ خوراک، کالیو، کورجوړونې او د ژوند د شرایطو د پرله پسې پرمختگونو په گامون د ژوند کولو حق په رسمیت پېژني. باید د معلولیت له مخې پرته له کوم تبعیض څخه د همدې حق د پېژندنې، ساتنې او دودولو لپاره مناسب گامونه پورته کړي.

۲- غړي دولتونه، د معلولیت لرونکي

معلولیت را در مورد حمایت های اجتماعی و بهره مندی از این حق بدون تبعیض بر مبنای معلولیت به رسمیت شناخته، اقدامات مناسبی را برای پاسداری از این حق و ارتقای تحقق آن اتخاذ می نمایند، از جمله تدابیر:

الف- اطمینان حاصل نمایند، افراد دارای معلولیت از دسترسی برابر به خدمات تهیه آب صحی برخوردارند، و دسترسی به خدمات و وسایل مناسب و قابل پرداخت و سایر کمک های مربوط به نیازهای مرتبط با معلولیت را تضمین نمایند.

ب- دسترسی افراد دارای معلولیت به ویژه زنان و دختران دارای معلولیت و افراد سالخورده دارای معلولیت را به برنامه های اجتماعی حمایتی و برنامه های فقر زدایی تضمین نمایند.

ج- دسترسی افراد دارای معلولیت و خانواده های آنها را که در شرایط تنگدستی بسر می برند به کمک های دولتی مربوط به هزینه های مرتبط با معلولیت، از جمله مهلت های مراقبتی،

افراد و پولنیز ملاتر حق او د معلولیت له مخی پرتله له کوم تبعیض خخه له همدی حق نه برخمن تیا په رسمیت پېژنی. د لاندنیو کړنو په گډون د دې حق د تحقق، ساتنې او دود لپاره باید مناسب گامونه پورته کړي له جملې دغه تدبیرونه:

الف- د پاکو اوبو، دمناسبو او دلاسرسی وړ خدماتو، وسایلو او په معلولیت پورې اړوندو نورو مرستندویو اړتیاوو ته، د معلولیت لرونکو افرادو د مساوي لاسرسي له تأمینولو خخه دې ډاډ ترلاسه کړي.

ب- د پولنیز خونديتوب او بی وزلی د کمښت برنامو ته د معیوبو کسانو په تېره بیا د معیوبو ښځو او نجونو او سپین رېږو کسانو د لاسرسی تأمینول.

ج- د دولت له خوا د پوره زده کړې، مشورو، مالي مرستو او وړیا روغتیايي خدمتونو په گډون د معلولیت د اړوندو لگښتونو په خاطر د معلولو کورنیو او معلولینو

کمک های مالی، مشاوره و آموزش های کافی تضمین نمایند.

د- دسترسی افراد دارای معلولیت را به برنامه های عمومی اسکان تضمین نمایند.

ه- دسترسی برابر افراد دارای معلولیت را به برنامه ها و مزایای باز نشستگی تضمین نماید.

مشارکت در زندگی سیاسی و

عمومی

ماده بیست ونهم:

دولت های عضو برای افراد دارای معلولیت، حقوق سیاسی و فرصت های را جهت بهره مندی آنان بر مبنای برابر با سایرین، تضمین نموده، متعهد می گردند که:

الف- تضمین نمایند، افراد دارای معلولیت می توانند به طور مؤثر و کامل در زندگی سیاسی و عمومی بر مبنای برابر با سایرین، مستقیماً یا از طریق نمایندگانی که آزادانه برگزیده اند از جمله حق و فرصت افراد دارای

سره چي د بپوزلی. په شرایطو کې ژوند کوي مرستې تضمین کړي.

د- د ټوليزو کور جوړونې برنامو ته د معلولیت لرونکو افرادو د لاسرسي تضمین وکړي.

ه- د تقاعدې ګټو او برنامو څخه د معلولیت لرونکو افراد برخمن کېدل.

په سياسي او ټوليز ژوند کې برخه

اخيستنه

ننه ويستمه ماده:

غړي دولتونه بايد د معلولیت لرونکو افرادو لپاره، د سياسي حقوق او له نورو کسانو سره په مساوي توګه دهغو د برخمن تيا د فرصت ضمانت وکړي او لاندینی کړنې په غاړه واخلي:

الف- تضمین وکړي، معلولیت لرونکي افراد وکړای شي د نورو کسانو سره په مساوي توګه، په سياسي ژوند کې په اغېزمنه او بشپړه توګه ګډون وکړي، په مستقیمه او آزاده توګه استازي

معلولیت جهت رأی دادن و برگزیده شدن، مشارکت نمایند، از جمله توسط:

اول: تضمین نمایند که روند تسهیلات و منابع رأی گیری مناسب، قابل دسترس و سهولت قابل فهم و بهره گیری می باشند.

دوم: از حق افراد دارای معلولیت جهت رأی دادن به طور مخفی و بدون هراس در انتخابات و فراندم های عمومی، نامزدی در انتخابات، مدیریت مؤثر اداری و ایفای تمامی وظایف عمومی در سطوح دولتی حمایت نموده، استفاده از تکنالوژی های جدید و کمکی را در صورت مقتضی تسهیل بخشند و تسهیل در استفاده از تکنالوژی های جدید و کمکی را در صورت مقتضی مورد حمایت قرار دهند.

سوم: بیان آزادانه اراده افراد دارای معلولیت به عنوان رأی دهندگان را تضمین نموده، در این جهت و در جایی که ضروری باشد با درخواست آنان، اجازه یاری در رأی گیری به فرد مورد

وفاقی، او د دې په ترڅ کې معلول کسان د رأی ورکولو، انتخابېدو او ګډون حق هم لري:

لومړی: تضمین وکړي چې د رأیې اخیستنې آسانتیاوې او سرچینې کارودونه مناسب او دلاسرسي وړدي او په اسانه ترې ګټه اخیستل کېدای شي.

دوه یم: په پټه او بې له وېرې څخه په ټاکنو او عمومي رفراندمونو کې د رأیې ورکونې، په ټاکنو کې د نومول کېدو، په دولتي سطحو کې د اغېزمن اداري مدیریت او د ټولو دولتي عمومي دندو په ترسره کولو کې دې د معلولیت لرونکو افرادو له حق څخه ملاتړ وکړي، د اقتضاء په صورت کې دې نوې او مرستندويه تکنالوژی-اسانه کړي او په مقتضی صورت کې دې د نوې او مرستندويه تکنالوژی-ملاتړ وکړي.

درېیم: د ټاکنو په څیر د معلولیت لرونکو افرادو د آزادې ارادې د څرګندونې ضمانت او په همدې ډول د اړتیا په صورت کې د هغوی په وړاندیز، د هغوی د خپلې خوښې وړ چاته د رأیې

ورکولو په خاطر مرسته کول.

انتخاب آنها اعطاء گردد.

ب- په فعاله توگه سره داسې يوه چاپيريال ته وده ورکول، چې معلوليت لرونکي افراد وکړای شي، پرته له کوم توپير څخه او له نورو کسانو سره په مساوي توگه، په ټوليزو چارو کې په اغيزمنه او بشپړه توگه برخه واخلي، او د لاندنيو برخو په شمول د هغوی گډون په ټوليزو چارو کې وهڅوي له جملې څخه: لومړی: د هېواد د سياسي ژوند په اړه په غير دولتي سازمانونو او ټولنو او د سياسي ډلو په کړنو او ادارو کې گډون.

ب- به طور فعال محیطی را که افراد دارای معلولیت می توانند به طور مؤثر و کامل، بدون تبعیض و بر مبنای برابر با سایرین، در چارچوب امور عمومی مشارکت نمایند، ارتقاء بخشند و مشارکت آنان را در امور عمومی ترغیب نمایند از جمله:

اول: مشارکت در مجمع ها و سازمان های غیر دولتی مرتبط با حیات سیاسی و عمومی کشور، و در فعالیت ها و اداره احزاب سیاسی.

دوه یم: د معلولینو د ټولنو جوړول او له هغوسره یوځای کیدل په دې موخه چې په سیمه ییزه، ملی او نړیواله کچه د معلولینو استازیتوب وکړي.

دوم: شکل دهی و عضویت سازمان های ویژه افراد دارای معلولیت جهت معرفی افراد دارای معلولیت در سطوح محلی، منطقه یی، ملی و بین المللی.

په فرهنگي، نوبتگر او ورزشي ژوند

مشارکت در حیات فرهنگی، تفریح،

کې گډون

فراغت و ورزش

دېرشمه ماده:

ماده سی ام:

۱- غړي دولتونه په فرهنگي ژوند کې له نورو کسانو

۱- دولت های عضو، حق افراد دارای معلولیت در جهت مشارکت در زندگی

فرهنگي بر مبنای برابر با سايرين را به رسمیت شناخته، تمامی تدابیر مناسب را اتخاذ می نمایند جهت اطمینان از این که افراد دارای معلولیت:

الف- از دسترسی به مواد فرهنگی به صورت قابل دسترس برخوردار گردند.

ب- از دسترسی به برنامه های تلویزیونی، فلم، تياتر و ساير فعالیت های فرهنگی به صورت قابل دسترس برخوردار گردند.

ج- از دسترسی به اماکن ویژه اجرای برنامه ها یا خدمات فرهنگی نظیر تياتر، موزیم، سینما، کتابخانه و خدمات سیاحتی برخوردار گردیده، تا سرحد امکان به اماکن تاریخی که از نظر ملی و فرهنگی حایز اهمیت می باشند دسترسی داشته باشند.

۲- دولت های عضو، تدابیر مناسبی را برای توانمند ساختن افراد دارای معلولیت جهت برخورداری از فرصت توسعه و بهره گیری از توانایی های خلاقانه، فکری و هنری آنها نه تنها به واسطه انتفاع شخصی آنها بلکه جهت

سره د معلولیت لرونکو افرادو د مساویانه گډون حق په رسمیت پېژني. او په دې اړه دا مناسب گامونه اخلي همدارنگه ددې لپاره چې معلولیت لرونکي افراد:

الف- د لاسرسی وړ فرهنگي موادو ته له لاسرسی څخه برخمن شي.

ب- په لاسرسی وړ ټلويزیوني برنامه، فلم، تياتر او نورو فرهنگي فعالیتونو ته له لاسرسی څخه برخمن شي.

ج- فرهنگي خدماتو، لکه تياتر، موزیمونو، سینماگانو، کتابتونونو او گرځندوي ته لاسرسی او د امکان تر حده د ملي فرهنگ او تاریخي سیمو څخه د هغوی د لیدو د زمینو چمتو والې.

۲- غړي دولتونه باید مناسب گامونه پورته کړي، ترڅو معلولیت لرونکو افرادو ته د دې وړتیا وروښي چې، هغوی د خپل نوبت، هنر او فکري استعداد د ودې او کارولو فرصت ولري، نه یوازې د ځان په ګټه، بلکې د ټولني د

بدايتوب په خاطر.

۳- غړي هېوادونه بايد له نړيوال قانون سره سم ټول هغه مناسب گامونه پورته كړي، ترڅو ډاډ تر لاسه كړي، هغه قوانين چې د فكري شتمنيو حقوق ساتي، كلتوري موادو ته د معلولو كسانو د لاسرسي په وړاندې كوم نامعقول يا تبعيضانه خنډ پېښ نه كړي.

۴- معلوليت لرونكي افراد له نورو كسانو سره په مساوي توگه د اشاره اي ژبو او دگونگيانو د فرهنگ په گډون د خپلو ځانگړو فرهنگي او ژبنيز هويت د پېژندنې او ملاتړ وړ دي.

۵- غړي هېوادونه معلوليت لرونكو افرادو ته له نورو كسانو سره په مساوي توگه بايد په تفريحي او سپورتي فعاليتونو كې د گډون دتوان وربښلو په خاطر، لاندېني مناسب گامونه پورته كړي:

الف- تر وروستي بريده پورې په ټولو سپورتي - تفريحي برخو كې د معلوليت لرونكو افرادو د گډون هڅونه او دود ونه.

غنامندی جامعه، اتخاذ می نمایند.

۳- دولت های عضو، تدابیر مناسبی را منطبق بر قوانین بین المللی در جهت اطمینان از این که حقوق مالکیت معنوی، مانعی تبعیض آمیز و یا غیر منطقی را در جهت دستیابی افراد دارای معلولیت به مواد فرهنگی ایجاد نماید، اتخاذ می نمایند.

۴- افراد دارای معلولیت، بر مبنای برابر با سایرین از حق شناسایی و حمایت از هویت زبانی و فرهنگی مختص به خودشان، شامل زبان اشاره و فرهنگ ناشنویان برخوردار می باشند.

۵- دولت های عضو، تدابیر مناسبی را با نیت توانمند ساختن افراد دارای معلولیت در جهت مشارکت آنان در فعالیت های تفريحي، فراغت و ورزشی، بر مبنای برابر با دیگران، اتخاذ می نمایند:

الف- مشارکت افراد دارای معلولیت را تا سرحد امکان در تمامی سطوح فعالیت های ورزشی ارتقاء و تعمیم دهند.

ب- اطمینان حاصل نمایند که افراد دارای معلولیت، از فرصت سازماندهی، توسعه و مشارکت در ورزش ها و فعالیت های تفریحی ویژه معلولان برخوردارند، و بدین منظور، بر مبنای برابر با سایرین، تدارک چارچوب، آموزش و منابع مناسب را ترغیب می نمایند.

ج- اطمینان حاصل نمایند، افراد دارای معلولیت از دسترسی به اماکن ورزشی، تفریحی و سیاحتی برخوردار می باشند.

د- از دسترسی کودکان دارای معلولیت، برابر با سایر کودکان در مشارکت در بازی، تفریح و فعالیت های ورزشی و فراغتی که شامل فعالیت های درون نظام مکاتب نیز می شود، اطمینان حاصل گردد.

ه- اطمینان حاصل گردد، افراد دارای معلولیت از دسترسی به خدمات آنهایی که در سازماندهی فعالیت های ورزشی، فراغتی، سیاحتی و تفریحی مصروف هستند، برخوردار می باشند.

ب- د دې تامينول چې معلوليت لرونکي افراد د معلوليت، له مخې د ځانگړو سپورتي لوبو او تفریحي کارونو د رامنځته کولو، پرمخ بيولو او گټه کولو فرصت لري او دهمدې منظور لپاره د نورو سره د برابر و هڅونو، تمرینونو، لارښوونو او مناسبو سرچینو چمتو کول.

ج- د دې زمينه برابرول چې، معلوليت لرونکي افراد پر سپورتي، تفریحي او گړځنده ځايونو لاسرسي پيدا کړي.

د- د دې تامينول چې معلوليت لرونکي ماشومان له نورو ماشومانو سره په مساوي توگه په ښوونيز نظام کې د شاملو لوبو، تفریحي او سپورتي فعاليتونو کې گټه وکړي.

ه- د ورزشي، فراغتي، تفریحي او سیاحتی خدمتونو کارکوونکوته چې په دغه ډول فعالیتونو کې بوخت دي د معلولیت لرونکو افرادو له لاس رسۍ څخه دې ډاډ ترلاسه شي.

د ارقامو او احصائيو را ټولونه

يو دېرشمه ماده:

۱- غړي دولتونه ژمنه کوي خو د احصائيو ارقامو او څېړنيزو اطلاعاتو په ګډون مناسب معلومات را ټول کړي، تر څو دوی ته دا توان ور وېښي چې، ددې تړون د عملي کېدولپاره کړنلارې په اصولو برابرې او تطبيق کړي. ددې اطلاعاتو د راټولولو او ساتنې په بهير کې بايد:

الف- د اطلاعاتو په ساتنې پورې په اړوندو قوانينو کې شامل د حقوقو منل شوي ساتنيز موازين به دهغو له محرموالي څخه د ډاډ او د معلولينو شخصي حریم ته د دره نوي لپاره په پام کې ونيول شي.

ب- په بشپړه توګه به د بشري حقوقو او بنسټيزو آزاديو او اخلاقي اصولو منل شوي نړيوال معيارونه د اطلاعاتو په راټولولو او ګټنې اخيستنې کې مراعات شي.

۲- هغه اطلاعات چې د همدغې مادې له مخې را ټول شوي په مناسبه توګه جلاشي

جمع آوری احصائيه ها، آمار و ارقام

ماده سی ویکم:

۱- دولت های عضو متعهد می گردند تا اطلاعات مناسب از جمله ارقام احصائيو، آماری و تحقیقی را در جهت قادر ساختن آنها برای طرح ریزی و اجرای سیاست ها برای اثر بخشی به کنوانسیون حاضر، جمع آوری نمایند. روند جمع آوری و حفظ این اطلاعات بایستی:

الف- موازين حفاظتی پذیرفته شده حقوق شامل قوانين مربوط به حفظ اطلاعات را در جهت اطمینان از محرمانه بودن آنها و احترام به حریم شخصی افراد دارای معلولیت بپذیرند.

ب- هنجارهای پذیرفته شده بین المللی را در جهت حمایت حقوق بشر و آزادی های بنیادین و اصول اخلاقی، در جمع آوری و استفاده از آمار بپذیرند.

۲- اطلاعات جمع آوری شده بر مبنای این اصل، در صورت مقتضی بایستی به

تفکيک ارايه گردد و در جهت کمک به ارزيابي اجراء تعهدات دولت های عضو تحت کنوانسيون حاضر، استفاده گردد و موانعی که افراد دارای معلوليت در اعمال حقوق شان با آنها مواجه می گردند را شناسایی و بررسی نمایند.

۳- دولت های عضو، مسئوليت نشر اين گونه اطلاعات را به عهده گرفته، از دسترسی افراد دارای معلوليت و ديگران به آنها، اطمینان حاصل نمایند.

همکاری های بين المللی

ماده سی و دوم:

۱- دولت های عضو اهميت همکاری های بين المللی و ارتقای آن را در حمايت از تلاش های ملی برای تحقق اهداف و مقاصد کنوانسيون حاضر به رسميت شناخته، تدابير مناسب و مؤثری را در مشارکت با جامعه مدنی، سازمان های مرتبط منطقه بی و بين المللی به ویژه سازمان های مربوط به افراد دارای معلوليت، اتخاذ می نمایند. تدابير مذکور می تواند، از جمله دربرگیرنده:

او هغه به ددغه کنوانسيون له مخې د غړو دولتونو د دندو د اجراء دارزيابي لپاره و کارول شي. چې داپه ډاگه شي، معلوليت لرونکي افراد د خپلو حقونو په لاسته راوړلو کې له کومو ستونزو او خنډونو سره مخ دي.

۳- غړي دولتونه به د دغو احصائيو د خپرولو لپاره مسئوليت په غاړه اخلي او معلوليت لرونکي افراد او نورو ته به دلاسرسي وړتيا چمتو کوي.

نړيواله همکاري

دوه دېرشمه ماده:

۱- غړي دولتونه د نړيوالې مرستې اهميت او دودېدل د دې تړون د موخو او هدفونو د عملي کولو لپاره د ملي هڅو د ملاتړ په توگه پيژني او په دې اړه د دولتونو او اړوندو نړيوالو او سيمه ايزو مؤسسو او مدني ټولنو په تېره بيا د معلوليت لرونکو افرادو د مؤسسو په گډون سره به وړ او اغېزمن گامونه پورته کړي. د دې په څنگ کې، دا گامونه بايد په لاندنيو برخو کې وي:

- الف- د دې ډاډ ترلاسه کول چې د نړيوالو پرمختيايي برنامو په گډون، نړيواله مرسته، معلوليت لرونکو افرادو ته دلاسرسي وپروي.
- ب- د اطلاعاتو، تجربو، روزنيزو برنامو د راکړې ورکړې د مناسبې رويې په گډون د ظرفيت جوړونې د لوړولو اسانول او ملاتړ کول.
- ج- د ساينسي او تخنيکي پوهې لپاره د څېړنې او لاسرسي لپاره د همکاريو اسانتياوې.
- د- هغه شان چې مناسب وي، تر لاسه کېدونکو مرستندويو تکنالوژيو ته د لاسرسي او شريکولو لپاره، د لارو چارو د اسانتياوو په گډون د تخنيکي او اقتصادي مرستو تر سره کول او له همدې لارې د تکنالوژيو لېږل.
- ۲- د همدې مادې گټې (مفاد)، د دې کنوانسيون پربنسټ د غړودولتونو دندوته د دوی د ژمنو په ترسره کولو کې زيان نه رسوي.
- الف- اطمینان از این که همکاری های بین المللی از جمله برنامه های توسعه بین المللی در برگیرنده و قابل دسترس افراد دارای معلولیت، می باشد.
- ب- ظرفیت سازی را از جمله از طریق تبادل و تقسیم اطلاعات، تجربیات، برنامه های آموزشی و رویه های مناسب، تسهیل و تقویت نمایند.
- ج - همکاری تحقیقی و دسترسی به دانش فنی و علمی را تسهیل نمایند.
- د- در صورت مقتضی، از طریق انتقال تکنالوژی ها، کمک های اقتصادی و فنی شامل تسهیل دسترسی به تکنالوژی های کمکی و قابل دسترس را تأمین نمایند.
- ۲- مفاد این ماده فاقد هر گونه پیشنهادی نسبت به تعهدات هر یک از دولت های عضو در ایفای تعهدات خود تحت کنوانسیون حاضر می باشد.

ملي څارنه او اجراء

دري دېرشمه ماده:

۱- غړي دولتونه، دې د خپل نظامونو د سيستم له مخې، د دغه کنوانسيون د اجراء په اړه د دولت دننه يوه يا څو ملي مرجع گانې وټاکي او په حکومت کې په بېلابېلو څانگو او کچو د تدبيرونو د اجراء د اسانتياوو لپاره دې د همغږۍ-يوميکانيزم رامنځته کړي.

۲- غړي دولتونه، د خپلو قانوني او اداري سيستمونو له مخې، په غړي دولت کې د يو يا ډېرو مناسبو ميکانيزمونو په گډون داسې يو کاري چوکاټ رامنځته کړي چې په مناسبه توگه د اوسني کنوانسيون عملي کېدنه، وده، خونديتوب او څارنه وکړای شي. کله چې دارنگه ميکانيزم رامنځته کېږي، نو بايد غړي دولتونه د بشري حقوقو د ملاتړ او ودې لپاره د ملي ټولنو د حقوقي حالت او يو ځای والي لپاره اړوند اصول

نظارت و اجراء ملي

ماده سي وسوم:

۱- دولت های عضو، بر مبنای نظام داخلی خود، یک یا چند مرجع ملی درون دولتی را برای موضوعات مرتبط با اجرای کنوانسیون حاضر تعیین نموده، توجه کافی در ایجاد و یا تعیین میکانیزم های هماهنگی در درون دولت را به منظور تسهیل در اقدامات مرتبط در بخش های گوناگون و سطوح مختلف مبذول دارند.

۲- دولت های عضو، بر مبنای نظام اداری و حقوقی خود شان، در درون دولت عضو، در صورت مقتضی، چارچوبی از جمله یک و یا چند میکانیزم مستقل را به منظور ارتقای حمایت و نظارت بر اجرای کنوانسیون حاضر ایجاد، تعیین، تحکیم یا حفظ می نمایند. آنگاه که چنین ساز و کاری تعیین و یا ایجاد گردد، دولت های عضو، اصول مرتبط با نهادهای ملی در مورد حمایت و ارتقای حقوق بشر را مد نظر قرار می

په پام کې ونيسي.

دهند.

۳- مدني ټولني په تېره بيا معلوليت لرونکي افراد او د هغوی نماينده سازمانونه، بايد په بشپړه توگه د څارني په بهير کې گډون ولري.

۳- جامعه مدني و به خصوص افراد داراي معلوليت و سازمان هايي که نماينده آنها مي باشند در روند نظارتي، به طور کامل بايستي مشارکت و مداخله نمايند.

د معلوليت لرونکي افراد د حقونو

کميته حقوق افراد داراي

کميته

معلوليت

څلوردېرشمه ماده:

ماده سي وچهارم:

۱- د معلوليت لرونکو افرادو د حقونو په هکله کميته (چې دلته دکميته په نوم پېژندل کېږي) رامنځته شي، خو هغې دندې چې لدې وروسته وړاندې کېږي منعکس شي.

۱- کميته يي در مورد حقوق افراد داراي معلوليت (که از اين بعد کميته اطلاق مي گردد) ايجاد خواهد گرديد تا وظيفي را که از اين پس ارايه مي گردد منعکس گردد.

۲- بايد دغه کميته ددې کنوانسيون د نافذېدو پر مهال، له دوولسو کارپوهو کسانو څخه جوړه شي. د شپېتو دولتونو له تصويب يا الحاق وروسته د کميته د غړو شمېر دې شپېتو کسان نور هم زيات شي، چې بيا به يې ټول شمېر اتلس کسان وي.

۲- کميته در زمان اجرايي شدن کنوانسيون حاضر، مرکب از دوازده کارشناس خواهد بود. پس از تصويب يا الحاق شصت دولت ديگر به اين کنوانسيون عضويت در کميته تا شش عضو افزايش يافته، حداکثر به هجده عضو بالغ مي گردد.

۳- د کميته غړي په

۳- اعضاي کميته در ظرفيت شخصي

به انجام وظیفه خواهد پرداخت و بایستی از جایگاه والای اخلاقی، حسن تجربه و توانمندی در زمینه کاری کنوانسیون حاضر برخوردار باشند. از دولت های عضو به هنگام معرفی نامزدهای خود دعوت خواهد گردید تا توجه کافی به مفاد مندرج در ماده (۴۳) کنوانسیون نمایند.

۴- دولت های عضو، با در نظر گرفتن تعداد مساوی نمایندگی بر مبنای تقسیمات جغرافیایی، دربرگیرنده اشکال گوناگون تمدن ها مقامات حقوقی آنان، حضور جنسیتی متوازن و مشارکت کارشناسان دارای معلولیت، اعضای کمیته را بر می گزینند.

۵- اعضای کمیته با رأی مخفی، طی جلسات گردهمایی دولت های عضو، از میان فهرست نامزدهای دول عضوی که از میان اتباع خود برگزیده اند، انتخاب می گردند. در جلسات مذکور، که با حضور دو سوم دولت های عضو رسمیت خواهند یافت، افرادی که بیشترین تعداد آراء، و اکثریت مطلق

خپل فردي مقام کې دنده ترسره کړي او د لوړو اخلاقو خاوند او د دې کنوانسیون په اړه تجربه لرونکي وي. کله چې غړي دولتونه خپل نوماند کسان نوموي، باید د دې کنوانسیون په (۴۳) ماده کې درج شوی مفاد په پام کې ونيسي.

۴- د کمېټې غړي د غړو دولتونو له خوا د عادلانه جغرافياوي وېش، د تمدن د بېلابېلو ډولونو او سیستمونو د قانوني اصولو په پام کې ساتلو سره ټاکل کېږي، جنسیتي انډولیز استازیتوب او د معلولو کارپوهو کسانو گډون ته باید پاملرنه وشي.

۵- د کمېټې غړي باید د پټو رایو له لارې، له هغه لست څخه کوم چې د غړو دولتونو له خوا د هغوی له دولتونو څخه د غړو دولتونو په کنفرانس کې نوماند شوي، تر سره شي. په هغو غونډو کې، چې د دريو برخو څخه دوه برخې دولتونه وکولای شي نصاب پوره کړي، هغه کسان چې کمېټې ته ټاکل کېږي، باید

آرای نمایندگان حاضر و رأی دهنده دولت های عضو را به دست آورند، به عضویت کمیته انتخاب خواهند شد.

۶- اولین انتخابات کمیته، حداکثر ظرف شش ماه پس از قابل اجراء شدن کنوانسیون حاضر برگزار می گردد. حداقل چهار ماه پیش از برگزاری هریک از انتخابات، دبیر کل سازمان ملل متحد طی نامه یی خطاب به دولت های عضو، از آنان دعوت خواهد کرد، ظرف دو ماه نامزدهای خود را معرفی نمایند. دبیر کل متعاقباً، فهرستی از اسامی همه نامزدها، به ترتیب حروف الفبا، با ذکر نام دولتی که آنها را نامزد نموده است، تهیه و به دولت های عضو کنوانسیون حاضر تسلیم خواهد کرد.

۷- اعضای کمیته برای یک دوره چهار ساله انتخاب خواهند شد. تنها برای یک بار دیگر واجد انتخاب می باشند. هر چند که دوره عضویت شش نفر از اعضای منتخب در اولین انتخابات، در پایان دو سال خاتمه خواهد یافت، بلافاصله پس از اولین

زیاتره شمېر رایې یې لاسته راوړي وي او د غړو دولتونو داستازو بشپړ اکثریت خپلې رایې ورته اچولې وي.

۶- لومړنۍ ټاکنې باید د همدې کنوانسیون د نافذېدو له نېټې نه تر شپږو میاشتو پورې تر سره شي. د هرې ټاکنې نه لږترلږه څلور میاشتې مخکې باید د ملګرو ملتونو عمومي منشي له غړو دولتونو څخه د یوه لیک په ترڅ کې غوښتنه وکړي چې، خپل نوماند د دوو میاشتو په ترڅ کې وروپېژني. عمومي منشي به وروسته د الفبا دتورو له مخې د ټولو نوماندو کسانو لست ترتیب کړي، چې د خپلو دولتونو لخوا معرفی شويدي او د کنوانسیون غړو دولتونو ته به یې وروسپاري.

۷- د کمېټې غړي به د څلورو کلونو د دورې لپاره وټاکل شي. هغوی یوازې د دوهم ځل ټاکل کېدو حق لري. په هر حال، د شپږو غړو دوره به چې په لومړیو ټاکنو کې ټاکل شوي وو، د دوو کلونو له بشپړېدو وروسته پای ته ورسېږي. د لومړیو ټاکنو نه وروسته

انتخابات، اسامي اين شش نفر از طريق قرعه كشي توسط رئيس جلسه مورد اشاره در بند ۵ اين ماده، تعيين خواهد شد.

۸- انتخاب شش نفر ديگر جهت عضويت در كميته، طي انتخابات منظم و منطبق بر مفاد مرتبط اين ماده صورت مي گيرد.

۹- در صورتي كه يكي از اعضاي كميته فوت كند يا استعفاء دهد يا به هر دليلي اعلام نمايد كه ديگر قادر به انجام وظيفه نمي باشد، دولت عضوي كه اين عضو را نامزد کرده است، كارشناس ديگري را كه داراي شايستگي و واجد شرايط مندرج در مفاد مرتبط با اين اصل باشد منصوب خواهد كرد تا باقيمانده دوره به انجام وظيفه پردازد.

۱۰- كميته، مقررۀ داخلي مختص به خود را تنظيم مي نمايد.

۱۱- منشي عمومي سازمان ملل متحد، كاركنان و تجهيزات لازم را براي عملكرد مؤثر كميته، تحت كنوانسيون حاضر فراهم مي نمايد و جلسه مقدماتي

سملاسي، د دغو شپرو غرو كسانو نومونه به د همدې مادې د پنجم بند له مخې د غونډې دمشر له خوا د پچې له مخې وټاكل شي.

۸- د كمېټې د شپرو اضافي غړو ټاكنې به د منظمو ټاكنو پر بنسټ د همدې مادې له شرايطو سره سم تر سره شي.

۹- په هغه صورت كې چې د كمېټې كوم غړي مړ شي يا استعفاء وړاندې كړي او يا هم اعلان وكړي چې د نورو دلايلو له كبله نه شي كولاى خپلې دندې ته دوام ورکړي، نو په دې صورت كې هغه غړي دولت چې نوموړي يې كانديد كړي و، بايد يو بل كارپوه چې ددې مادې له گټو سره برابر وي وټاكي. ترڅو د پاتې دورې لپاره خپل كار په مخ بوځي.

۱۰- كمېټه بايد خپل كاردود رامنځته كړي.

۱۱- د ملگرو ملتونو عمومي منشي به د همدې كنوانسيون په رټاكي د كمېټې د دندو د اغيزمنو اجراءاتو لپاره لازم كار كوونكي او نورې اسانتياوې برابرې او

دهغوی لومړۍ غونډه به جوړه کړي.

۱۲- د ملگرو ملتونو د عمومي ټولني په تاييد ددې کنوانسيون له مخې د کمېټې غړي به د ملگرو ملتونو له سرچينو نه د هغو ضوابطو او شرايطو له مخې او د کمېټې د مسئوليتونو اهميت ته په پام کې لرلو سره، اړينه حق الزحمه تر لاسه کړي.

۱۳- بايد د کمېټې غړي د ملگرو ملتونو د کارپوهانو له اسانتياوو، امتيازاتو او مصنويتونو څخه، لکه څنگه چې د ملگرو ملتونو د امتيازاتو او مصنويتونو د کنوانسيون په اړوندو برخو کې راغلي، برخمن کېدای شي.

د غړو هېوادونو رپوټونه

پنځه دېرشمه ماده:

۱- غړي دولتونه، به د کنوانسيون له نافذېدو وروسته د دوو کلونو په موده کې ددې کنوانسيون پر بنسټ د خپلو دندو او په هغو کې د پرمختګ په اړه يو هر اړخيز

خود را تدوير می نماید.

۱۲- با تاييد مجمع عمومي، اعضاي کميټه يي که به موجب کنوانسيون حاضر تشکيل می شود از محل منابع سازمان ملل متحد، بر اساس شرايط و مقتضياتي که مجمع عمومي تعيين می نمايد و با در نظر گرفتن اهميت مسئوليت هاي کميټه مقرر ي دريافت می نمايند.

۱۳- اعضاي کميټه از تسهيلات، مزاي و مصنويت هاي ويژه کارشناسان در ماموريت سازمان ملل متحد، مندرج در بخش هاي ذيربط کنوانسيون مرتبط به مزاي و مصنويت هاي سازمان ملل متحد، برخوردار می گردند.

گزارش دولت هاي عضو

ماده سي و پنجم:

۱- دولت هاي عضو، از طريق منشي عمومي سازمان ملل متحد گزارش جامعي از تدابير اتخاذ گرديده در مورد به اجراء گذاشتن تعهدات شان تحت کنوانسيون حاضر و همچنين پيشرفت

های حاصله در این زمینه برای دولت عضو از اجرایی شدن کنوانسیون حاضر به کمیته تسلیم نماید.

۲- پس از آن دولت های عضو، گزارش های آتی را حداقل هر دو سال یکبار و از این زمان به بعد، هرگاه که کمیته درخواست کند، تسلیم می نمایند.

۳- کمیته، هر گونه راهنمایی را که در مورد محتوای گزارش لازم باشد، اعمال می نماید.

۴- دولت عضوی که گزارش اولیه جامع را به کمیته تسلیم کرده است، نیاز نیست در گزارشات بعدی خود، اطلاعاتی را که قبلاً ارایه نموده است تکرار نماید. به هنگام تهیه گزارش برای کمیته، از دولت های عضو درخواست می گردد که این عمل را در روندی شفاف و باز انجام داده، توجه کافی به مفاد مندرج در مواد (۳، ۴) این کنوانسیون مبذول نمایند.

۵- می توان در گزارشات عوامل و مشکلاتی را که تحت کنوانسیون حاضر، بر میزان اجرای تعهدات تأثیر می

رپوت د ملگرو ملتونو د عمومي سر منشي په وسيله کميټې ته وړاندې کړي.

۲- تر هغه وروسته، غړي دولتونه به په هر څلوروکلونو کې يو ځل او کله چې کمیته يې غوښتنه وکړي رپوت وړاندې کړي.

۳- کمیته کولای شي، د رپوتونو په اړوند د اجراء وړ تگلارو په اړه پرېکړې وکړي.

۴- که چېرې کوم غړی دولت کمیټې ته لومړنی بشپړ رپوت وړاندې کړی وي، نو په وروستي رپوت کې دې بیا هغه معلومات نه ورکوي چې په لومړي رپوت کې يې ورکړي وو. کمیټې ته د رپوت برابرولو پر مهال، له غړو دولتونو څخه هیله کېږي چې، داکار په یوه آزاد او روښانه بهیر کې تر سره کړي او د همدې کنوانسیون د (۳، ۴) اصل مفاد ته دې کلکه پاملرنه وکړي.

۵- رپوتونه کولای شي، هغه علتونه او ستونزې چې د دې کنوانسیون په وړاندې د ژمنو کچه اغیزمنوي، په ګوته

کړي.

د رپوټونو کتنه

شپږدېرشمه ماده:

۱- بايد هر رپوټ د کمېټې له خوا وکتل شي. کمېټه د رپوټ په اړه مناسب وړاندیزونه او سپارښتنې چمتو او غړي دولت ته استوي. غړی دولت کولای شي هغه معلومات چې دوی یې ټاکي، کمېټې ته یې ورکړي. ښايي کمېټه له غړيو دولتونو څخه ددې کنوانسیون د عملي کولو پورې د اړوندې موضوع په باب، د زیاتو معلوماتو غوښتنه وکړي.

۲- په هغه صورت کې چې د غړي دولت لخوا د رپوټ ورکولو وخت پای ته ورسېږي. کمېټه کولای شي چې غړی دولت د کنوانسیون د اجراء له اړتیا څخه خبر کړي، له خبرتیا وروسته که چیرې غړی دولت د دريومياشتو په موده کې بیا هم رپوټ ورکړ کمېټه به نوموړي دولت ته بلنه

گذارند، مشخص ساخت.

بررسی گزارش ها

ماده سی و ششم:

۱- هر یک از گزارش ها، توسط کمیته، مورد بررسی قرار می گیرد و بنابر اقتضا، پیشنهادات و توصیه های کلی را در مورد گزارش ارایه داده به دولت ذیربط ابلاغ می نماید. دولت عضو می تواند طی اطلاعاتی که خود بر می گزیند، به کمیته پاسخ دهد. کمیته می تواند اطلاعات بیشتری را از دولت ذیربط در مورد اجرای کنوانسیون حاضر درخواست نماید.

۲- در صورتی که دولت عضو تأخیر عمده بی در ارایه گزارش خود نماید، کمیته می تواند به دولت ذیربط نیاز بررسی نحوه اجرای کنوانسیون حاضر در آن دولت را بر مبنای اطلاعات موجود و موثق در اختیار کمیته ابلاغ نماید. اگر گزارش مربوطه ظرف مدت سه ماه پس از ابلاغ، تسلیم کمیته نگردد، کمیته از دولت ذیربط دعوت

خواهد نمود که در چنین اقدامی مشارکت ورزد. در صورتی که دولت عضو با رایۀ گزارش مربوطه به پاسخگویی بپردازد، مفاد بند (۱) این ماده نافذ خواهد بود.

۳- منشی عمومی سازمان ملل متحد، گزارش ها را در اختیار تمامی دولت های عضو قرار خواهد داد.

۴- دولت های عضو، گزارش های خود را به طور گسترده، در کشور شان در اختیار عموم قرار داده و دسترسی به پیشنهادات و توصیه های کلی مربوط به این گزارشات را تسهیل می نمایند.

۵- کمیته می تواند در صورت مقتضی، گزارش های دولت های عضو را که حاوی درخواست برای مشاوره یا مساعدت فنی یا نمایانگر نیاز باشد همراه با ملاحظات و توصیه هایی که ممکن است کمیته در این زمینه داشته باشد، برای سازمان های تخصصی، صندوق ها و برنامه های سازمان ملل و سایر نهادهای واجد صلاحیت ارسال نماید.

ورکړي چې د کنوانسیون د اجراء دارزوني په بهير کې ګلډون وکړي که چيرې غړی دولت رپوت وړاندې کړي، ددې مادې (۱) بند د تطبيق وړ ګرځي.

۳- د ملګرو ملتونو عمومي منشي به ټولو غړو دولتونو ته رارسيدلي رپو ټونه واستوي.

۴- غړي دولتونه به خپل رپوټونه په خپل دولت کې د خلکو د خبرتيا لپاره خپاره او ددغو رپوټونو په اړه د وړاندې شويو وړاندیزونو لپاره به اسانتياوې چمتو کړي.

۵- کمیته کولای شي د اړتیا په حالت کې د غړو دولتونو رپوټونه چې د مشاورې یا فني مرستې لپاره د غوښتنې لرونکي یا د اړتیا ښودونکي وي له هغو ملاحظو او توصیو سره یو ځای چې ښايي کمیته یې پدې برخه کې ولري، تخصصی مؤسسو، صندوقونو او پروګرامونو او نورو واکمنو بنسټونو ته ولېږدوي.

د غړي دولت او کمېټې تر منځ همکاري

اووه دېرشمه ماده:

۱- غړي دولتونه له کمېټې سره همکاري کوي او د هغې له غړوسره به مرسته وکړي چې خپلې دندې ترسره کړي.

۲- کمېټه به له غړودولتونو سره په خپلو اړيکيو کې ددې کنوانسيون د اجراء لپاره دملې ظرفيتونو د لورټيا په هکله، نړيوالې همکاريو ته پاملرنه وساتي.

له نورو بنسټونو سره د کمېټې اړيکي
اته دېرشمه ماده:

ددې کنوانسيون د اغېزمن تطبيق او د هغه په پوښښ لاندې برخو کې د بين المللي همکاري د ترغيبولو په موخه:

الف- تخصصي مؤسسات او دملگرو ملتونو نور اړوند ارگانونه حق لري ترهغه ځايه چې ددغه کنوانسيون د اجراء په اړه

همکاري بين دولت عضو و کميته

ماده سي وهفتم:

۱- هر يک از دولت های عضو با کميته همکاري می نمايد و کميته، اعضاي خود را در ماموريت شان ياري می نمايد.

۲- کميته در ارتباط با دولت های عضو، توجه کافي را به راه ها و روش های گسترش ظرفيت ملي در اجراء کنوانسيون حاضر از جمله از طريق همکاري های بين المللي مبذول می نمايد.

ارتباط کميته با ساير نهادها

ماده سي وهشتم:

به منظور پيشبرد اجراء مؤثر کنوانسيون حاضر و ترغيب همکاري های بين المللي در زمينه های مورد پوشش کنوانسيون حاضر:

الف- سازمان های تخصصي و ساير نهادهاى سازمان ملل متحد از حق حضور و بررسى اجراء مفاد کنوانسيون

حاضر تا آن جایی که در حوزه اختیارات آن قرار می گیرد، برخوردار می گردند. کمیته می تواند از سازمان های تخصصی و سایر نهادهای واجد صلاحیت، جهت رایه توصیه کارشناسانه در اجرای کنوانسیون در زمینه هایی که در حوزه اختیارات آنان قرار می گیرد، دعوت نماید، کمیته می تواند در سازمان های تخصصی و سایر نهادهای سازمان ملل متحد برای رایه گزارش در مورد اجرای کنوانسیون در زمینه هایی که در حوزه اختیارات شان قرار می گیرد، دعوت نماید.

ب- کمیته در صورت مقتضی در اعمال اختیاراتش با سایر نهادهای ذیربط که به موجب معاهدات حقوق بشری تأسیس گردیده اند، با هدف تضمین پیوستگی در هدایت گزارش دهی، پیشنهادات و توصیه های کلی مربوطه و پرهیز از دوباره کاری و هم پوشی در اجرای عملکرد آنان، به مشاوره می پردازد.

ژمن دي، ددي ترون داجراء د کتنې لپاره استازيتوب ولري.

کمیته کولای شي، تخصصي مؤسسو او اړوندو ارگانونو ته چې د کنوانسیون د اجراء په اړه د تخصصي سلامشورو صلاحیت لري د خپلو ژمنو په چوکاټ کې بلنه وکړي. کمیته کولای شي، اړونده مؤسسې او دملگرو ملتونو ارگانونه راوبولي، ترڅو په هغو سیمو کې چې د هغوی د فعالیتونو تر پوښښ لاندې راځي د کنوانسیون داجراء په اړه رپوټونه وروسپاري.

ب- کمیته د خپل ما موریت د اجراء پر مهال به، د نورو اړوندو بنسټونو سره چې د بشري حقونو د نړیوالو ژمنو پر بنسټ رامنځته شوي د همغږی، لارښوونو، سپارښتونو، وړاندیزونو او همدارنگه د کاري تداخل د مخنیوی لپاره سلامشوري وکړي.

د کمېټې رپوټ

نهه دېرشمه ماده:

کمېټه بايد په هرو دوو کلونوکې د ملگرو ملتونو عمومي اسامبلې، اقتصادي او ټولنيزې شورا ته د خپلو کړنو په اړه رپوټ ورکړي او بنسټي د غړو هېوادونو د رپوټونو او تر لاسه شويو معلوماتو د څېړنې له مخې، وړانديزونه او عمومي سپارښتنې وکړي. دا شان وړانديزونه او عمومي سپارښتنې بنسټي د کمېټې د تبصرو او د غړو هېوادونو له رپوټ سره يو ځای راشي.

د غړو دولتونو کنفرانس

څلورېنښتمه ماده:

۱- غړي دولتونه په منظمه توگه د غړو دولتونو په کنفرانس کې ددې تړون د اجراء لپاره مسايلو دارزولو په موخه ليدنې، کتنې کوي.

۲- ددې کنوانسيون د نافذيدو نه شپږمياشتې وروسته د ملگرو ملتونو د عمومي منشي لخوا دغړو دولتونو کنفرانس را

گزارش کمیته

ماده سی ونهم:

کمیته هر دو سال یکبار به مجمع عمومی و شورای اقتصادی و اجتماعی در مورد فعالیت هایش گزارش می دهد و می تواند بر مبنای بررسی گزارش ها و اطلاعات واصله از دولت عضو، پیشنهادات و توصیه های کلی ارایه نماید. در گزارش کمیته، چنین پیشنهادات و توصیه های کلی توأم با نظرات دولت های عضو در صورت امکان، درج خواهد گردید.

کنفرانس دولت های عضو

ماده چهارم:

۱- دولت های عضو، به منظور بررسی موضوعات مرتبط با اجرای کنوانسیون حاضر، به طور منظم در کنفرانس دولت های عضو گردهم می آیند.

۲- حداکثر شش ماه پس از به مورد اجراء در آمدن کنوانسیون حاضر، کنفرانس دولت های عضو، توسط منشی عمومی سازمان ملل متحد برگزار خواهد

شد. نشست های آتی توسط منشی عمومی سازمان ملل متحد در هر دو سال یکبار و یا بنا به تصمیم اتخاذ شده در کنفرانس دولت های عضو، برگزار خواهد شد.

امانت

مادهٔ چهل و یکم:

منشی عمومی سازمان ملل متحد، امین کنوانسیون حاضر محسوب می گردد.

امضاء

مادهٔ چهل و دوم:

کنوانسیون حاضر جهت امضای تمامی دولت ها و سازمان های ائتلاف منطقه بی در سازمان ملل متحد در نیویارک از تاریخ ۳۰ مارچ ۲۰۰۷ مفتوح می باشد.

قید رضایت

مادهٔ چهل و سوم:

کنوانسیون حاضر منوط به تصویب دولت های امضاء کننده و تأیید رسمی سازمان های ائتلاف منطقه بی امضاء کننده می باشد. کنوانسیون برای الحاق

بلل کی ری. راتلونکی غونلهی به په هر دوو کلونو کی د عمومی منشی له خوا یاد غرو دولتونو دغوبنتی پربنسټ راوبلل شی.

امانت

یو څلوېښتمه ماده:

د ملگرو ملتونو عمومی منشی ددې کنوانسیون امانت ساتونکی دی.

لاسلیک

دوه څلوېښتمه ماده:

دغه کنوانسیون به د ټولو دولتونو او د سیمه ییزو مؤسسو دلاسلیک لپاره د ملگرو ملتونو په مرکزي اداره نیویارک کې، میلادي کال دمارچ له ۳۰ نېټې څخه لاسلیک کولو ته چمتو وي.

له منلو سره توافق

درې څلوېښتمه ماده:

دغه کنوانسیون به دلاسلیک کوونکو دولتونو اوسیمه ییزوساز مانونو رسمی تأیید ته اړ وي. دغه کنوانسیون به دهغو دولتونو او سیمه

هر یک از دولت ها یا سازمان های ائتلاف منطقه یی که امضاء نموده اند، مفتوح می باشد.

سازمان های ائتلاف منطقه یی

مادهٔ چهل و چهارم:

۱- سازمان ائتلاف منطقه یی عبارت است از سازمانی که توسط دولت های منطقه یی تأسیس گردیده اند و دولت های عضو این سازمان ها صلاحیت خود را ارتباط با موضوعات مرتب این کنوانسیون با آنان احاله نموده اند، چنین سازمان هایی رسماً مراتب تأیید یا الحاق به کنوانسیون و محدودهٔ صلاحیت خود در ارتباط با موضوعات مرتب این کنوانسیون را اعلام می نمایند. متعاقباً آنها تأمین را از هرگونه تغییرات بالقوه در محدودهٔ صلاحیت خود مطلع خواهد ساخت.

۲- در کنوانسیون حاضر، اطلاق دولت های عضو به چنین سازمان هایی در محدودهٔ صلاحیت آنان نافذ است.

۳- در مورد اهداف مادهٔ (۴۵)

ییزو سازمانونو لپاره پرانیستی وی چپی هغه یی نه دی لاسلیک کړی.

سیمه ییزائتلافي سازمانونه

خلورخلو پښتمه ماده:

۱- سیمه ییزائتلافي سازمان هغه دی چې د سیمه ییزو دولتونو لخواه رامنځته شوی دی او غړو دولتونو په کنوانسیون پورې د تړلو موضوعاتو په اړه ورته واک ورکړی، دغه سازمانونه باید د کنوانسیون په اړه د خپلواکونو په هکله په رسمي تأییدي سندونو کې یا دونه وکړي او بیا هغوی تأمین په خپلو واکونو کې د له هر ډول بدلون او یا محدودیت څخه خبر کړي.

۲- په دغه کنوانسیون کې غړو دولتونو ته اشاره هغه سازمانونه ځان سره رانغاړي چې په دې اړه واک لري.

۳- نه ښایي چې د (۴۵) مادې. د (۱)

بند (۱) و ماده (۴۷) بند های (۲ و ۳) هرگونه سندی نزد سازمان های ائتلاف منطقه بی در نظر گرفته نخواهد شد.

۴- سازمان های ائتلاف منطقه بی می توانند در زمینه موضوعات در حیطه صلاحیت آنان، حق خود را مبنی بر شرکت در رأی دادن در کنفرانس دولت های عضو اعمال نمایند، که تعداد آرای آنان برابر تعداد دولت های عضو آنان می باشد که عضو کنوانسیون حاضر باشند. در صورتی که هر یک از دولت های عضو سازمان های مذکور، حق خود را در رأی دادن اعمال نمایند، در آن صورت چنین سازمانی نمی تواند در رأی دادن شرکت نماید و بالعکس.

قابلیت اجراء

ماده چهل و پنجم:

کنوانسیون حاضر، سی روز پس از سپرده شدن بیستمین سند تصویب یا الحاق، قابل اجراء خواهد بود.

تاریخ قابل اجراء شدن کنوانسیون

بند او (۴۷) ماده (۲ و ۳) بندونو کپی د نظر ورموخواپه اړه دسیمه بیز ائتلافي سازمان لخوا سپارل شوی سند و شمېرل شي.

۴- سیمه بیز ائتلافي سازمانونه کولای شي د هغوی دواک په کړۍ کې د اړوندو موضوعاتو په هکله د غړو دولتونو په کنفرانس کې لکه د غړو دولتونو په څېر د رأی ورکولو حق اعمال کړي که چیرې یو غړی دولت وغواړي چې د رأی ورکولو حق اعمال کړي، چې د رأیو شمېرې د هغوی د غړو دولتونو له شمېر سره برابر دی چې ددې کنوانسیون غړي وي. پدې صورت کې اړوند سازمان نشي کولای چې په رأی ورکولو کې ګډون وکړي، او بالعکس.

د اجراء وړتیا

پنځه څلوېښتمه ماده:

دغه کنوانسیون به د تصویب یا الحاق د شلم سندله سپارلو څخه دېرش ورځې وروسته نافذ شي.

هر دولت یا سیمه بیز ائتلافي سازمان ته

حاضر جهت هر یک از دولت ها و سازمان های ائتلافی منطقه بی که پس از سپرده شدن بیستمین سند تأیید یا الحاق، کنوانسیون را تصویب می نمایند، سی روز پس از تاریخ سپردن سند تصویب یا الحاق، توسط آنان خواهد بود.

ملاحظات

مادهٔ چهل و ششم:

۱- ملاحظه بی که با هدف و مقصود کنوانسیون حاضر، مغایرت داشته باشد، مجاز نیست.

۲- ملاحظه در هر زمان، قابل بازگیری است.

تعدیل

مادهٔ چهل و هفتم:

هریک از دولت های عضو می تواند تعدیلی را در مورد کنوانسیون حاضر پیشنهاد نموده آن را به منشی عمومی سازمان ملل متحد تسلیم نماید. منشی عمومی، تعدیل پیشنهادی را برای دولت های عضو ارسال خواهد نمود و از آنها درخواست خواهد کرد تا نظر خود را

ددې کنوانسیون د تصدیق کولو، رسمي تأییدولو یا موافقت کولو لپاره چې د کنوانسیون د تأیید یا الحاق سند تصویبوی، د شلم سند د ورسپارلو نه وروسته، باید په دېرشمه ورځ د نافذیدو وړ وي.

ملاحظې

شپږ څلوېښتمه ماده:

۱- هغه قید او شرط چې ددې کنوانسیون له موخو سره سمون نلري نشي کیدای چې مجازو گڼل شي.

۲- کتنه په هر وخت کې، د بېرته اخیستنې وړ ده.

سمونه یا بدلون (تعدیل)

اووه څلوېښتمه ماده

هر یو غړی هېواد کولای شي، په دغه تړون کې د اصلاحاتو د راوستو لپاره وړاندیز وکړي او د ملگرو ملتونو عمومي منشي ته یې وړاندې کړي. عمومي منشي به هر ډول وړاندیز شوي اصلاحات له غړو دولتونو سره، له یوه وړاندیز سره چې ایا هغوی د همدغو وړاندیزونو پر سر

در برگزاری کنفرانس دولت های عضو به منظور بررسی و تصمیم در مورد پیشنهادات، اعلام نمایند.

چنانچه ظرف چهار ماه از تاریخ ارسال مذکور، حداقل یک سوم دولت های عضو موافق چنین کنفرانسی باشند، منشی عمومی کنفرانس آن را با پشتیبانی سازمان ملل متحد برگزار خواهد کرد. هر تعدیلی که به تصویب اکثریت دو سوم دولت های عضو حاضر و رأی دهنده برسد، توسط منشی عمومی به مجمع عمومی سازمان ملل متحد برای تصویب و متعاقباً جهت تمامی دولت های عضو برای قبول تسلیم خواهد شد.

تعدیلی که مطابق بند (۱) این ماده مورد پذیرش و تصویب قرار گرفته سی روز پس از این که اسناد پذیرفته شده به دو سوم تعداد دولت های عضو از تاریخ تعدیل ابلاغ گردد، قابل اجراء می شود. از این زمان به بعد، سی روز پس از سپری شدن شمارش از

د کتبی او پریکری کولو لپاره د غرو دولتونو د کنفرانس پلویان دي او که نه، شریک کری.

که چیری غرو دولتونو وړاندیز د شریکولو نه څلور میاشتی وروسته، لږترلږه د غرو دولتونو یو پر دریمی برخی د همداشان کنفرانس د جوړولو لپاره موافقه درلوده، نو بیا عمومی منشی د ملگرو ملتونو تر نظر لاندې دغه کنفرانس جوړ وي. که چیری د غرو دولتونو له دریو نه دوه برخی اکثریت کوم اصلاحات ومنل، نو بیا به د عمومی منشی له خوا د ملگرو ملتونو عمومی اسامبلی ته د تصویب لپاره ورسپارل کېږي او وروسته به ټولو غرو دولتونو ته د منلو په خاطر ورکول کېږي.

تعدیل یا سمون چې د همدې مادې د (۱) بند له مخې، ومنل او تصویب شي او کله چې د غرو دولتونو د منل شویو او ورکړل شویو اسنادو شمېره د تعدیل د منلو په ورځ د غرو دولتونو دوه پر درې برخی ته ورسېږي، د نافذېدو وړ گرځي. له هغه وروسته، باید تعدیل هر غړی

سوی دولت عضو، تعدیل برای آن دولت قابل اجراء می باشد یک تعدیل تنها برای آن دسته از دولت های عضو که آن را پذیرفته اند، الزام آور است.

در صورتی که تعدیل طی اجماع در کنفرانس دولت های عضو که انحصار مطابق... را مرتبط با مواد (۳۴، ۳۸، ۳۹ و ۴۰) می باشد مورد پذیرش تصویب قرار گیرد، برای تمامی دولت های عضو، سی روز پس از آن که سپرده شده در مورد پذیرش به دو سوم تعداد دولت های عضو از تاریخ پذیرش ابلاغ گردد، قابل اجراء می باشد.

خروج از کنوانسیون

مادهٔ چهل و هشتم:

هر یک از دولت های عضو می تواند با ارسال اعلامیهٔ کتبی برای منشی عمومی سازمان ملل متحد از عضویت کنوانسیون حاضر خارج گردد. خروج از عضویت کنوانسیون یک سال پس از

دولت کې د هغوی د منلو د اسنادو د ورسپارلو نه دپرش ورځې وروسته، تعدیل یوازې په هغو غړو دولتونو باندې د نافذېدو وړ دی، کوم چې دا تعدیل یې منلی وي.

د غړو دولتونو د کنفرانس له خوا د رایو په اتفاق داشان پریکړه، هغه تعدیل چې دغړو دولتونو په غوڅ اکثریت ترسره شي او د (۳۴، ۳۸، ۳۹ او ۴۰) مادو له مخې منل شوي او تصویب شوي وي، باید د ټولو غړو دولتونو لپاره وروسته له هغه چې د غړو دولتونو د منلو شمېر دوه پر درې برخې ته ورسېږي، له هغه وروسته په دېرشمه ورځ د نافذېدو وړ دی.

فسخ کېدل

اته څلورېنښتمه ماده:

هر غړی دولت کولای شي چې دملګرو ملتونو عمومي منشي ته د لیکلي اعلام په وسیله له کنوانسیون څخه ووځي. د الفا اعلان باید یو کال وروسته له هغې نېټې نه چې لیک د ملګرو ملتونو

تاریخ دریافت اعلامیه، توسط منشی عمومی صورت می پذیرد.	عمومی منشی به پته رسیدگی، د اجراء ور دی.
<u>قالب های قابل دسترس</u> ماده چهل ونهم:	<u>دلاسرسی ور قالبونه</u> نهه خلوبینتمه ماده:
متن کنوانسیون حاضر بایستی در قالب های قابل دسترس ارایه گردد.	ددغه کنوانسیون متن باید په اسانتیا سره دلاسرسی وړوي.
<u>متون اصلی</u> ماده پنجاهم:	<u>اصلی متنونه</u> پنخوسمه ماده:
متون عربی، چینی، انگلیسی، فرانسوی، روسی و هسپانوی کنوانسیون حاضر از اعتبار یکسان برخوردار اند.	ددغه کنوانسیون عربی، چینایی، انگریزی، فرانسوی، روسی او هسپانوی متونه یو ډول اعتبار لري.
با حضور امضاء کنندگان تام الاختیار زیر که از طرف دولت های متبوع خود برای این امر کاملاً مجاز می باشند، کنوانسیون حاضر به امضاء رسید.	د متبوعو دولتونو د لاندې تام الاختیار واکمنو لاسلیک کونکو په حضور سره چې ددې کار لپاره په بشپړه توگه مجاز دی حاضر کنوانسیون لاسلیک شو.

پروتوكول الحاقى كنوانسيون بين الملى حقوق افراد
داراى معلوليت

د معلوليت لرونکو افرادو د

حقوقو د بين المللي

کنوانسيون الحاقې پروتوکول

ددې پروتوکول غړي دولتونه موافقه

کوي چې:

لومړۍ ماده:

۱- ددې پروتوکول غړی دولت، د

افرادو يا د افرادو يا هغو ډلو د مکتوبونو

د ترلاسه کولو او خپرلو لپاره چې په هغه

حوزه کې ادعا کوي. چې د اړوندو غړو

دولتونو په واسطه د کنوانسيون د

کتبو د تضييع قربانۍ شوي دي، د معلولينو

د حقوقو د کميټې واک، په رسميت

پېژني.

۲- هېڅ مکتوب د هغه دولت په هکله

چې د حاضر پروتوکول غړی نه وي، نه

بنايي پېدا شي.

دوه يمه ماده:

بنايي کميټه لاندې مکاتبات " د نه منلو

وړ" په پام کې ونيسي.

الف - بې نومه مکتوب.

پروتوکول الحاقې کنوانسيون

بين المللي حقوق افراد دارای

معلوليت

دولت های عضو این پروتوکول

توافق می کنند که:

ماده اول:

۱- دولت عضو این پروتوکول

صلاحیت کمیته حقوق معلولين را برای

دریافت و بررسی مکاتبه های افراد یا از

طرف افراد یا گروه هایی که در آن

حوزه ادعا می کنند. که توسط دولت

های عضو مربوطه قربانی تضييع مفاد

کنوانسيون شده اند، به رسميت می

شناسد.

۲- هيچ مکاتبه ای در مورد دولتی که

عضو پروتوکول حاضر نمی باشد نمی

بایست دریافت شود.

ماده دوم:

کمیته می بایست مکاتبات زیر را "غیر

قابل قبول" در نظر گیرد:

الف- مکاتبه بی نام.

ب- مکاتبه ای که مبتنی بر سوء استفاده از حق تسلیم چنین مکاتبه هایی بوده یا مغایر با مفاد کنوانسیون حاضر باشد.

ج- موضوع مشابهی که قبلاً توسط کمیته بررسی شده باشد یا در روند تحقیق بین المللی دیگری در حال بررسی باشد.

د- تمام راه حل های محلی در دسترس، مورد بحث قرار نگرفته است.

این مورد نباید در جای که اقدام به حل مشکل بدون دلیل طولانی شده یا بعید می باشد که به حل مؤثر مشکل ختم شود به عنوان قاعده قرار گیرد.

ه- اگر اشکارا بی اساس بوده یا به صورت مؤثر تأیید نشده باشد.

و- حقایق موضوع مکاتبه، قبل از اجرایی شدن کنوانسیون حاضر اتفاق افتاده باشد، مگر آن که آن حقایق تا تاریخ فوق ادامه یافته باشد.

ب- هغه مکتوب چي ددغه ډول مکتوبونو د تسلیمی له حق څخه د ناوړې گټې اخیستنې په اړه وي، یا د حاضر کنوانسیون له مفاد سره مغایر وي.

ج- هغه ورته موضوع چي پخوا د کمیټې په واسطه څېړل شوې وي یا د بل بین المللي تحقیق په بهیر کې د څېړنې په حال کې وي.

د- په لاس کې شته سیمه ییزې ټولې حل لارې، د بحث وړ نه دي گرځېدلي.

دغه مورد نه بنایي په هغه ځای کې چې له اوږد دلیل پرته، د ستونزې په حل کې اقدام شوی یا لرې وي چې د ستونزې په اغېزمن حل باندې ختم شي، د قاعدې په عنوان قرار ومومي.

ه- که ښکاره بې بنسټه وي یا په اغېزمنه توگه تأیید شوې نه وي.

و- د مکاتبې د موضوع حقایق، د حاضر کنوانسیون له اجرا کېدو څخه دمخه رامنځته شوي وي، خو داچې هغه حقایق تر پورتنۍ نېټې پورې دوام موندلی وي.

درېمه ماده:

د حاضر پروتوکول د (۲) مادې مفاد ته په پام سره، بنایي کمیته هره سپارل شوې مکاتبه په محرمانه توګه د غړي دولت خبرتیا ته ورسوي، د شپږو میاشتو په اوږدو کې د لیک ترلاسه کونکي، کمیټې ته لیکلې څرګندونې او رپوټ چې د دولت په واسطه د عملي کېدو په صورت کې د موضوع او د هغې د حل لارې ښکارندوی وي، وسپاري.

څلورمه ماده:

۱- په هر وخت کې د یوې مکاتبې د ترلاسه کولو او سموالي (صحت) ټاکلو ته له رسېدو دمخه، کمیټه کولای شي موقتي اقداماتو ته د فوري پام لپاره، غوښتنلیک چې ممکن دی د ادعا وړ د تاوتریخوالي قرباني یا قربانیانو ته د نه منلو د خسارې له جبران څخه د مخنیوي لپاره لازم وي، غړي دولت ته واستوي.

۲- د کمیټې په واسطه ددې مادې د ۱ بند اجزا د مکاتبې د سموالي او غلطۍ د تشخیص په معني نه ده.

ماده سوم:

با توجه به مفاده ماده (۲) پروتوکول حاضر، کمیټه می بایست هر مکاتبه تسلیم شده را به صورت محرمانه به اطلاع دولت عضو برساند، در عرض شش ماه دریافت کننده نامه می بایست به کمیټه، توضیح و گزارش کتبی که روشنگر موضوع و راه حل آن، رد صورت اعمال گردیدن توسط دولت مربوطه باشد، تسلیم نماید.

ماده چهارم:

۱- در هر زمان بعد از دریافت یک مکاتبه و قبل از رسیدن به تعیین صحت آن، کمیټه می تواند درخواست را برای توجه فوری به اقدامات موقتي که ممکن است برای جلوگیری از خسارات جبران ناپذیر به قربانی یا قربانیان خشونت مورد ادعا لازم باشد، به دولت عضو ارسال نماید.

۲- اجزای بند ۱ این ماده توسط کمیټه به معنی تشخیص صحت و سقم مکاتبه نمی باشد.

پنځمه ماده:

بنايي کمیته پدې پروتوکول پورې د اړوندو مکتوبونو د څېړنې په وخت کې، خپلې غونډې د تړلو دروازو تر شا سرته ورسوي، د لیک له څېړنې وروسته، بنايي کمیته احتمالي وړاندیزونه او توصیې غړي دولت او د لیک لیکونکي ته واستوي.

شپږمه ماده:

۱- که کمیته په کنوانسیون کې د ناسمو یا د اعلام شوو حقوقو د برنامې ریزي شوې د تضييع په اړه، سم (موثق) اطلاعات، له غړو دولتونو څخه د یوه په واسطه ترلاسه کړي، بنايي کمیته غړي دولت ته د اطلاعاتو د څېړلو او په همدې منظور په ذکر شوو اطلاعاتو پورې د اړوندو نظرونو د ښکاره کولو د سپارلو، بلنه ورکړي.

۲- د هرې څرگندونې د نظر کې نیولو په ضمن کې چې ممکن دی د اړوند غړي دولت په واسطه وسپارل شي او همدا ډول هر سم اطلاعات، کمیته کولای شي

ماده پنجم:

کمیته می بایست هنگام بررسی مکاتبات مربوط به این پروتوکول، جلسات خود را پشت درب های بسته انجام داده، بعد از بررسی نامه کمیته می بایست پیشنهادها و توصیه های احتمالی را به دولت عضو و به نویسنده نامه ارسال نماید.

ماده ششم:

۱- اگر کمیته، اطلاعات موثقی را مبنی بر تضييع ناگوار یا برنامه ریزي شده حقوق اعلام شده در کنوانسیون توسط یکی از دولت های عضو دریافت کند، کمیته می بایست دولت عضو را به بررسی اطلاعات و به همان منظور تسلیم نمودن اظهار نظرهای مربوط به اطلاعات ذکر شده، دعوت کند.

۲- ضمن در نظر گرفتن هر توضیحی که ممکن است توسط دولت عضو مربوطه تسلیم شود و همین طور هر اطلاعات موثق، کمیته می تواند یک یا چند عضو

را برای هدایت یک تحقیق و گزارش فوری به کمیته تعیین کند. در صورت داشتن مجوز، با رضایت دولت عضو، گروه تحقیق می تواند از منطقه بازدید کند.

۳- بعد از بررسی یافته های این تحقیق، کمیته می بایست این یافته ها را به همراه توضیحات و توصیه های، برای دولت عضو ارسال نماید.

دولت عضو مربوطه می بایست در عرض شش ماه بعد از دریافت چنین یافته ها، توضیحات و توصیه هایی از کمیته، اظهار نظر های خود را به کمیته تسلیم نماید.

۴- این تحقیق می بایست محرمانه بوده، به همکاری دولت عضو باید در تمام مراحل دنبال گردد.

ماده هفتم:

۱- کمیته می تواند دولت عضو مربوطه را دعوت نماید که در گزارش خود مطابق ماده (۳۵) کنوانسیون، جزئیات اقدامات اتخاذ شده در پاسخ به یک

یو یا شو غری د یوې فوري څېړنې یا رپوټ د لارښوونې لپاره کمیټې ته غوره کړي، د غړي دولت په رضایت د اجازې د لرلو په صورت کې، د څېړنې ډلې کولای شي له سیمې څخه لیدنه وکړي.

۳- ددې تحقیق له ترلاسه شوې څېړنې څخه وروسته، بنایي کمیټه دغه لاسته راوړنې د سپارل شوو څرنګوالو او توصیو سره یوځای، غړي دولت ته واستوي.

بنایي اړوند غړی دولت، له کمیټې څخه د دغه ډول لاسته راوړنو، څرګندونو او توصیو له ترلاسه کولو څخه وروسته، د شپږو میاشتو په اوږدو کې د خپلو نظریو بنکاره کول، کمیټې ته وسپاري.

۴- بنایي دغه څېړنه محرمه وي، د غړي دولت په همکاری باید په ټولو پړاوونو کې تعقیب شي.

اوومه ماده:

کمیټه کولای شي، اړوند غړي دولت ته بلنه ورکړي چې په خپل رپوټ کې د کنوانسیون د (۳۵) مادې مطابق، د یوې ترسره شوې څېړنې په ځواب کې د نیول

تحقيق انجام شده مطابق با ماده (۶) پروتوكول حاضر را الحاق نمايد.

۲- كميته در صورت نياز مي تواند، بعد از پايان دوره شش ماهه كه در ماده (۴ و ۶) به آن اشاره شده است، از دولت عضو مربوطه بخواهد، گزارش اقدامات اتخاذ شده در پاسخ به چنين تحقيقي را ارايه نمايد.

ماده هشتم:

هر دولت عضو مي تواند در زمان امضاء يا تصويب پروتوكول يا پيوست آن اعلام نمايد كه صلاحيت كميته پيشيني شده در ماده (۶ و ۷) را به رسميت نمي شناسد.

ماده نهم:

دبير كل سازمان ملل متحد مي بايست سپرده دار پروتوكول حاضر باشد.

ماده دهم:

پروتوكول حاضر مي بايست براي امضاء توسط دولت ها و سازمان هاي ائتلاف منطقه اي امضاء كننده كنوانسيون در

شو اقداماتو جزئيات د (۶) مادي مطابق، حاضر پروتوكول الحاق كړي.

۲- كميته د اړتيا په صورت كې كولاى شي، د شپږ مياشتني دورې له پايته رسېدو وروسته چې په (۴ او ۶) مادو كې ورته اشاره شوې ده، له اړوند غړي دولت څخه وغواړي، څو ددې ډول څېړنې په ځواب كې د ترسره شوو اقداماتو رپوټ وړاندې كړي.

اټمه ماده:

هر غړی دولت كولاى شي، د پروتوكول يا د هغه د يوځای كېدو د لاسليك يا تصويب په وخت كې اعلام وكړي چې په (۶ او ۷) مادوكې د اټكل شوې كميتې واك، په رسميت نه پېژني.

نهمه ماده:

بنابني د ملگرو ملتونو د سازمان سرمنشي، د حاضر پروتوكول سپارونكي وي.

لسمه ماده:

بنابني حاضر پروتوكول د دولتونو او د كنوانسيون د لاسليك كوونكو سيمه ييزو ائتلاف د سازمانونو په واسطه، د ملگرو

دفتر مرکزی سازمان ملل در نیویارک از تاریخ ۳۰/مارچ/۲۰۰۷ مفتوح باشد.

ماده یازدهم:

این پروتوکول می بایست مورد تأیید رسمی سازمان های ائتلاف منطقه ای امضا کننده این پروتوکول که به صورت رسمی کنوانسیون را تصویب یا تأیید کرده اند، قرار گیرد.

این پروتوکول می بایست برای تصویب توسط هر دولت یا سازمان ائتلاف منطقه ای که کنوانسیون را به طور رسمی تصویب، تأیید یا با آن موافقت کرده و پروتوکول حاضر را امضاء نکرده است، مفتوح باشد.

ماده دوازدهم:

۱- منظور از سازمان های ائتلاف منطقه ای سازمان هایی است که توسط دولت های یک منطقه مشخص تشکیل شده و در رابطه با موضوعات طرح شده در این کنوانسیون و این پروتوکول، اختیار لازم از طرف دولت های عضو به آنها تفیذ

ملتونو د سازمان په مرکزي دفتر په نیویارک کې له ۳۰/مارچ/۲۰۰۷ نېټې څخه، د لاسلیک لپاره، پرانستی وي.

یوولسمه ماده:

بنایي دغه پروتوکول، ددې پروتوکول د لاسلیک کوونکو سیمه ییزو ائتلاف د سازمانونو چې په رسمي توګه کنوانسیون یې تصویب یا تأیید کړی دی، د رسمي تأیید وړ وګرځي.

بنایي دغه پروتوکول، د هر دولت یا د هغه سیمه ییز ائتلاف سازمان په واسطه چې کنوانسیون یې په رسمي ډول تصویب، تأیید یا له هغه سره موافقه کړې او حاضر پروتوکول یې ندی لاسلیک کړی، د تصویب لپاره پرانستی وي.

دوولسمه ماده:

۱- د سیمه ییزو ائتلاف له سازمانونو څخه منظور هغه سازمانونه دي چې د یو مشخص سیمه ییز دولت په واسطه تشکیل شوي او پدې کنوانسیون او پروتوکول کې د طرح شوو موضوعگانو په اړه، د غړو دولتونو لخوا لازم واک (اختیار)

هغوی ته تنفيذ شوی دی.

شده است.

بنایي دغه سازمانونه په کنوانسیون او پروتوکول کې د طرح شوو موضوعگانو په اړه، په رسمي سندونو، تأیید یا خپلو موافقه لیکونو کې د خپلو واکونو حدود اعلام کړي. په تعقیب یې بنایي هغوی د خپلو واکونو په محدوده کې له هر ډول بدلون (تغییر) څخه، سپارونکي ته خبر ورکړي.

این سازمان ها می بایست در اسناد رسمی، تأیید یا توافقنامه های خود حدود اختیارات شان را در رابطه با موضوعات طرح شده در کنوانسیون و پروتوکول اعلام کنند. متعاقباً آنها می بایست هر گونه تغییر در محدوده اختیارات شان را به سپرده گذار اطلاع دهند.

۲- پدې پروتوکول کې د هغوی د واکونو په حدودو کې، ددې سازمان شاملو غړو دولتونو ته هم اشاره کېږي.

۲- در این پروتوکول اشاره به دولت های عضو شامل این سازمان ها در حدود اختیارات شان نیز می شود.

۳- د سیمه ییزو ائتلاف د سازمانونو په واسطه هېڅ سپارل شوی سند، د (۱۳) مادې د ۱ بند، د (۱۵) مادې د ۲ بند د موخو په هکله، نه بنایي منظور شي.

۳- در مورد اهداف ماده (۱۳) بند ۱ ماده (۱۵) بند ۲ هیچ سند سپرده شده توسط سازمان های ائتلاف منطقه ای نباید منظور شود.

۴- د سیمه ییز ائتلاف سازمانونه د خپلو واکونو په محدوده کې، کولای شي د غړو دولتونو په غونډو کې د رأیې حق ولري او د هغوی د رایو شمېر د هغو د غړو دولتونو د رایو له شمېر سره چې ددې پروتوکول اړخونه دي، مساوي وي. که هر یوه د غړو دولتونو وغواړي د رأیې

۴- سازمان های ائتلاف منطقه ای در محدوده اختیارات شان، می توانند در جلسات دولت های عضو حق رأی داشته باشند و تعداد رأی آنها مساوی تعداد رأی دولت های عضو شان که طرف های این پروتوکول هستند، می باشند. اگر هر کدام از دولت های عضو

بخواهد حق رأی داشته باشد، سازمان مربوطه نمی تواند حق برخورداری از رأی آن کشور را داشته باشند و بالعکس.

ماده سیزدهم:

۱- پیرو اجرای کنوانسیون پروتوکول حاضر می بایست، در سی و مین روز بعد از سپردن دهمین سند تصویب یا عضویت، اجرایی شود.

۲- برای دولت ها یا سازمان های ائتلاف منطقه ای که بعد از سپردن دهمین سند مربوطه، پروتوکول را تصویب یا به طور رسمی تأیید نموده، مورد پذیرش قرار می دهند، پروتوکول می بایست در سی و مین روز بعد از سپردن سند ایشان اجرایی گردد.

ماده چهاردهم:

۱- قید و شرط هایی که با هدف پروتوکول حاضر همخوانی نداشته باشد، نمی بایست مجاز شناخته شوند.

۲- قید و شرط در هر زمان می توانند پس گرفته شوند.

حق ولری، اړوند سازمان نشي کولای د هغه هېواد د رأیې برخمنتوب حق ولری او بالعکس.

دیارلسمه ماده:

۱- بنایي د حاضر پروتوکول د اجرا پیرو، د تصویب یا غړیتوب د لسم سند له سپارلوڅخه دېرش ورځې وروسته، اجرا شي.

۲- د هغو دولتونو یا سیمه ییزو ائتلاف د سازمانونو لپاره چې د اړوند لسم سند له سپارلو وروسته، پروتوکول تصویب یا په رسمي ډول تأیید کړي، د منلو وړ ګرځوي، بنایي پروتوکول د هغوی د سند له سپارلوڅخه دېرش ورځې وروسته، اجرا شي.

څوارلسمه ماده:

۱- هغه قید او شرطونه چې د حاضر پروتوکول له موخې سره همغږي ونلري، نه بنایي مجاز و ګڼل شي.

۲- قید او شرط په هر وخت کې کېدای شي بېرته واخیستل شي.

پنځلسمه ماده:

ماده پانزدهم:

۱- هر غړې دولت کولای شي حاضر پروتوکول ته د الحاقیو وړاندیز وکړي، د ملگرو ملتونو سرمنشي ته یې وسپاري. بنایي سرمنشي د غوښتنلیک په انضمام هره وړاندیز شوې الحاقیه ددې په اړه چې آیا هغوی د هغه وړاندیز په هکله د څېړنې یا تصمیم نیونې لپاره د غړو دولتونو له راټولېدو څخه ملاتړ کوي یا نه؟ غړو دولتونو ته یې واستوي.

په هغه صورت کې چې د دغه ډول مکاتبې له نېټې څخه څلور میاشتې وروسته، لېټرلېږه یو پر درې غړي دولتونه له دغه ډول راټولېدو سره موافقه وکړي، بنایي سرمنشي دغه راټولېدنه د ملگرو ملتونو د سازمان په ملاتړ جوړه کړي.

هره الحاقیه چې د حاضر و غړو د دوه پر درې دولتونو او رایې ورکونکي په واسطه تصویب شي؛ بنایي د سرمنشي په واسطه د تصویب لپاره عمومي مجمع ته او له هغه څخه وروسته د منلو لپاره ټولو

۱- هر دولت عضو می تواند الحاقی هائی را به پروتوکول حاضر پیشنهاد داده آن را به دبیر کل سازمان ملل متحد تسلیم نماید. دبیر کل می بایست هر الحاقیه پیشنهادی را به انضمام درخواستی مبنی بر اینکه آیا آنها از گردهمایی دولت های عضو برای بررسی و تصمیم گیری در مورد آن پیشنهاد حمایت می کنند یا خیر؟ برای دولت های عضو ارسال نماید.

در صورتی که در عرض چهارماه بعد از تاریخ چنین مکاتبه ای حداقل یک سوم دولت های عضو با چنین گردهمایی موافقت نمایند، دبیرکل می بایست این گردهمایی را با حمایت سازمان ملل برگزار نماید.

هر الحاقیه ای که توسط دو سوم دولت های عضو حاضر و رأی دهنده تصویب شود؛ می بایست توسط دبیر کل برای تصویب به مجمع عمومی و بعد از آن برای پذیرش برای تمام دولت های عضو

غړو دولتونو ته ولېږل شي.

تصويب يا تاييد شوې الحاقيه، د ۱ پاراگراف مطابق، بنايي له دېرشو ورځو وروسته، داچې د سپارل شوو سندونو شمېر، د غړو دولتونو د دوه پر درې شمېر د الحاقیې د تصويب په وخت ورسپري، اجرا شي.

بنايي له هغه څخه وروسته، الحاقیه د هر غړي دولت لپاره د موافقې د سند د سپارلو په دېرشمه ورځ، اجرا شي، یوه الحاقیه یوازې د هغو غړو دولتونو لپاره چې هغه یې منلي، ژمن راوړونکي وي.

شپاړسمه ماده:

هر غړی دولت کولای شي، د ملگرو ملتونو سازمان ته په لیکلي اعلام سره، له پروتوکول څخه ووځي. له پروتوکول څخه وتل د لیکلي اعلام له ترلاسه کولو څخه یو کال وروسته، سرمنشي ته جاري کېږي.

اولسمه ماده:

بنايي د حاضر پروتوکول متن، په آسانه توگه ترلاسه شي.

فرستاده شود.

الحاقیه تصويب يا تاييد شده، مطابق پاراگراف ۱، می بایست درسی ومین روز بعد از اینکه تعداد سندهای سپرده شده، به دو سوم تعداد دولت های عضو در زمان تصويب الحاقیه رسید، اجرایی شود.

بعد از آن می بایست الحاقیه برای هر دولت عضو در سی ومین روز از سپردن سند موافقت، اجرایی شود. یک الحاقیه فقط برای دولت های عضوی که آن را پذیرفته تعهد آور است.

ماده شانزدهم:

هر دولت عضو می تواند با اعلام کتبی به دبیرکل سازمان ملل از پروتوکول خارج شود. خروج از پروتوکول یک سال بعد از دریافت اعلام کتبی به دبیر کل جاری می گردد.

ماده هفدهم:

متن پروتوکول حاضر می بایست به صورت آسان در دسترس قرار گیرد.

اتلسمه ماده:

د حاضر پروتوکول عربي، چيني، انگليسي، فرانسوي، روسي او هسپانوي متنونه به واحد ارزښت ولري.

د گواهي په مقام کې، لاندې تام الاختيار منصوبين، د متبوع دولتونو له امر سره سم، حاضر پروتوکول لاسليک کړي دي.

ماده هجدهم:

متون عربي، چيني، انگليسي، فرانسوي، روسي و هسپانوي پروتوکول حاضر ارزش واحد خواهند داشت.

در مقام گواهي، منصوبين تام الاختيار زير، حسب الامر دولت هاي متبوع، پروتوکول حاضر را امضاء کرده اند.

د غنچه ييزو (خوشه يي) مهماتو د منع
د کنوانسيون د توشیح په هکله، د
افغانستان د اسلامي جمهوريت د رئيس
فرمان

گڼه: (۲۵)

نېټه: ۱۳۹۰/۳/۱۶

لومړۍ ماده:

د اساسي قانون د څلور شپېتمې مادې د
(۱۶) فقرې د حکم له مخې، د غنچه
ييزو مهماتو د منع له کنوانسيون سره د
افغانستان الحاق چې د ملي شوري د
ولسې جرگې د ۱۳۹۰/۲/۱۰ نېټې (۳)
گڼې او د مشرانو جرگې د ۱۳۹۰/۳/۳
نېټې (۳) گڼې مصوبو پر بنسټ، په يوه
سريزه او (۲۳) مادو کې تصديق شوی
دی، توشیح کوم.

دوه يمه ماده:

دغه فرمان د توشیح له نېټې څخه نافذ او د
کنوانسيون او د ملي شوري له مصوبوسره
يوځای دې په رسمي جريده کې خپور شي.

حامد کزی

د افغانستان د اسلامي

جمهوريت رئيس

فرمان

رئيس جمهوري اسلامي افغانستان
در مورد توشیح کنوانسيون منع
مهمات خوشه ای

شماره: (۲۵)

۱۳۹۰/۳/۱۶

ماده اول:

به تأسی از حکم فقره (۱۶) ماده
شصت و چهارم قانون اساسی، الحاق
افغانستان به کنوانسيون منع مهمات
خوشه ای را که بر اساس مصوبات شماره
(۳) مؤرخ ۱۳۹۰/۲/۱۰ ولسی جرگه و
شماره (۳) مؤرخ ۱۳۹۰/۳/۳ مشرانو
جرگه شورای ملی به داخل یک مقدمه و
(۲۳) ماده تصديق است، توشیح
می دارم.

ماده دوم:

این فرمان از تاریخ توشیح نافذ و همراه با
کنوانسيون و مصوبات شورای ملی در
جريده رسمی نشر گردد.

حامد کزی

رئيس جمهوري اسلامي

افغانستان

د افغانستان اسلامي جمهوريت

ملي شوري

ولسي جرگه

د غنچه ييزو مهماتو د مخنيوي

کنوانسیون په هکله،

د ولسي جرگې تصديق

ګڼه: (۳)

نېټه: ۱۳۹۰ / ۲ / ۱۰

ولسي جرگې د افغانستان د اساسي قانون د نوي يمي مادې له حکم سره سم، د ۱۳۹۰ کال غويي د مياشتې په لسمه نېټه په عمومي غونډه کې د غنچه ييزو مهماتو د مخنيوي کنوانسیون په يوې سرريزې او درويشتو مادو کې تصديق کړ.

عبدالرووف "ابراهيمي"

د ولسي جرگې رئيس

جمهوری اسلامی افغانستان

شورای ملی

ولسي جرگه

تصديق مشرانو جرگه

در مورد کنوانسیون منع مهمات

خوشه ای

شماره: (۳)

تاریخ: ۱۳۹۰/۲/۱۰

به تأسی از حکم ماده نودم قانون اساسی افغانستان، کنوانسیون منع مهمات خوشه ای به داخل یک مقدمه و بیست و سه ماده در جلسه عمومی مؤرخ دهم ماه ثور سال ۱۳۹۰ ولسي جرگه تصديق گردید.

عبدالرووف "ابراهيمي"

رئيس ولسي جرگه

د افغانستان اسلامي جمهوريت

ملي شوري

مشرانو جرگه

د غنچه بيزو مهماتو د بمونو د مخنيوي

د کنوانسیون په هکله،

د مشرانو جرگې تصديق

گڼه: (۳)

نېټه: ۱۳۹۰/۳/۳

ولسي جرگې د افغانستان د اساسي قانون د نوي يمي مادې له حکم سره سم، غنچه بيزو د مخنيوي کنوانسیون د روان لمریز کال د غبرگولي د مياشتې د درېيمې نېټې په عمومي غونډه کې، په داخل د يوې سريزې او (۲۳) مادو کې تصديق شو.

فضل هادي "مسلميار"

د مشرانو جرگې رئيس

جمهوری اسلامی افغانستان

شورای ملی

مشرانو جرگه

تصديق مشرانو جرگه

در مورد کنوانسیون منع مهمات

بم های خوشه ای

شماره: (۳)

تاریخ: ۱۳۹۰/۳/۳

به تأسی از حکم ماده نودم قانون اساسی افغانستان، کنوانسیون منع مهمات بم های خوشه ای در یک مقدمه و (۲۳) ماده در جلسه عمومی مؤرخ ۱۳۹۰/۳/۳ مشرانو جرگه تصديق گردید.

فضل هادي "مسلميار"

رئيس مشرانو جرگه

د کليستر مهماتو (غنچه

بيزو مهماتو) د منع

د کنوانسيون د جوړېدو لپاره

ديپلوماتيک کنفرانس

د غنچه ييزو مهماتو

د مخنيوي کنوانسيون

ددې کنوانسيون غړي هېوادونه، په ژوره توگه په دې اندېښمن دي چې ولسي وگړي په دوامداره توگه د وسله والو نښتو په لمبو کې سوزي، د دې پخه اراده لري اندېښمن دي چې د تل لپاره د ولسي وگړو زيان چې د غنچه ييزو مهماتو د کارولو له امله دوی ته هغه مهال اوږي چې د کارولو په مهال دوی پلان شوی هدف په نښه نه کړای شي او يا ناکاره شي، ته دپای ټکی کېږدي.

دوی په دې اړه اندېښمن دي چې د غنچه ييزو مهماتو پاتې شوني د ښځو او کوچنيانو په گډون ولسي

کنفرانس

ديپلوماتيک برای

اتخاذ کنوانسيون

منع مهمات خوشه ای

کنوانسيون منع مهمات

خوشه ای

کشورهای عضو این کنوانسيون، با نگرانی عمیق از اینکه مردمان ملکی و افراد ملکی بار جنگ مسلحانه را متقبل می شوند، با تصمیم بر اینکه برای همیشه به تلفات و زيان های ناشی از مهمات خوشه ای يا در هنگامي که استفاده می شود، يا در هنگامي که موفق به انفجار نمی شود و يا در هنگامي که متروکه رها می گردند، نقطه پایان بگذارند.

با نگرانی از اینکه بقایای مهمات خوشه ای افراد ملکی به شمول زنان و اطفال را قتل يا معلول

می کند و انکشاف اقتصادی و اجتماعی را اخلال و از اثر ائتلاف معیشت، ممانعت از بازسازی و احیای مجدد بعد از جنگ، تأخیر و جلوگیری عودت پناهندگان و بیجاشدگان داخلی بر کوشش های تأمین صلح ملی و بین المللی و امداد رسانی بشری تأثیر سوء می گذارد، و سایر نتایج نامطلوب که سال ها بعد از استعمال باقی خواهد بود رانیز دارد.

همچنان، با نگرانی عمیق از اینکه موجودیت ذخایر بزرگ مهمات خوشه ای محفوظ در سطح ملی جهت استفاده عملیاتی خطرهای را محتمل می سازد و با تصمیم براینکه تخریب سریع آنها تضمین گردد.

با اعتقاد بر اینکه همکاری مؤثر به طریق کارها و هماهنگی در حل چالش برچیدن بقایای مهمات خوشه ای از سراسر جهان و تضمین تخریب آنها لازمی

وگپری وژنی او معلولوی، د ژوند د اسبابو دلایسه ورکولو دکرکچ وروسته بیا رغونې په وړاندې د خنډونو د راولاړولو، د داخلي بې ځایه شویو خلکو او راستنېدونکو کډوالو په راستنېدو کې د خنډ، د سولې دټینګښت په نړیوالو او ملي هلو ځلو دمنفي اغېزو او نورو خطرناکو پایلو چې د ډېرو کلونو لپاره شتون لرلای شي په ګډون د ټولنيز او اقتصادي پرمختګ په وړاندې خنډونه راولاړوي.

هم دهغه غنچه ییزو مهماتو د دولتي زېرمو دزیانونو په اړه چې په پراخه پیمانې په پوځي عملیاتو کې دکارولو لپاره ساتل کېږي په اړه ژوره اندېښنه لري او د دوی په چټکه توګه د منځه وړلو پخه اراده لري.

دا اړینه بولي چې له اغېزناکې او همغږې لارې په ټوله نړۍ کې د موجودو غنچه ییزو مهماتو د پاتې شونو ننگونه له منځه یوسي او د دوی له منځه وړلو په اړه ډاډتر

لاسه کړي.

همدارنگه، د غنچه بيزو مهماتو د قربانيانو د حقونو په بشپړه توگه رېښتینوالي او د دوی د اصلي حیثیت د پېژندنې پخه اراده لري، د غنچه بيزو مهماتو قربانيانو ته د روغتيايي پاملرنې بیا رغونې او ارواحي ډاډ او همدغه ډول د دوی په ټولنيز او اقتصادي ډگرونو کې د راگډولو په گډون تر وروستي بریده د مرستې کولو پخه اراده لري.

له زیان سره د مخ ډلو د ځانگړو اړتیاوو پوره کولو او د عمر او جنس له پلوه حساسې مرستې تعینوي، د معلولو کسانو د حقونو د کنوانسیون په پام کې نیولو سره دنورو خلکو تر څنګ دوی ته هم ددې اړتیا ده چې ددې کنوانسیون غړي هېوادونه د دې پره پر غاړه واخلي چې د دوی د ټولو انساني حقونو او بنسټیزو ازادیو په اړه د معلولیت په بنسټ د هېڅ ډول

است.

همچنان، با تصمیم براینکه از تصدیق حقوق کلی تمام قربانیان مهمات خوشه ای و بازشناخت حقیقی آنها اطمینان حاصل کنند، با تصمیم براینکه در تأمین حمایت از قربانیان مهمات خوشه ای، مشتمل بر مراقبت های صحی، همکاری های روانی و بازتوانی، و نیز شمولیت اقتصادی و اجتماعی آنها، سعی نهایی نمایند.

با شناخت از اینکه قربانیان مهمات خوشه ای نیازمند همکاری های حساس مطابق سن و جنس شان است و ضروریات خاص گروپ های آسیب پذیر را ملاحظه کنند، با معرفت از اینکه کنوانسیون حقوق اشخاص دارای معلولیت، ضمناً، تمام کشورهای عضو آن کنوانسیون را مکلف به تعهد می نماید تا تحقق کلی حقوق انسانی و آزادی های اساسی تمام اشخاص دارای معلولیت را بدون

تبعيض او توپير پرته پوره ډاډ ورکړي او ورته وده ورکړي.

په بېلا بېلو ټولنو کې د بېلا بېلو وسلو د قربانيانو ډاډتياوو پوره کولو او حقونو برابرولو په موخه ترسره کېدونکو پراخه کړنو د همغږي کولو په فکر کې دي او د بېلا بېلو وسلو د قربانيانو ترمنځ د توپير د مخنيوي اراده لري.

د هغه حالاتو د بيا روښانولو لپاره چې په دې کنوانسيون او يا په نورو نړيوالو تړونونو کې نه دي ذکر شوي، ولسي وگړي او جنگيالي خوندي دي او د نړيوال قانون اصول چې د رايجو دودونو، انساني اصولو او ولسي ضمير د امرونونه اخيستل شويدي د اعتبار وړ دي.

دې پريکړې ته رسېدلي دي، وسله والې ډلې چې د دولت د وسله والو ځواکونو سره توپير لري په هېڅ حالت کې ددې کنوانسيون د غړو

تبعيض به نوع معلوليت آنها تضمين و ترويج کنند.

با توجه بر اينکه کوشش های مقرر در نشست های مختلف در رابطه به ملاحظه حقوق و ضروريات قربانيان اشکال مختلف تسليحات نیازمند هماهنگی کافی می باشد، و با تصمیم براینکه از تبعيض میان قربانيان اشکال مختلف تسليحات اجتناب کنند.

با تصريح مجدد بر اینکه در موارد که این کنوانسيون يا ساير قرارداد های بين المللی مسکوت است، افراد ملکی و جنگجویان تحت حفاظت و صلاحيت اساسات قانون بين المللی که از عرف ثابت جامعه، از اساسات بشریت و از ديکته وجدان اجتماع استنتاج شده است، باقی می مانند.

همچنان با تصمیم براینکه گروپ های مسلح مجزا از نیروهای مسلح یک کشور، تحت هيچ شرايطی، اجازه نخواهد داشت در فعاليت

هېوادونو د قوانينو د ضد كړنو تر سره كولو اجازه نلري.

د پرسونل ضد ماینونو نړیوال قانون لپاره پراخه نړیوال ملاتړ ته په هرکلي سره چې د پرسونل ضد ماینونو کارول منع کوي په کال ۱۹۹۷ کې لاپسې غني شو او د هغوی زېرمه کول، تولید هم منع اعلان شو او د منځه وړلو حکم یې کوي.

له جنگ نه د پاتې شویو چاودېدونکو توکو په اړه د موافقې چې د څو عادي وسلو کارول منع کوي چې گمان کېږي د حده ډېر د تېي کېدو سبب کېږي بې توپیره اغېزې لري، چې د ۲۰۰۶ کال د نومبر په ۱۲ نېټه نافذ شو، د شخړې وروسته چاپېریالونو کې د کلستر بمونو له اغېزونه د ولسي وگړو په خونديتوب تاکید کوي.

همدارنگه، د ملگرو ملتونو د امنیت شوري د ۱۳۲۵ پرېکړه لیک چې د

ممنوع به یک کشور عضو این کنوانسیون شرکت کنند.

با استقبال از حمایت بسیار وسیع بین المللی برای تعیین نورم بین المللی جلوگیری از ماین های ضد پرسونل مندرج کنوانسیون سال ۱۹۹۷ منع استفاده، ذخیره سازی، تولید و انتقال ماین های ضد پرسونل و تخریب آنها.

همچنان با استقبال از اتخاذ پروتوکول بقایای منفجره جنگ ضمیمه کنوانسیون منع یا محدودیت استفاده تسلیحات مسلم قراردادی که بیش از حد زیان آور یا تأثیرات بدون تمیز داشته بودند، و لازم الاجراء شدن آن در ۱۲ نوامبر ۲۰۰۶، و با تمایل به بهبود سازی حفاظت افراد ملکی از تأثیرات بقایای مهمات خوشه ای در شرایط بعد از جنگ.

همچنان با معرفت از قطعنامه ۱۳۲۵ شورای امنیت ملل

متحد در مورد زنان، صلح و امنيت و قطعنامه ۱۶۱۲ شورای امنيت ملل متحد در مورد اطفال در جنگ مسلحانه.

با استقبال از اقدامات بيشتري ملی، منطقوی و جهانی در سال های اخير به مقصد منع، تحديدها، يا تعليق استفاده، ذخيره سازي، توليد و انتقال مهمات خوشه ای،

با تأکید بر نقش مؤثر وجدان اجتماع در کمک براساسات بشريت قسمی که در فراخوان جهانی برای ختم تلفات افراد ملکی توسط مهمات خوشه ای ثابت گردید، و قدردانی از تلاش های ملل متحد، کمیته بین المللی صليب سرخ، ائتلاف ضد مهمات خوشه ای و تعداد کثير مؤسسات غير حکومتی جهان بر تحقق اين اختتام.

با تصريح مجدد بر اعلامیه

بنسخه د امنيت او خونديتوب په اړه دی او د همدغه شوري ۱۶۱۲ پرېکړه ليک په وسله والو نښتوکي د کوچنيانو د امنيت او خونديتوب په اړه دی.

د هغو کامونو چې په ملي، نړيواله او سيمه ييزه کچه د غنچه ييزو مهماتو د زېرمه کولو، توليد، حمل او نقل او کارولو د منع کولو او محدودولو په موخه اخیستل شويدي هر کلي کور،

د انسانيت د اصولو د شواهدو په توگه د ډېرولو او د ولسي شعور پر ونډې د تأکید کولو لپاره د غنچه ييزو مهماتو له امله د ولسي وگړو د زيان د ختمولو لپاره د نړيوالې اعلاميې په وسيله او د هغه هلو ځلو چې په دغه موخه د ملگرو ملتونو، دنړيوال سره صليب کميټې، دغنچه ييزو مهماتو ضد ائتلاف او د نړۍ ديو شمېر نا دولتي ادارو لخوا ددې په پایته رسېدو باندي تأکید کوي.

د غنچه ييزو مهماتو په اړه د اوسلو

د اعلاميې د کنفرانس بيا تصريح چې د نورو تر منځ دولتونه د غنچه ييزو مهماتو ژورې پايلې په گوته کې او دې ته ژمن شول چې دغه په کال ۲۰۰۸ کې د يوې بشپړې وسيلې په توگه چې د غنچه ييزو مهماتو کارول، حمل او نقل او زېرمه کول منع کوي چې ولسي خلکو ته د منلو نه وړ زيانونه اړوي کارول کېږي، دمرستې او همکارۍ لپاره يو چوکاټ تشکيلوي چې د قربانيانو لپاره په کافي اندازه د مراقبت او بيا رغونې فرصتونه برابروي، د هغه سيمو چې دغه ډول ماینونه په کې موجود دي پاکول، دخطرولو د راکمولو په موخه د زده کړې فرصتونه برابروي او زېرمې يې له منځه وړي.

دغه کنوانسيون سره د ټولو دولتونو پر يوځای کېدو، په بشپړه توگه ددې د پلي کېدو او په شدت سره ددې پر نړيوالتوب تأکيد کوي، دوی خپل ځانونه نړيوالو انساني

کنفرانس اوسلو در مورد مهمات خوشه ای، که هر کشور، ضمناً، نتایج ناگوار مهمات خوشه ای را تصدیق و خود تعهد نمودند تا ختم سال ۲۰۰۸ یک سند حقوقی اجباری در رابطه به منع استفاده، تولید، انتقال و ذخیره سازی مهمات خوشه ای را امضاء کنند، که سبب زیان های غیر قابل قبول به افراد ملکی می گردد، و یک چارچوب را جهت همکاری و معاونت در تضمین تهیه کافی مراقبت ها و بازتوانی قربانیان، پاکسازی مناطق آلوده، تعلیمات آگاهی از خطر و تخریب ذخایر ایجاد می نمایند.

با اصرار براینکه در پیوستن تمام کشور ها به این کنوانسیون شایق اند، و با اعلام براینکه تصمیم به کار مشتاقانه در ترویج عمیم و تطبیق جامع این کنوانسیون می

قانون اصولو ته ژمن بولي ، په ځانگړې توگه په وسله والو شخړو کې د ښکېلو لورو لخوا انتخابېدونکو لارو چارو ته ، يا په بل عبارت جنگ محدود دی، هغه اصولو ته چې د تل لپاره په جنگ کې ښکېل لورو له ولسي وگړو څخه بيلوي او د ملکي او پوځي موخو ترمنځ توپير کوي خپل عمليات يوازې پوځي موخو ته سوق کوي، چې د پوځي عملياتو په مهال د ولسي وگړو د مرگ ژوبلې مخنيوي ته خاصه پاملرنه وکړي، او ولسي وگړي او هدفونه د جنگ له خطرانونه خوندي شي.

د لاندې مقرراتو په هکله موافقه وکړه:

عمومي ژمني اود عمل ساحه

لومړۍ ماده:

۱- هر غړی هېواد تر هېڅ شرايطو

باشند، با تکیه بر اساسات و قواعد قانون بشري بين المللی، مخصوصاً اصل تحديد حقوق کشورها در یک جنگ مسلحانه جهت گزينش ميتود يا مقاصد محاربه، و قواعد تمايز میان مردم ملکی و جنگجویان و میان اهداف نظامی و مقاصد ملکی توسط کشورها در یک جنگ و در هر زمان و همين طور هدايت عمليات صرف به اهداف نظامی، تعهد مراقبت مداوم از مردمان ملکی، غير نظاميان و مقاصد ملکی در جريان عمليات نظامی و حفاظت عمومي مردمان ملکی و افراد غير نظامی در مقابل خطرهای ناشی از عمليات های نظامی.

در باره مقررات زیر توافق کردند:

تعهدات عمومی و حدود عمل

ماده اول:

۱- هر کشور عضو تعهد می کند

لاندې ژمنه کوي:

الف- غنچه ييزو مهمات نه کاروي.

ب- د غنچه ييزو مهماتو زياتول، توليدول، لدې څخه غير دلاسته راوړلو، زېرمه کولو، بل چاته په مستقيم او غير مستقيم توگه د ساتلو يا وړلو.

ج- د دغه کنوانسيون له مخې منع شويو کړنو تر سره کولو ته د دغه کنوانسيون په غړو هېوادونو کې د چا هڅول او ورسره مرسته کول.

۲- د دغې مادې لومړۍ پاراگراف هغه چاودېدونکو توکو ته اشاره کوي چې په غنچه ييزو مهماتو چې په ځانگړي توگه د الوتکې د لېږدوونکې وسيلې چې په الوتکه کې نصب وي نه توغول کېږي او خپرېږي.

۳- دغه کنوانسيون د ماینونو په اړه د اعمال وړ نه دی.

تحت هیچ شرایط:

الف- مهمات خوشه ای را استفاده نمی نماید.

ب- مهمات خوشه ای را گسترش، تولید، در غیر این صورت اخذ، ذخیره، نگهداری یا انتقال، مستقیم یا غیرمستقیم، به کسی دیگر نمی نماید.

ج- به انجام فعالیت های ممنوع تحت این کنوانسیون به کشور عضو، کسی را همکاری، تشویق یا ترغیب نمی نماید.

۲- پاراگراف اول این ماده با جزئیات لازم در مورد بمب های خوشه ای عملی است، که مشخصاً از طریق دستگاه پخش نصب شده در زیر بال طیاره، نشر یا پرتاب می گردد.

۳- این کنوانسیون در مورد ماین ها قابل اعمال نیست.

تعريفونه

دوه یمه ماده:

د دې کنوانسیون د مقصدونو لپاره:

۱- «د غنچه بیزو مهماتو قربانیان»
 ټول هغه خلک چې د دغه ډول مهماتو د کارولو له امله وژل شوي وي، ټپي شوي وي یا د ارواحي پلوه اغېزمن شوي وي، اقتصادي زیان یې لیدلې وي، په ټولنه کې گونبه شوي وي، یا په جزوي توګه د خپلو حقونو نه محروم شوي وي.
 دوی هغه وګړي دي چې په مستقیمه توګه د غنچه بیزو مهماتو د کارولو له امله خپله یایې کورنۍ او یایې کلی زیانمن شوي وي.

۲- «غنچه بیزو مهمات» هغه ډول جنګي توکي چې د نورو وړو مهماتو د خپرولو په موخه جوړېږي او د هر یوه وزن له ۲۰ کیلو ګرامو نه کم نه وي دغه چاودېدونکي واره توکي د دوی برخه وي. لاندې مهمات غنچه بیزو

تعريف

ماده دوم:

برای مقاصد این کنوانسیون:

۱- «قربانیان مهمات خوشه ای»
 یعنی تمام اشخاص که کشته شده یا زیان جسمی یا صدمه روانی، نقصان اقتصادی، انزوا اجتماعی را تحمل کرده اند یا استفاده مهمات خوشه ای باعث اختلال قابل توجه در تحقق حقوق شان شده است. این اشخاص را که مستقیماً از مهمات خوشه ای علیل شده و همچنان فامیل ها و اجتماع متأثر آنها را شامل می گردد.

۲- «مهمات خوشه ای» یعنی یک مهمات قراردادی طراحی شده که پارچه های خوشه ای منفجره به وزن کمتر از ۲۰ کیلوگرام را پخش می نماید، و مشتمل بر همان پارچه های خوشه ای منفجره می گردد. ولی شامل موارد ذیل

مهمات نه دي:

الف- جنگي مهمات يا واره مهمات چي لمبي وهي، لوگي توليدوي، د سوزوني سبب کپري يا هغه مهمات چي يوازي د هوايي دفاع په موخه کارول کپري.

ب- مهمات يا د مهماتو هغه پارچي چي د الکتريکي او الکترونيکي اغيزو د توليدولو لپاره ترتيب شوي وي.

ج- هغه مهمات چي د يوې خاصې سيمي د زيانمنېدو او دنا چاودو توکو د خطرونو مخنيوی کوي د لاندې ټولو ځانگړتياوو لرونکي دي:

- هر هغه مهمات چي د لسونه ډېر واره چاودېدونکي توکي لري.

- د هر واره چاودېدونکي توکي وزن له څلورو کيلو گرامونه ډېر وي.

- هر وړوکی چاودېدونکی توکی يو هدف شوی جنس کشفوي او

نیست:

الف- مهمات يا پارچه های مهمات طراحی شده که روشنی، آتش خیره کننده، دود و تراشه های کوچک فلز را پخش کند؛ یا مهمات که فقط به هدف دفاع هوایی ترتیب شده باشد.

ب- یک مهمات یا پارچه مهمات که برای تولید اثرات الکتريکي و الکترونيکي ترتيب شده باشد.

ج- مهمات که به منظور اجتناب از وضع اثرات و خطرات بدون تمیز خورده های مهمات منفجرناشده، دارای تمام خصوصیات آتی ترتيب شده باشد:

- هر مهمات که دارای کمتر از ده خورده مهمات منفجره باشد.

- هر خورده مهمات منفجره که بیشتر از چهار کيلوگرام وزن داشته باشد.

- هر خورده مهمات منفجره که برای کشف یا انداخت به یک

ورسره سروکار لري.

- هر وړوکی چاودېدونکی توکی په یوه خپله ویجاړېدونکي برقي سیستم سره سمبال وي.

- هر وړوکی چاودېدونکی توکی خپله ویجاړېدونکي برقي ځانگړتیا لري.

۳- «چاودېدونکی واړه توکی» هغه جنگي مهمات چې د غنچه ییزو مهماتو پوسيله توغول کېږي او خپرېږي او د یوه چاودېدونکي چارچ پر دوی د اغېزې کولو وروسته او یا له دی مخکې چوي.

۴- «ناکاره شوي غنچه ییز مهمات» هغه مهمات چې توغول شوي، غورزول شوي وي او یا یې خپل واړه چاودېدونکي توکي خوشې کېږي وي لیکن په دغسې کولو کې پاتې راغلي وي:

۵- «ناچاودي واړه مهمات» هغه ډول مهمات دي چې توغول شوي وي خپاره شوي وي او یا له بل

هدف تکی ترتیب شده باشد.

- هر خرده مهمات منفجره که با یک میکانیزم تخریب خودی اتومات تجهیز شده باشد.

- هر خرده مهمات منفجره که با یک خصیصه خنثی سازی خودی تجهیز شده باشد.

۳- «خرده مهمات منفجره» یعنی یک مهمات قراردادی که به خاطر انجام فعالیت توسط مهمات خوشه ای پخش می گردد، و طوری طراحی شده که کارائی یک انفجار قبل از یا بعد از تصادم را دارد.

۴- «مهمات خوشه ای ناموفق» یعنی مهمات خوشه ای که شلیک، انداخت، نشر، پراکنده شده یا در غیر این صورت پرتاب گردیده که باید خورده مهمات منفجره را پخش میکرد ولی موفق به انجام این کار نشده باشد:

۵- «خرده مهمات منفجر ناشده» یعنی یک خرده مهمات منفجره که پخش گردیده یا درغیر این

صورت از مهمات خوشه ای جدا شده ولی انفجار نکرده باشد.

۶- «مهمات خوشه ای متروکه» یعنی مهمات خوشه ای یا خرده مهمات منفجره که استفاده نشده، فراموش یا زباله شده است، و دیگر تحت کنترل کشوری که آنها را ذخیره یا انبار کرده بود نیست. این ها شاید هم قابل استفاده و هم نباشند.

۷- «بقایای مهمات خوشه ای» یعنی مجموع مهمات خوشه ای ناموفق، مهمات خوشه ای متروکه، خرده مهمات منفجرناشده و همچنان بمب های خوشه ای منفلق نشده.

۸- انتقال: علاوه بر جابجایی فزیکي مهمات خوشه ای در داخل و یا از داخل به بیرون قلمرو ملی، شامل انتقال حق مالکیت و کنترل بالای مهمات خوشه ای می گردد، اما شامل انتقال ساحه آلوده با

غنچه ییز بم نه جلا شوي وي او خه ډول چې پلان شوي وي د هدف په نښه کولو بريالي شوي نه وي.

۶- «پاتې شوي غنچه ییز مهمات» یعنی هغه غنچه ییز توکي چې کارول شوي نه وي او یا توغول شوي نه وي او د چاله اړخه د ډبر وخت لپاره نه وي ساتل شوي او نه توغول شوي وي. ممکن دغه ډول توکي د کارولو په موخه نه وي تيار شوي.

۷- «دغنچه ییزو مهماتو پاتې شوني» یعنی ناکاره شوي غنچه ییز مهمات، پرېبنډول شوي غنچه ییز مهمات ناچاودي واره توکي او ناچاودي غنچه ییز بمونه.

۸- حمل او نقل: د حمل او نقل مانا ديوه ځای نه بل ځای ته او يا له يوه هېواد نه بل هېواد ته د غنچه ییزو مهماتو لېږدول رالېږدول دي لیکن د هغه سیمې نه چې ماینونه په کې موجود وي لري کول

نه دي.

۹- «د خپله ويجارېدو ميکانيزم» ثابت شوي فعال ميکانيزم چې د غنچه ييزو مهماتو د لومړني ميکانيزم په څنگ کې موجود وي او د پوځي توکي د منځه تلل ډاډ منوي.

بقايای مهمات خوشه ای نمی شود.
۹- «ميکانيزم تخريب خودی» يعنی یک ميکانيزم مرکب اتومات که برعلاوه ميکانيزم آغاز ابتدایي مهمات، تخريب مهمات را با آله ترکیبی تضمین می کند.

۱۰- «خپله ويجارېدل» د يوه چاودېدونکي توکي خپله د منځه تلل چې د يوې برخې د منځه تللو په پايله کې رامنځته کېږي مثلاً د يوې بطری- ويجارېدل چې د چاودېدونکي توکي لپاره اړينه وي.

۱۰- «خنثی سازی خودی» يعنی ضیاع اتوماتیک یک مهمات که بنابر دلايل مانند فرسودگی غير قابل ترميم یک جزء آن غير قابل عمل می گردد، مثلاً خرابی یک بطری، که برای عملکرد مهمات حیاتی است.

۱۱- «هغه سيمه چې کلستر بمونو (غنچه ييز بمونه) په کې ښخ وي» يعنی هغه سيمه چې د غنچه ييزو بمونو د شتون شک پرې کېږي.

۱۱- «ساحات آلوده با مهمات خوشه ای» يعنی ساحه که معلوم و يا مظنون به آلودگی با مهمات خوشه ای می باشد.

۱۲- «ماین» هغه مهمات چې د ځمکې لاندې ياپه سر ځای پر ځای کېږي او د يوکس او يا موټر د اړیکي له امله

۱۲- «ماین» يعنی مهمات طراحی شده ای که در زیر زمین و يا در نزديک ساير سطوح تعبيه می گردد و با حضور، مجاورت و يا تماس شخص یا وسايل نقلیه انفجار

چوي.

۱۳- «چاودېدونکي غنچه ييز» بمونه» يعني هغه جنګي مهمات چې له ۲۰ کيلو ګرام نه بې وزن کم وي، خپلې موخې ته درسېدا په موخه خپله حرکت نه کوي، ديوې لېږدوونکې وسيلې په وسيله توغول کېږي او خپرېږي او د چاودېدونکي چارچ له امله موخې ته له رسېدو مخکې او يا له رسېدو سره سم چوي.

۱۴- «لېږدوونکي وسيله» يعني هغه وسيله چې د چاودېدونکو غنچه ييزو مهماتو د توغولو او خپرولو لپاره کارول کېږي او په الوتکه کې د چاودېدونکو غنچه ييزو مهماتو د لېږدولو په مهال نصب شوي وي.

۱۵- «نا چاودي غنچه ييز مهمات» يعني هغه چاودېدونکي مهمات چې توغول شوي او يا له لېږدوونکي نه جلا شوي وي اولکه څنګه چې پلان شوي وي نه وي چاودېدلي.

می کند.

۱۳- «بمب های خوشه ای منفجره» یعنی مهمات قراردادی که کمتر از ۲۰ کیلوگرام وزن دارد، برای انجام عمل، خود- فیر نیست و نیاز به یک دستگاه پخش دارد، و طوری طراحی شده که کارائی یک انفجار قبل از یا بعد از تصادم را دارد.

۱۴- «دستگاه پخش» یعنی یک کانتینر که برای پخش یا نشر بمب های خوشه ای ترتیب شده و در هنگام پخش یا نشر در زیر بال طیاره نصب می گردد.

۱۵- «بمب های خوشه ای منفجر نشده» یعنی یک بمب خوشه ای منفجر نشده که پخش یا نشر گردیده یا در غیر این صورت از یک دستگاه پرتاب شده ولی انفجار نکرده است.

د زیرمو د منځه وړل

درېیمه ماده:

۱- هر غړی هېواد، د خپلو ملي قوانینو سره سم، باید په خپله ساحه کې ټول غنچه ییز مهمات یا تر خپل واک لاندې قلمرو کې اداره کړي چې د عملیاتو لپاره ساتل کېږي او له هغو څخه بیل د منځه وړلو لپاره یې په نښه کړي.

۲- هر غړی هېواد د دغه کنوانسیون تر منلو اته کاله پورې تر دې نه و روسته مسئول دی چې هغه غنچه ییز مهمات چې په لومړي پاراګراف کې ورته اشاره شویده ژر تر ژره د منځه یوسي او یا یې د منځه وړلو ډاډ ورکړي. هر غړی هېواد مسئولیت لري چې د غنچه ییزو مهماتو د منځه وړلو د لارو چارو په اړه ډاډ ورکړي چې ایا د عامي روغتیا او چاپیریال ساتنې د نړیوالو نورمونو سره سمون لري.

تخریب انبار و ذخیره

ماده سوم:

۱- هرکشور عضو، در حدود مقررات ملی، تمام مهمات خوشه ای تحت قلمرو خویش را از مهمات محفوظ جهت استفاده عملیاتی تفکیک و آنها را به منظور تخریب علامه گذاری می نماید.

۲- هرکشور عضو تمام انواع مهمات خوشه ای متذکر در پاراګراف اول این ماده را در مدت هر قدر زود بعد از لازم الاجراء شدن این کنوانسیون برای کشور عضو تخریب یا تخریب آنرا تضمین می نماید و این مدت دیرتر از هشت سال بوده نمی تواند. هر کشور عضو گزینش میتود تخریب را منطبق با نورم های عملی بین المللی برای حفاظت از صحت عامه و محیط زیست تضمین می نماید.

۳- که یو غړی هېواد په دې باور وي چې د دغه تړون د غړیتوب تر لاسه کولوته کلونه وروسته به د غنچه ییزو مهماتو د منځه وړلو په اړه ډاډ ورته کړای شي اوله منځه به یې یونه وړلای شي نو باید د دغه ډول غنچه ییزو مهماتو له منځه وړلو د مهلت د نورو څلورو کلونو اوږدولو په موخه د غړو هېوادونو له غوندې نه غوښتنه وکړي. یو غړی هېواد شاید په استثنايي حالاتو کې دغه مهلت د نورو څلورو کلونو لپاره د غزولو غوښتنه وکړي. د دغه مهلت غوښتنل شوي غزونه باید له پورته ذکر شوو کلونو نه ډېره نه شي ځکه چې یو غړی هېواد لکه چې ددې مادې په دوه یم پاراګراف کې ذکر شوی تجاوز ونکړي.

۴- دتمدید (غزوني) هرغوښتنلیک:

الف- د وړاندیز شوي تمدید موده ټاکي.

۳- اگر یک کشور عضو باور دارد که مهمات خوشه ای متذکر در پاراګراف اول این ماده را در ظرف هشت سال بعد از شروع اجراء این کنوانسیون برای آن کشور نه تخریب و نه تخریب آنرا تضمین می تواند، باید به نشست کشورهای عضو یا کنفرانس بازرگاری درخواستی تمدید ضرب العجل تا چهار سال را جهت تکمیل تخریب از این قبیل مهمات خوشه ای ارایه کند. علاوه بر این، یک کشور عضو می تواند در شرایط استثنایی تقاضای تمدید ضرب العجل تا چهار سال دیگر را نماید. دوران تمدیدهای مقتضی از رقم سال های دقیق لازم جهت تکمیل تعهدات کشور عضو در حدود مقرر پاراګراف دوم این ماده تجاوز نمی کند.

۴- هر درخواست تمدید:

الف- مدت تمدید پیشنهادی را معین می سازد.

- ب- د مهلت وړاندیز شوې غزونې پوره وضاحت د موجودو مالي او تخنیکي وسایلو او یا هغه وسایلو چې یو غړی هېواد ورته د هغه غنچه ییزو مهماتو چې په لومړي پاراگراف کې ورته اشاره شوېده او چې وکارول شي په کېدون د استثنایي حالاتو په اړه وضاحت ورکړي.
- ج - د زېرمو له منځه وړلو پلان چې کله به بشپړ شي.
- د - د غنچه ییزو مهماتو او چاودېدونکو وړو توکو کمیت او ډول چې ددغه کنوانسیون د نافذېدو په مهال په غړي هېواد کې تثبیت شوي وي او اضافي غنچه ییز مهمات او واړه چاودېدونکي توکي چې کنوانسیون تر پلي کېدو وروسته کشف شوي وي.
- ه- د غنچه ییزو مهماتو او چاودېدونکو وړو توکو کمیت او ډول چې د هغه مودې په دوران کې
- ب- تمديد پيشنهادهی را، مشتمل بر منابع تخنیکي و مالی آماده یا مورد نیاز کشور عضو برای تخریب تمام مهمات خوشه ای متذکر در پاراگراف اولین ماده را شرح می دهد، و تا حد لازم شرایط استثنایی را توجیه می کند.
- ج- پلان انتخاب میتود و وقت تکمیل تخریب ذخایر را مهیا می سازد.
- د- تعداد و نوع مهمات خوشه ای و خرده مهمات منفجره در تصرف کشور عضو در هنگام لازم الاجراء شدن این کنوانسیون برای کشور عضو را لست می کند و کشف سایر مهمات خوشه ای و خرده مهمات منفجره بعد از لازم الاجراء شدن این کنوانسیون را اخبار می کند.
- ه- تعداد و نوع مهمات خوشه ای و خرده مهمات منفجره تخریب شده در مدت متذکر در پاراگراف

چې ددې مادې په دوه یم پاراګراف کې ذکر شویډی، او.

و - دغنچه ییزو مهماتو او چاودېدونکو وړو توکو کمیت چې د مهلت د غزول شوي مودې په جریان کې له منځه وړنې نه پاتې شوي وي او له منځه وړنې کلنۍ کچه چې د لاسته راوړلو طمع یې کېږي.

۵- د غړو هېوادونو غونډه یا د بیا کتنې کنفرانس باید هغه عوامل چې ددې مادې په څلورم پاراګراف کې ذکر شويدي په پام کې ونیسي، د غړي هېواد غوښتنه و ارزوي او پرېکړه باید د رایې اچونې په مهال د موجودو هېوادونو درایو په اکثریت سره وشي چې ایا د غړي هېواد د مهلت غزونې غوښتنه و مني. هېوادونه ممکن پرېکړه وکړي چې د غوښتل شوي وخت په پرتله د کم وخت لپاره مهلت ورکړي، یا د مهلت د اوږدولو لپاره کوم مناسب

دوم این ماده را اعلام می کند، و.

و- تعداد و نوع مهمات خوشه ای و خرده مهمات منفجره باقی مانده جهت تخریب در جریان تمديد پیشنهادی و نرخ متوقع تخریب در سال را معین می کند.

۵- نشست کشور های عضو یا کنفرانس بازنګری، با در نظر داشت عوامل مندرج در پاراګراف چهارم این ماده، درخواستی را ارزیابی و با اکثریت آراء کشور های عضو حاضر تصمیم اتخاذ و اگر درخواست تمديد را می پذیرفتند رأی می دهند. کشور های عضو می توانند مدت تمديد درخواستی را تقلیل دهند و در صورت مناسبت محک های را نیز برای تمديد ضرب العجل پیشنهاد می کنند. درخواستی تمديد حداقل نه ماه قبل از برگزاری نشست

شرط وټاکي د مهلت اوږدولو غوښتنه بايد د غړو هېوادونو د ناستې له داېرېدو څخه نهه مياشتې مخکې وشي.

۶- ددې کنوانسيون له لومړۍ مادې سره سم، د معلوم شمېر غنچه ييزو مهماتو او وړو چاودېدونکو توکو ساتل او توليدول د وړو چاودېدونکو توکو او غنچه ييزو مهماتو د کشف او پاکولو د تکتیکونو د روزنې اوله منځه وړلو لپاره جواز لري د چاودېدونکو توکو اندازه بايد ددغه موخو دلاسته راوړلو لپاره له اړينې شمېرې څخه ډېره نه وي.

۷- د دغه کنوانسيون له لومړۍ مادې سره سم، د غنچه ييزو مهماتو د له منځه وړلو په موخه بل غړي هېواد ته او همدغه ډول د هغه موخو لپاره چې ددې مادې په شپږم پاراگراف کې ذکر شويدي د غنچه

کشورهای عضو يا کنفرانس بازنګری که قراراست درخواستی تمديد را ملاحظه نمايد ارايه می شود.

۶- عليرغم احکام ماده اول اين کنوانسيون، نگهداری يا تصاحب تعداد محدود مهمات خوشه ای و خرده مهمات منفجره برای انکشاف و آموزش تخنيک های کشف، يا پاکسازي و تخريب مهمات خوشه ای و خرده مهمات منفجره و يا برای انکشاف اقدامات ضد مهمات خوشه ای مجاز است. تعداد خرده مهمات منفجره در قيد نگهداری يا تصاحب حداقل تعداد قطعی لازم برای اين مقاصد را تجاوز نخواهد کرد.

۷- عليرغم احکام ماده اول اين کنوانسيون، انتقال مهمات خوشه ای به کشور عضو ديگر جهت تخريب و همچنان برای مقاصد مشرح در پاراگراف ششم اين

ييزو مهماتو وړل جواز لري.

۸- غړي هېوادونه د هغو موخو لپاره چې ددې مادې په شپږم او اووم پاراگراف کې ذکر شويدي د غنچه ييزو مهماتو او وړو چاودېدونکو توکو د زېرمه کولو، لاسته راوړلو او لېږدولو جواز لري، بايد د ذکر شويو موخو د لاسته راوړلو لپاره ددغه مهماتو د پلان شوي او رېښتيني کارونې د دوی د نوعيت، شمېر او کيفيت په اړه تفصيلي راپور ورکړي. که ددغو موخو د لاسته راوړلو لپاره غنچه ييزو مهماتو او چاودېدونکي واړه توکي بل غړي هېواد ته وړل کېږي په راپور کې بايد د اخيستونکي لوري غوښتنې ته ځای ورکړل شي. دغه ډول راپور بايد هر کال د کوم په جريان کې چې غړی هېواد غنچه ييز توکي او واړه مهمات زېرمه کوي، تر لاسه کوي او يايې لېږدوي د راروان کال د اپريل تر ۳۰ نېټې نه تر دې وروسته د ملگرو ملتونو

ماده مجاز است.

۸- کشور های عضو که مهمات خوشه ای یا خرده مهمات منفجره را برای مقاصد مشرح در پاراگراف های ششم و هفتم این ماده نگهداری، تصاحب یا انتقال می کنند، یک گزارش مفصل از پلان و استفاده واقعی این قبیل مهمات خوشه ای و خرده مهمات منفجره و نوعیت، تعداد و نمبر شان را ارایه خواهد کرد. در صورتی که مهمات خوشه ای یا خرده مهمات منفجره برای این مقاصد به کشور عضو دیگری انتقال گردد، گزارش شامل ارجاع به کشور پذیرنده نیز می شود. این گزارش همه ساله تا وقتی که کشور عضو مهمات خوشه ای یا خرده مهمات منفجره را نگهداری، تصاحب یا انتقال می کند، به سکرتر جنرال ملل متحد الی ۳۰

سر منشي ته وسپارل شي.

د غنچه بيزو مهماتو د پاتي

شونوپاکول او له منځه وړل او

د خطرونو د کمولو زده کړې

څلورمه ماده:

۱- هر غړی هېواد ددې مسئوليت لري چې په خپل حريم کې هغه سيمې چې د غنچه بيزو مهماتو پاتي شوني په کې شتون لري، د دوی نه پاکې کړي او له منځه يې يوسي، يايې د پاکولو او له منځه وړلو په اړه ډاډ ورکړي:

الف- په کومو سيمو کې چېرته چې د غنچه بيزو مهماتو پاتي شوني د غړي هېواد لپاره ددې کنوانسيون د اجراء کېدو تر وخته پورې د هغه تر کنترول لاندې ساحو او قلمرو کې موجود وي، اړوند غړی هېواد بايد ددغه کنوانسيون تر پلي کېدو وروسته لس کلونو کې ژر تر ژره ددغې مودې وروسته دغه سيمې په بشپړه توگه له دغو پاتي شونو څخه

اپريل سال بعدی داده خواهد شد.

پاکسازی و تخریب بقایای

مهمات خوشه ای و تعلیمات

کاهش خطر

ماده چهارم:

۱- هر کشور عضو بقایای مهمات خوشه ای موجود در ساحات آلوده با مواد خوشه ای تحت کنترول و قلمرو خویش را پاکسازی، تخریب یا پاکسازی و تخریب آنرا تضمین می کند، از قبیل موارد آتی:

الف- جایی که بقایای مهمات خوشه ای در زمان لازم الاجراً شدن این کنوانسیون برای کشور عضو در ساحات تحت کنترول و قلمرو آن وجود داشته است، اینگونه پاکسازی و تخریب در مدت الی ده سال بعد از لازم الاجراً شدن به زودترین فرصت ممکن تکمیل خواهد

پاکي کړي.

گرديد.

ب- که دیوه غړي هېواد په اړونده سیمه کې په غړي هېواد کې ددغه کنوانسیون تر پلي کېدو وروسته د غنچه ییزو مهماتو پر پاتې شونو بدل شوي وي، ددغه ډول سیمو پاکونه باید ژر تر ژره د شخړو د هغې مودې دکوم په مهال چې دغه غنچه ییز مهمات په پاتې شونو او وبنستي وي لس کاله وروسته بشپړه شي، او.

ب- جایی که بعد از لازم الاجراء شدن این کنوانسیون برای کشور عضو، مهمات خوشه ای موجود در ساحات تحت کنترول و قلمرو کشور مذکور تبدیل به بقایای مهمات خوشه ای گردیده است، اینگونه پاکسازی و تخریب به زودترین فرصت اما نه دیرتر از ده سال پس از ختم خصومت های فعال که در جریان آن مهمات خوشه ای تبدیل به بقایای مهمات خوشه ای گردیده است، حتماً انجام خواهد گردید، و.

ج- د هغو مسئولیتونو چې ددې پاراگراف په (الف) او (ب) فرعی پاراگرافونو کې ورته اشاره شوېده دسرتو رسولو په اړه باید غړي هېواد د غړو هېوادونو راتلونکي ناستې ته ددغه کنوانسیون د پلي کېدو په اړه یوه اعلامیه ترتیب کړي.

ج- بعد از انجام تعهدات خویش در حدود مقرر در یکی از پاراگراف های فرعی (الف) و (ب) این پاراگراف، کشور عضو اعلامیه اطاعت را به نشست آینده کشور های عضو تقدیم خواهد کرد.

۲- ددې مادې له لومړي پاراگراف سره سم، د خپلو مسئولیتونو تر سره

۲- جهت انجام تعهدات خویش در حدود مقرر در پاراگراف اول

کولو وروسته هر غړی هېواد باید ژر تر ژره د نړیوالې همکارۍ او مرستې په اړه ددغه کنوانسیون د شپږمې مادې د موادو په پام کې نیولو سره لاندې گامونه واخلي:

الف- دغڼچه ییزو مهماتو د پاتې شونود گواښونو په اړه سروې وکړي سروې موندنې وازروي او ثبت یې کړي. ټولې هغې سیمې چې د دوی تر کنترول لاندې دي، غڼچه ییز مهمات پکې موجود وي معلومې کړي.

ب- د نښه کولو په وسیله د ولسي وگړو خونديتوب ته لومړیتوب ورکول او ارزول، پاکول او له منځه وړنه او د ددغو کړنو لپاره په ملي کچه د پلان جوړونې لپاره سرچینې کارول لکه مناسب تشکیل، ودانۍ، تجربې او طریقې تشخیصول.

ج- باید په دې اړه ډاډ تر لاسه شي چې ټولې هغه سیمې چې غڼچه ییز

این ماده، هر کشور عضو تدابیر ذیل را هر قدر زود، با توجه بر احکام ماده ششم این کنوانسیون در رابطه به همکاری و تعاون بین المللی، اتخاذ می کند:

الف- تهدید بقایای مهمات خوشه ای را سروی، ارزیابی و ثبت می کند، هر گونه مساعی جهت تشخیص تمام ساحات آلوده با مهمات خوشه ای تحت کنترول و قلمرو خویش می نماید.

ب- ضرورت علامه گذاری، حفاظت از افراد ملکی، پاکسازی و تخریب را ارزیابی و اولویت بندی می کند، و تدابیر برای بسیج منابع و انکشاف یک پلان ملی جهت انجام این فعالیت ها اتخاذ می نماید، در صورت تناسب، ساختار، تجارب و میتودهای موجود را رشد می دهد.

ج- جهت اطمینان از بررسی و علامه گذاری قبلی تمام

ساحات آلوده با مهمات خوشه ای تحت کنترول و قلمرو و حفاظت آن با احداث دیوار های سایر وسایل و منع ورود افراد ملکی به ساحه مذکور، تمام اقدامات ممکن را اتخاذ می کند. نشان های اختطاریه مبتنی بر میتودهای فوری قابل تشخیص در نزد اجتماع متأثر باید در مناطق مظنون به خطر استفاده شود. نشان ها و سایر مرزهای مناطق خطر تاحد امکان باید قابل دید، روشن، پایدار و مقاوم در برابر اثرات محیطی باشد و باید طرف ساحه آلوده با مهمات خوشه ای از ساحه امن و اضحاً قابل تشخیص باشد.

د- تمام بقایای مهمات خوشه ای موجود در ساحات تحت کنترول و قلمرو خویش را پاکسازی و تخریب می کند؛ و.

مهمات په کې بنخ دي، د غړي هېواد تر کنترول لاندې دي، د ولسي وگړو د اغېزناک خونديتوب لپاره د وړاندې نه په نخښه شوي، شارل شويدي او د اغزن تار او يا نورو وسيلو په وسيله خوندي شويدي، بايد په اغېزمنو شويو سيمو کې د خطر نښې چې په اسانۍ سره پېژندل کېږي په مشکوکو خطرناکو سيمو په نښه کولو کې وکارول شي. علامې او نورې خطرناکې سرحدي سيمې بايد د امکان تر بريده نږدې وي، د ليدو وړ وي، روښانه وي د چاپيرياليزو اغېزو په وړاندې د مقاومت وړ وي او بايد په روښانه توگه ددې بنسکار ندوی وکړي چې کوم لوري ته غنچه ييز مهمات بنخ دي او کوم خوندي دي.

د- دخپل کنترول لاندې سيمو کې د غنچه ييزو مهماتو پاتې شوني له منځه يوسي او ترې نه يې پاکې کړي؛ او.

ه- په هغه سيمو کې چې اوسيدونکي يې ددغه ډول مهماتو له خطر سره لاس او گريوان وي خلکو ته د پوهاوي په موخه د خطرونو د راکمولو د زده کړې فرصتونه برابر کړي.

۳- د دغه مادې په دوهم پاراگراف کې ذکر شويو ټولو کړنو تر سره کولو په مهال بايد هر غړی هېواد د ماین پاکونې دنړيوالو معيارونو (IMAS) په گډون ټول نړيوال معيارونه په پام کې ونيسي.

۴- په دغه پاراگراف کې ذکر شوي شرايط هغه مهال پلي کېدای شي چې غنچه ييز مهمات د غړي هېواد لخوا په هغه هېواد کې ددې کنوانسيون تر نافذېدو د مخه کارول شوي او يا پرېښودل شوي وي او د غنچه ييزو مهماتو پر پاتې شونو بدل شوي وي، او يا دبل هېواد تر کنترول لاندې سيمو کې ددغه کنوانسيون تر نافذېدو وروسته موجود وي.

ه- برنامه های تعليمات کاهش خطر را جهت تأمين آگاهي مردم ساکن در ساحات آلوده با مهمات خوشه ای يا در اطراف آن که موجوديت شان با اين بقايا تهديد می گردد، تطبيق می نمايد.

۳- در تطبيق فعاليت های متذکر در پاراگراف دوم اين ماده، هر کشور عضو نورم های بين المللی، به شمول نورم های بين المللی ماین پاکي (IMAS) را مدنظر خواهد داشت.

۴- اين پاراگراف در موارد که مهمات خوشه ای قبل از لازم الاجرا شدن اين کنوانسيون برای یک کشور عضو توسط کشور مذکور استفاده يا متروکه شده است و تبديل به بقايای مهمات خوشه ای در ساحات تحت کنترول يا قلمرو کشور عضو ديگر در زمان لازم الاجرا شدن اين کنوانسيون برای کشور دومی گرديده است، قابل اعمال خواهد بود.

الف- په دغه ډول حالاتو کې، په دواړو غړو هېوادونو کې ددغه کنوانسیون د نافذېدو وروسته پخوانی غړی هېواد په جدي توګه دې ته هڅول کېږي چې وروستي غړي هېواد سره تخنیکي، مالي، مادي او د انساني سرچینو مرسته وکړي که د ملګرو ملتونو په ګډون په دوه اړخیزه یا درې اړخیزه توګه د دویم یا درېیم هېواد لخوا د سیمو په نښه کولو او یا د غنچه یې مهماتو پرله منځه وړلو موافقه شوي وي.

ب- دغه ډول مرسته په هغو سیمو کې چېرته چې د کارول شویو غنچه ییزو مهماتو ډولونه او اندازه معلومه وي، غنچه ییز مهمات په کې کارول شوي وي او د غنچه ییزو مهماتو پاتې شوني په کې موجود وي تر سره کېږي.

۵- که یو غړی هېواد په دې باور وي چې د هغې مودې په دوران کې

الف- در این گونه موارد، پس از لازم الاجراً شدن این کنوانسیون برای هر دو کشور عضو، کشور عضو اولی قویاً جهت تهیه تعاون مالی، مادی و منابع انسانی به کشور عضو ثانی تشویق گردیده است، همکاری جهت تسهیل علامه گذاری، پاکسازی و تخریب بقایای مهمات خوشه ای یا با تفاهم دوجانبه یا بر موافقت هر دو از طریق کشور سومی، به شمول ملل متحد، یا سایر مؤسسات مربوط صورت می گیرد.

ب- اینگونه همکاری، در صورت موجودیت، شامل معلومات در مورد نوعیت و تعداد مهمات خوشه ای استفاده شده، محل مشخص تصادم مهمات خوشه ای و ساحات معلوم بقایای مهمات خوشه ای می گردد.

۵- اگر یک کشور عضو باور دارد که مهمات خوشه ای متذکر

چې په غړي هېواد کې ددغه کنوانسیون د پلي کېدو لس کاله وروسته ده او ددې مادې په لومړي پاراگراف کې ذکر شویده غنچه بيز مهمات او د دوی پاتې شوني د منځه وړلو جوگه نه دی. دغه هېواد ممکن د غنچه بيزو مهماتو د پاتې شونو د له منځه وړلو او پاکولو لپاره د غړو هېوادونو ناسته کې د نورو پنځه کلونو لپاره ددغې مودې د اوږدولو غوښتنه وکړي د دغې مودې اوږدول باید دهغه مسئولیتونو دسره رسولو په بنسټ وي يعنې څومره وخت چې ددغه مسئولیتونو سرته رسولو لپاره اړین وي چې ددې مادې په لومړي پاراگراف کې ورته اشاره شوېده .

۶- یو غړی هېواد به دهغه مهلت اوږدوني غوښتنه د هغې مودې چې ددې مادې په لومړي پاراگراف کې ذکر شوېده تر ختمېدو مخکې د غړو هېوادونو ناسته کې کوي هره غوښتنه باید د

در پاراگراف اول این ماده را در ظرف ده سال بعد از لازم الاجرا شدن این کنوانسیون برای آن کشور نه تخریب و نه تخریب آنرا تضمین می تواند، باید به نشست کشورهای عضو یا کنفرانس بازنگری درخواستی تمديد ضرب العجل تا پنج سال را جهت تکمیل تخریب این قبیل مهمات خوشه ای ارایه کند. دوران تمديد مقتضی از رقم سال های دقیق لازم جهت تکمیل تعهدات کشور عضو در حدود مقرر در پاراگراف اول این ماده تجاوز نمی کند.

۶- درخواستی یک تمديد به نشست کشور های عضو یا کنفرانس بازنگری قبل از انقضاء مدت متذکر در پاراگراف اول این ماده ارایه می گردد. هر درخواستی حداقل نه ماه قبل از نشست کشور

ناستي له داپرېدو څخه نهه
مياشتې د مخه وشي په هره غوښتنه
کې بايد لاندې ټکي په پام کې
و نيول شي:

الف- د وړاندیز شوي تمدید
(غزونې) موده ټاکي.

ب- د غړي هېواد لخوا د مهلت د
وړاندیز شوي غزول شوې مودې په
جریان کې د غنچه ییزو مهماتو د
پاکونې لپاره د موجودو او د اړتیا
وړ تخنیکي او مالي وسایلو په ګډون
د مهلت د وړاندیز شوې غزونې په
اړه تفصیلي وضاحت ورکول؛

ج- دراتلونکي کار او هغه کار چې
لادمخه په لومړنيو لسو کلونو کې د
ماین پاکی په ملي پروګرام کې تر
سره شويدي چې ددې مادې په
لومړي پاراګراف کې ذکر شويدي
د وضعیت په اړه معلومات ورکول.

د- ټولې هغې سیمې چې په غړي
هېواد کې ددې کنوانسیون د پلي
کېدو په مهال په کې غنچه ییز
مهمات موجودوي او یا د دغه

های عضو یا کنفرانس بازنگری که
درخواست را ملاحظه می نماید
ارایه خواهد گردید. هر درخواستی
تمدید:

الف- مدت تمدید پیشنهادی را
معین می نماید.

ب- دلایل درخواستی تمدید، به
شمول وسایل مالی و تخنیکي آماده
یا مورد نیاز کشور عضو
برای پاکسازی و تخریب تمام
بقایای مهمات خوشه ای در جریان
تمدید پیشنهادی را مفصل تشریح
می کند.

ج- کار آینده و چگونگی کار قبلی
تحت برنامه های پاکسازی
و ماین پاکی ملی در جریان ده سال
ابتدایی متذکر در پاراګراف اول
این ماده و سایر تمدید های بعدی
را تدوین می کند.

د- مجموع ساحه آلوده با بقایای
مهمات خوشه ای در زمان لازم
الاجراء شدن این کنوانسیون برای
همان کشور عضو و سایر ساحات

آلوده با بقايای مهمات خوشه ای که بعد از لازم الاجراء شدن این کنوانسیون شناسایی شده را لست می کند.

ه- مجموع ساحه آلوده با بقايای مهمات خوشه ای که از زمان لازم الاجراء شدن این کنوانسیون تا به اکنون پاکسازی شده را لست می کند.

و- مجموع ساحه آلوده با بقايای مهمات خوشه ای موجود را که قرار است در جریان تمديد پیشنهادی پاکسازی گردد، ضميمه می کند.

ز- شرایط که قابلیت کشور عضو را در تخریب تمام بقايای مهمات خوشه ای موجود در ساحات تحت کنترل و قلمرو کشور مذبور در جریان ده سال ابتدایی متذکر در پاراگراف اول این ماده، محدود ساخته بود و مشکلات که شاید در جریان تمديد پیشنهادی

کنوانسیون ترپلي کېدو وروسته د غنچه بيزو مهماتو پاتې شونې په کې کشف شوي وي.

ه- ټول هغه ککړې سيمې چې ددغه کنوانسیون دپلي کېدو راهيسې د غنچه بيزو مهماتو د پاتې شونو نه پاکې شوي وي.

و- د شته غنچه بيزو مهماتو د پاتې شونو ټولې هغې ککړې سيمې چې تمه کېږي د وړاندیز د تمديد په بهير کې پاکې شي، ضميمه کوي.

ز- هغه شرایط چې د غړي هېواد وړتيا، ددې مادې په لومړي پاراگراف کې د يادې شوي لومړني لسو کلونو په بهير کې د نوموړي هېواد ترکنترول لاندې ساحو او قلمرو کې، د غنچه بيزو مهماتو د ټولو پاتې شوو په له منځه وړلو کې محدود کړي او هغه ستونزې چې بنيایي نوموړي هېواد د وړتيا د

قابلیت کشور مذبور را به چالش گیرد، علاوه می کند؛ و.

ح- سایر معلومات مربوط به درخواستی تمديد پیشنهادی را ضمیمه می کند.

۷- نشست کشور های عضو یا کنفرانس بازرگاری با در نظر داشت عوامل متذکر در پاراگراف ششم این ماده، مشمول بر تعداد بقایای مهمات خوشه ای گزارش شده، درخواستی را ارزیابی و با اکثریت آراء کشور های عضو حاضر تصمیم اتخاذ و اگر درخواست تمديد را می پذیرفتند رای می دهند. کشور های عضو می توانند مدت تمديد درخواستی را تقلیل دهند و در صورت مناسب محک های را نیز برای تمديد ضرب العجل پیشنهاد کنند.

۸- در حدود مقررات پاراگراف های پنجم، ششم و هفتم این ماده، این قبیل تمديد را می توان به مدت

وړاندیز شوي غزونې په بهير کې له ستونزې سره مخامخ کړي، علاوه کوي؛ او.

ح- د وړاندیز شوي غزونې په غوښتنلیک پورې اړوند نور معلومات ضمیمه کوي.

۷- دغړو هېوادونو غونډه باید هغه عاملونه چې د غنچه ییزو مهماتو د پاتی شونو اندازه چې راپور یې ورکړ شوی وي، د مهلت د غزونې غوښتنه باید وارزول شي او د مهلت د غزونې په اړه د پرېکړو دکولو په مهال د حاضر و هېوادونه د رایو په اکثریت د پرېکړې په گډون ټول هغه عوامل چې ددې مادې په شپږم پاراگراف کې ذکر شويدي په پام کې ونیسي.

۸- ددې مادې د پنجم، شپږم او اووم پاراگرافونو سره سم، مهلت تر نورو پنځو کلونو پورې غزبدلای

شي د مهلت ددغه ډول د غزوني لپاره يو غړی هېواد بايد د مهلت د مخکيني غزوني په مهال د تر سره شويو کړنو په اړه بشپړ معلومات ورکړي چې ددې مادې سره تړاو لري.

له قربانيانو سره مرسته کول

پنځمه ماده:

۱- هر غړی هېواد د غنچه ييزو مهماتو د قربانيانو په نسبت، تر خپل کنترول لاندې ساحو او قلمرو کې، د بشري بين المللي او بشري حقوقو د عملي قوانينو په حدودو کې د سن او جنس مطابق په پوره حد سره حساس ملاتړونه، د روغتيايي څارنو، د بيارغوني او رواني همکاريو په شمول برابر وي، همدارنگه د هغوی د ټولنيز او اقتصادي شموليت مساعدي هر غړی هېواد د غنچه ييزو مهماتو د قربانيانو په اړه د

الی پنج سال ديگر با ارايه درخواستی جديد تجديد کرد. جهت ارايه درخواست تمديد بيشتريک کشور عضو معلومات مربوط را علاوه بر معلومات دور قبلي در جريان اهدا تمديد در متابعت از اين ماده فراهم می کند.

حمایت از قربانيان

ماده پنجم:

۱- هر کشور عضو نسبت به قربانيان مهمات خوشه ای در ساحات تحت کنترول و قلمرو خویش، در حدود قوانين عملي بين المللي بشري و حقوق بشري، به حد کافي حمايت های حساس منطبق با سن و جنس را به شمول مراقبت های صحی، همکاري های بازتواني و رواني فراهم می نماید، و همچنان شموليت اجتماعي و اقتصادي آنها را مساعد می سازد. هر کشور عضو در جمع آوری معلومات معتبر در رابطه به قربانيان

مهمات خوشه ای مساعی کافی می نماید.

۲- هر کشور عضو در انجام تعهدات خویش در حدود مقرر در پاراگراف اول این ماده:

الف- ضروریات قربانیان مهمات خوشه ای را ارزیابی می کند.

ب- قوانین و پالیسی های لازمی ملی را توسعه، تطبیق و اجراء می کند.

ج- با در نظر داشت نقش و تعاون مشخص بازیگران مربوط، بودجه و پلان ملی را مشتمل بر زمان بندی انجام فعالیت ها با سعی به ترکیب آنها در چارچوب و میکانیزم ملی موجود معلولیت، توسعه و حقوق بشر، بسط می دهد.

د- به منظور بسیج منابع ملی و بین المللی تدابیر اتخاذ می کند.

ه- در میان یا در مقابل قربانیان مهمات خوشه ای، یا در میان قربانیان مهمات خوشه ای و کسانی که با سایر اسباب مجروح یا معلول شده اند، تبعیض قایل

معتبر و معلوماتو په راټولولو کې پوره هڅه کوي.

۲- ددې مادې د لومړي پاراگراف سره سم، د مسئولیتونو دسرتو رسولو لپاره باید هر غړی هېواد:

الف- دغځه ییزو مهماتو د قربانیانو اړتیاوې و ارزوي.

ب- په دې اړه ځینې ملي قوانین او لازمی تگلارې جوړې او پلي کړي.

ج- د اړوند فعالیت کوونکو ځانگړې ونډې او مرستې، د معلولیت ملي کچه، د فعالیتونو دسرتو رسولو چوکاټ او میکانیزم په پام کې نیولو سره د ملي بودیجې او پلان جوړول.

د- دملي او نړیوالو سرچینو د راغونډولو په منظور تدابیر نیسي.

ه- د غځه ییزو مهماتو د قربانیانو ترمنځ توپیر نه کول، یا د هغو معلولو کسانو چې د نورو عواملو له امله معلول شوي وي اود غځه ییزو مهماتو د قربانیانو ترمنځ

توپیر نه کول، د درمل، بیار غونې او ارواحي ملاتړ له پلوه توپیر باید د ټولنیزو اقتصادي اړتیاوو پر بنسټ وشي.

و- دغنچه ییزو مهماتو له قربانیانو او دهغوی د مؤسساتو له نماینده گیو سره له نږدې څخه مشوره کوي او هغوی په فعاله توګه په چارو کې شریکوي.

ز- ددې مادې د پلي کېدو د اړوندو موضوعگانو د همغږي لپاره دیوه مسئول شخص ګمارل؛ او

ح- د روغتیايي مراقبت، بیا رغونې، ارواحي ملاتړ او همدغه ډول په اقتصادي او ټولنیز بهیر کې د قربانیانو راګډولو د ټولو اړوندو او بنسټیزو د ادغام لپاره هڅه کول.

نړیواله مرسته او همکاري

شپږمه ماده:

۱- د کنوانسیون د مسئولیتونو د

نمی شود؛ تفاوت در تداوی فقط براساس نیاز های افراد به دوا، بازتوانی، کمک روانی و اجتماعی و اقتصادی می باشد.

و- با قربانیان مهمات خوشه ای و مؤسسات نمایندگی آنها از نزدیک مشوره می کند و فعالانه آنها را در امور شریک می سازد.

ز- یک نماینده در چوکات حکومت برای هماهنگی موضوعات مربوط به تطبیق این ماده تعیین می کند؛ و

ح- جهت ترکیب رهنما ها و تجربیات نیک به شمول مراقبت های صحی، همکاری های بازتوانی و روانی، و همچنان شمولیت اجتماعی و اقتصادی قربانیان تلاش می کند.

تعاون و همکاری بین المللی

ماده ششم:

۱- برای انجام تعهدات خویش در

حدود مقرر اين کنوانسيون هر کشور عضو محق است درخواست و دريافت همکاري کند.

۲- هر کشور عضو در مقام توانايي همکاري هاي مالي، مادي و تخنيکي را به کشورهای عضو متأثر از مهمات خوشه اي به منظور تطبيق تعهدات اين کنوانسيون فراهم مي کند. اين قبيل همکاري ها ممکن، به طور ضمنی، از طريق ملل متحد، نهادها يا مؤسسات ملی، منطقوی يا بين المللی، مؤسسات يا نهاد های غير حکومتي، يا بر اساس موافقت های دوجانبه فراهم خواهد گرديد.

۳- کشور عضو معاوضه تجهيزات و معلومات ساينسي و تخنيکي مربوط به تطبيق اين کنوانسيون را تسهيل می نمايد و خود حق اشتراک در حد عالی ممکن در اين معاملات را دارد. کشورهای عضو در تأمین و وصول تجهيزات پاکسازي و ساير معلومات مرتبط

سرتة رسولو لپاره هر غړي هېواد د مرستې تر لاسه کولو حق لري.

۲- هر غړی هېواد چې د مالي مادي او تخنيکي مرستو د برابرولو وړتيا لري بايد له نورو غړو اغېزمن شويو هېوادونو سره د کنوانسيون د مسئوليتونو په سرتة رسولو کې مرسته وکړي. دغه ډول مرسته بايد د خپل منځي مراجعو سربېره د ملگرو ملتونو سيمه ييزو او نړيوالو، ادارو او نا دولتي ادارو لخوا په دوه اړخيزه توگه تر سره شي.

۳- هر غړی هېواد به د امکان تر بريده وسايل، ساينسي او تخنيکي معلومات چې د دغه کنوانسيون د پلي کېدو سره تړاو لري د تبادلې کولو حق لري. غړي هېوادونه بايد د غنچه ييزو مهماتو د پاکونې د وسايلو او تخنيکي معلوماتو پر

برابرو لو او اخیستلو هېڅ ډول نا مناسب محدودیتونه ونه لگوي.

۴- هغه مسئولیت چې ددې کنوانسیون د څلورمې مادې په څلوم پاراګراف کې ذکر شويدي هر غړی هېواد چې د غنچه ییزو مهماتو د پاتې شونو د منځه وړلو، د بېلابېلو وسایلو او لارو چارو، د ماهرانو د لست او دغنچه ییزو مهماتو د منځه وړلو په اړه د ملي نظرونو د برابرولو او نورو ته د انتقال جوګه وي باید نورو ته یې انتقال کړي.

۵- هر غړی هېواد چې د زېرمه شویو غنچه ییزو مهماتو د منځه وړلو وړتیا لري باید اړتیاوو ته د لومړیتوبونو په ورکولو او د سیمو د نښه کولو د خطرونو د راکمولو په هکله د عامه پوهاوي، د ولسي وګړو د خونديتوب او

تخنیکي برای مقاصد بشري محدودیت های بی مورد را وضع نمی نمایند.

۴- بر علاوه تعهدات در متابعت از پاراګراف چهارم ماده چهارم این کنوانسیون، هر کشور عضو در مقام توانایی برای پاکسازی و تخریب بقایای مهمات خوشه ای و تهیه معلومات مربوط به وسایل و تکنالوجی مختلف مربوط به پاکسازی مهمات خوشه ای، و همچنان لست متخصصین، مؤسسات متخصص یا افراد ارتباطی ملی در پاکسازی و تخریب بقایای مهمات خوشه ای و فعالیت های مربوط همکاری می کند.

۵- هر کشور عضو در مقام توانایی در تخریب مهمات خوشه ای ذخیره شده، و همچنان، در حدود مقرر در ماده چهارم این کنوانسیون، در تشخیص، ارزیابی و اولویت بندی ضروریات و اقدامات عملی در رابطه به علامه گذاری،

هغسې چې د کنوانسيون په
خلورمه ماده کې ذکر شويدي
مرسته وکړي.

۶- که د يوه غړي هېواد په حريم
کې چېرته چې ددغه کنوانسيون تر
نافذېدو وروسته غنچه ييزو مهمات
د غنچه ييزو مهماتو پر پاتې شونو
بدل شوي وي هر بل غړی هېواد
چې په دې لړ کې د مرستې کولو
وړتيا لري بايد په عاجله توگه د
اغېزمن شوي هېواد سره مرسته
وکړي.

۷- هر غړی هېواد چې وړتيا
لري بايد د دغه کنوانسيون د
پنځمې مادې پر بنسټ له
عمر او جنس سره منطبق د
روغتيايي مراقبت، بيار غونې او
رواني ملاتړ په گډون د
غنچه ييزو مهماتو د قربانيانو
ملاتړ وکړي، او همدغه ډول
دوی په ټولنيز او اقتصادي
ډگر کې سره راگډ کړي. دغه
ډول مرستې بايد د ملگرو ملتونو،

تعليمات کاهش خطر، حفاظت از
افراد ملکی و پاکسازي و تخريب
همکاری می کند.

۶- هنگامی که بعد از لازم الاجراً
شدن این کنوانسیون، مهمات
خوشه ای در ساحات تحت
کنترول و قلمرو یک کشور عضو
مبدل به بقایای مهمات خوشه ای
می گردد، هر کشور عضو در مقام
توانایی کمک های عاجل
اضطراری را به کشور عضو متأثر
فراهم می کند.

۷- هر کشور عضو در مقام توانایی
به منظور تطبیق تعهدات متذکر در
ماده پنجم این کنوانسیون جهت
حمایت کافی حساس منطبق به سن
و جنس از قربانیان مهمات خوشه
ای مشتمل بر مراقبت های صحی،
همکاری های بازتوانی و روانی، و
همچنان مساعدت برای شمولیت
اقتصادی و اجتماعی قربانیان
مهمات خوشه ای همکاری می
نماید. این گونه کمک ها، به طور

ضمنی، از طریق ملل متحد، نهاد یا مؤسسات ملی، منطوقی یا بین المللی، کمیته بین المللی صلیب سرخ، جمعیت های ملی هلال احمر و صلیب و فدراسیون های بین المللی شان، مؤسسات غیرحکومتی یا براساس موافقت های دوجانبه صورت می گیرد.

۸- کشور عضو در مقام توانایی در تعاون جبران لازمی اقتصادی و اجتماعی کشور های عضو متأثر از نتیجه استفاده مهمات خوشه ای همکاری می کند.

۹- هر کشور عضو در مقام توانایی ممکن به صندوق های وجهی مربوطه به منظور تسهیل تأمین همکاری در حدود مقرر این ماده همکاری کند.

۱۰- کشور عضو که کمک جستجو و دریافت کرد، به منظور تسهیل تطبیق مؤثر و به موقع این کنوانسیون تمام اقدامات مناسب را مشتمل بر تسهیل شروع و ختم

ملی، سیمه ییزو او نپروالو ادارو، نپروال سوال سره صلیب د سرې میاشتی د ملی کمیٹی، نپروالو فدراسونونو او نا دولتی ادارو یا د دوه اړخیزو موافقو پر بنسټ صورت مومي. تر سره شي.

۸- هر غړی هېواد چې وړتیا لري باید د اړتیا سره سم د غنچه ییزو مهماتو له امله د اغېزمنو شویو غړو هېوادونو په اقتصادي او ټولنیزه بیا رغونه کې مرسته وکړي.

۹- هر غړی هېواد چې توان لري باید لدې مادې سره سم د مرستو د برابر ولو په لړ کې د مرستندویه صندوق سره مالي مرسته وکړي.

۱۰- هر غړی هېواد چې مرسته غواړي باید د دې کنوانسیون په اغېزناکه توګه او پروخت د پلي کېدو په موخه د پرسونل داخلېدو او خارجېدو په چارو کې د اسانتیاوو

برابرو لو او د موادو او وسایلو د برابرو لو په گډون ټول مناسب گامونه په مناسبه توگه د ملي قوانینو او غوره نړیوالو کړنو او لارو چارو په پام کې نیولو سره واخلي.

۱۱- ممکن هر غړی هېواد د ملي عمل دیوه پلان د پرمختیا په مقصد له ملگرو ملتونو، سیمه ییزو مؤسسو، نورو غړو هېوادونو یا ناحکومتي ماهرو بنسټونو، دولتي او نا دولتي ادارو څخه له خپلو مقاماتو سره د لاندې مواردو د تثبیت لپاره، مرسته وغواړي.

الف- تر خپل کنترول لاندې سیمو کې د غنچه ییزو مهماتو د پاتې شونو د ډول او پراخوالی معلومول.

ب- د پلان د پلي کولو لپاره د اړتیا وړ مالي، تخنیکي او انساني منابع.

ج- تر خپل کنترول لاندې سیمو کې د ټولو غنچه ییزو مهماتو د پاکو او د منځه وړلو لپاره د مهال ویش ټاکل.

کار، مواد و تجهیزات با گزینش شیوه در حدود مقرر قوانین و قواعد ملی و با در نظر داشت تجربیات نیک بین المللی، اتخاذ می کند.

۱۱- به مقصد انکشاف یک پلان عمل ملی، هر کشور عضو ممکن از ملل متحد، مؤسسات منطقوی، سایر کشورهای عضو یا نهادهای بین الحکومتي ماهر یا نهادهای غیر حکومتي درخواست همکاری با مقامات خویش جهت تثبیت موارد آتی را نماید:

الف- نوع و وسعت بقایای مهمات خوشه ای موجود در ساحات تحت کنترول و قلمرو کشور.

ب- منابع مورد نیاز مالی، تخنیکي و بشري برای تطبیق پلان.

ج- پیشبینی زمان لازم برای پاکسازی و تخریب تمام بقایای مهمات خوشه ای موجود در ساحات تحت کنترول و قلمرو کشور.

د-د خطرونو د راکمولوپه اړه عامه پوهاوي او دچاودونو د پېښو راکمولو په منظور چې د غنچه ييزو مهماتو د پاتو شونو له امله اوړپدونکي مرگ ژوبله راکمپري.

ه- د غنچه ييزو مهماتو له قربانيانو سره مرسته کول؛ او.

و- د غړي هېواد د اړوند دولتي او نا دولتي ادارو ترمنځ د پلان د عملي کيدو په موخه همغږي رامنځته کول.

۱۲- غړي هېوادونه چې مرسته کوي او ترلاسه کوي بايد ددې مادې د حکمونو په حدودوکې د مرستې دهغو پروگرامونو چې په اړه يې موافقه شوېده په خپل وخت پلي کېدو په اړه ډاډ ورکړي.

د روڼتيا لپاره اقدامات

اوومه ماده:

۱- هر غړی هېواد بايد د ملگرو ملتونو سرمنشي ته څومره ژر چې

د- برنامه های تعلیمات کاهش خطر و فعالیت های آگاهی دهی به منظور کاهش حادثات انفجار بقایای مهمات خوشه ای که باعث مجروحیت و مرگ می گردد.

ه- حمایت از قربانیان مهمات خوشه ای؛ و.

و- هماهنگی روابط میان حکومت، کشور عضو و سایر نهادهای حکومتی، بین الحكومتی یا غیر حکومتی که در تطبیق این پلان کار خواهند کرد.

۱۲- کشور های عضو که در حدود احکام این ماده کمک دریافت یا تهیه می کنند در تحقق تطبیق کلی و سریع برنامه های کمکی توافق شده همکاری می نمایند.

تدابیر شفافیت

ماده هفتم:

۱- هر کشور عضو هر قدر زود به سکرتر جنرال ملل متحد در

ممکن وي په لاندې مواردو کې په هېڅ صورت کې به دغه هېواد د کنوانسیون تر نافذېدو ۱۸۰ ورځو وروسته نه تر دې وروسته راپور ورکړي:

الف- د پلي کېدو ټول هغه ملي اقدامات چې ددغه کنوانسیون په نهمه ماده کې ذکر شويدي.

ب- د غنچه ييزو مهماتو د پاتې شونو او ټول مقدار د چاودېدونکو وړو مهماتو په شمول چې ددې کنوانسیون د درېيمې مادې په لومړي پاراگراف کې ورته اشاره شوېده تخريبول او که ممکن وي د بېلا بېلو انواعو مقدار معلومول.

ج- د امکان تر بريده پر غړي هېواد ددغه کنوانسیون د پلي کېدو دمخه د غنچه ييزو مهماتو د هر ډول تخنيکي ځانگړتياوې چې توليد کړي يې وي او هغه چې اوس يې لري، دغه ډول معلومات د غنچه ييزو مهماتو په پېژندلو او

موارد آتی گزارش می دهد و در هيچ مورد ديرتر از ۱۸۰ روز پس از لازم الاجراً شدن اين کنوانسیون برای همان کشور نمی نمايد:

الف- تدابير تطبيق ملی در حدود مقرر ماده نهم اين کنوانسیون.

ب- مجموع تمام مهمات خوشه ای، به شمول خرده مهمات منفجره، متذکر در پاراگراف اول ماده سوم اين کنوانسیون، مشمول بر فرسودگی نوعیت آنها، تعداد و در صورت امکان نمبر هر یک.

ج- خصوصيات تخنيکی هر کدام از مهمات خوشه ای که قبل از لازم الاجراً شدن اين کنوانسیون برای کشور عضو توسط کشور مذبور توليد گرديده است، حداًالامکان ارایه تعداد مهمات خوشه ای فعلاً در تصاحب کشور مذبور، اين نوع دسته بندی

معلومات ممکن تشخیص و پاکسازی مهمات خوشه ای را سهل کند، حداقل این معلومات شامل ابعاد، فیوز، حجم باروت، حجم آهن، عکس های رنگی و سایر معلومات مربوط می گردد که ممکن پاکسازی بقایای مهمات خوشه ای را آسان سازد.

د- وضعیت و جریان برنامه ها برای تبدیل یا لغو بهره گیری از تسهیلات تولید مهمات خوشه ای.

ه- در حدود مقرر ماده سوم این کنوانسیون، وضعیت و جریان برنامه ها برای تخریب مهمات خوشه ای به شمول خرده مهمات منفجره، همراه با جزئیات میتودهای مورد استفاده در تخریب، تمام محل ساحات تخریب و نورم های عملی ایمنی و محیطی که در هنگام تخریب رعایت خواهد

له منخه وړلو کې مرسته کوي، کم تر کمه دغه معلوماتو کې باید د چارچ کېدونکو چاودېدونکو توکو په اړه معلومات، فلزي بڼه او نور چې د غنچه ییزو مهماتو له منخه وړل اسانوي، شامل وي.

د- د غنچه ییزو مهماتو د بدلولو یا د تولید له اسانتیاوو څخه د گټې اخیستلو د لغو لپاره د برنامه وضعیت او بهیر.

ه- ددې کنوانسیون د درېیمې مادې په مقرر و حدودو کې دوو چاودېدونکو موادو په شمول د ویجاړېدو د ساحو په ټول ځای کې په ویجاړېدو کې د ترگټې اخیستنې لاندې میتودونو له جزئیاتو او د خونديتوب او چاپیریالیزو ایمنی عملی نورمونو سره یو ځای چې د ویجاړېدو په وخت کې به په پام کې ونیول شي، د غنچه ییزو مهماتو د ویجاړولو لپاره د برنامه وضعیت

او بهیر.

و- ددې کنوانسیون د درېیمې مادې په مقرر و حدودو کې د وړو چاودېدونکو موادو په شمول د ویجاړېدو د ساحو په ټول ځای کې، په ویجاړېدو کې د گټې اخیستل شوو میتودونو له جزئیاتو او خوندیتوب او چاپیریالیز ایمنی عملي نورم سره یوځای، د ویجاړو شوو غنچه ییزو مهماتو ډول او شمېر.

ز- د وړو چاودېدونکو موادو په شمول د غنچه ییزو مهماتو شمېر او زېرمې چې د ویجاړېدو د برنامې د بشپړېدو له رپوټ وروسته، ددې پاراگراف د (e) فرعي پاراگراف مطابق کشف شوي دي او ددې کنوانسیون د درېیمې مادې په مقرر و حدودو کې دهغو د ویجاړولو لپاره پلان.

ح- په تر کنترول لاندې او د هېواد په قلمرو کې په غنچه ییزو مهماتو د ککړو ټولو ساحو د امکان حد، ساینز او ځای او له دې ساحو څخه

گردید.

و- در حدود مقرر ماده سوم این کنوانسیون، نوعیت و تعداد مهمات خوشه ای تخریب شده به شمول خرده مهمات منفجره، همراه با جزئیات میتودهای استفاده شده در تخریب، تمام محل ساحات تخریب و نورم های عملی ایمنی و محیطی که در هنگام تخریب رعایت گردیده است.

ز- تعداد ذخایر مهمات خوشه ای، به شمول خرده مهمات منفجره که بعد از گزارش تکمیل برنامه تخریب مطابق به پاراگراف فرعی (e) این پاراگراف، کشف گردیده است و پلان جهت تخریب آنها در حدود مقرر با ماده سوم این کنوانسیون.

ح- حد امکان، ساینز و محل تمام ساحات آلوده با مهمات خوشه ای تحت کنترول و قلمرو کشور، به شمول

په هر يوه كې د غنچه ييزو مهماتو د هر ډول پاتو شونو د ډول او شمېر او له دغو مهماتو څخه د گټې اخیستنې د وخت په هکله د امکان تر حده د معلوماتو په شمول د امکان حد، سايز او ځای.

ط- د غنچه ييزو مهماتو د پاتو شونو د ټولو ډولونو او شمېر د پاکولو او ويجاړولو د برنامو وضعيت او بهير چې ددې کنوانسيون د څلورمې مادې تر مقرري لاندې پاک او ويجاړ شوي دي په غنچه ييزو مهماتو د ککړو ساحو د سايز او پاک شوي ځای او پاکو شوو او ويجاړو شوو غنچه ييزو مهماتو د هر ډول پاتو شونو د شمېر د پوره کېدو په شمول.

ی- د خطر د کمولو او په خاصه هغو ملکي خلکو ته چې په ترکترول او د هېواد په قلمرو کې په غنچه ييزو مهماتو په ککړو ساحو کې ژوند کوي د اغېزناک او فوري اخطار ورکولو د بڼوونو لپاره نيول

معلومات حدالامکان در مورد نوعيت و تعداد هر نوع بقايای مهمات خوشه ای در هر یک از این ساحات و زمان استفاده این مهمات.

ط- وضعيت و جريان برنامه های پاکسازی و تخریب تمام انواع و تعداد بقايای مهمات خوشه ای که تحت مقرر ماده چهارم این کنوانسيون پاکسازی و تخریب شده است، به شمول سايز و محل پاکسازی شده ساحات آلوده با مهمات خوشه ای و فرسایش تعداد هر نوع از بقايای مهمات خوشه ای پاکسازی و تخریب شده.

ی- تدابير اتخاذ شده برای تعليمات کاهش خطر، و مخصوصاً دادن اخطار مؤثر و فوری به مردمان ملکی که در ساحات آلوده با مهمات خوشه ای تحت کنترل و قلمرو کشور

شوي تدبيرونه.

ک- ددې کنوانسيون د پنځمې مادې په مقرر و حدودو کې قربانيانو ته دهغوی له سن او جنس سره مطابق پر روغتيايي څارنو، د بيا توانېدنې او رواني همکاريو او همدارنگه د غنچه ييزو مهماتو قربانيانو ته په اقتصادي او ټولنيزو چارو کې د شاملېدو د همکاري برابرولو مشتمل د حساسې او کافي همکاري په تامين کې د غړي هېوادو د ژمنو د تطبيق وضعيت او بهير، او د هغوی ددغه شان معلوماتو راتولول يا د دغه ډول قربانيانو په نسبت د معلوماتو راتولول.

ل- د هغو ټولو مؤسسو نوم او آدرس چې د معلوماتو راتولولو او په دغه پاراگراف کې د شرح شوو تدبيرونو د ترسره کولو لپاره غوره شوي دي.

م- د دې کنوانسيون د درېيمې، څلورمې او پنځمې مادې د تطبيق

زندگي مي کتند.

ک- در حدود مقرر ماده پنجم اين کنوانسيون، وضعيت و جريان تطبيق تعهدات کشور عضو در تامين همکاري حساس کافي به قربانيان منطبق به سن و جنس شان مشتمل بر مراقبت های صحی، همکاري های بازتواني و روانی، و همچنان تهيه همکاري برای شموليت اقتصادي و اجتماعي قربانيان مهمات خوشه ای و جمع آوری معلومات نسبت به اين قبيل قربانيان.

ل- نام و آدرس تماس مؤسسات که برای تهيه معلومات و انجام تدابير مشرح در اين پاراگراف گزيده شده است.

م- تخصيص مجموع منابع ملی به شمول پول، مواد يا

لپاره د پيسو، موادو يا جنس په شمول د ټولو ملي سرچينو تخصيص؛ او.

ن- او دهغه مبلغ او د مرستې ډول او موخې او بين المللي همکارۍ چې ددې کنوانسيون د شپږمې مادې په مقرر حدودو کې تامين شوي دي.

۲- ددې مادې د لومړي پاراگراف په حدودو کې مقرر برابر شوي کلي معلومات د غړو هېوادونو په واسطه نوي کېږي، دغه معلومات بشپړ تېر شوي کال په برکې نيسي او د وروستي کال د اپريل تر ۳۰ نېټې پورې هر کال د ملگرو ملتونو سکرتر جنرال ته رپوټ ورکوي.

۳- د ملگرو ملتونو سکرتر جنرال ته رسېدلي رپوټونه غړي هېوادونو ته ولېږدوي.

دسرتة رسولوله پاره اسانتياوى

برابرو او وضاحت

اتمہ مادہ:

۱- غړي هېوادونه په دې موافق

جنس، برابري تطبيق ماده هاى سوم، چهارم و پنجم اين کنوانسيون؛ و.

ن- مبلغ، نوعيت و اهداف تعاون و همکارى هاى بين المللى که در حدود مقرر ماده ششم اين کنوانسيون تامين شده است.

۲- معلومات فراهم شده سالانه در حدود مقرر در پاراگراف اول اين ماده توسط کشور هاى عضو به روز مى شود، اين معلومات سال تکميل گذشته را در بر گرفته و الی ۳۰ اپريل سال بعدى همه ساله به سکرتر جنرال ملل متحد گزارش مى شود.

۳- سکرتر جنرال ملل متحد گزارش هاى رسیده را به کشور هاى عضو انتقال خواهد کرد.

تسهيل و توضيح

اطاعت

مادۀ هشتم:

۱- کشور هاى عضو بر مشوره و

دي چي له يو بل سره ددغه کنوانسیون د مادو په تطبيقولو کې مشوره او همکارۍ وکړي اود همکارۍ په روحيې سره ګډ کار وکړي خو غړو هېوادونو ته ددغه کنوانسیون پر بنسټ د مسئولیتونو د سرته رسولو په چارو کې اسانتیاوې رامنځته کړي.

۲- که یو یا ډېر غړي هېوادونه وغواړي چې له بل هېواد نه ددغه کنوانسیون د یو موضوع د پلي کېدو په اړه پوښتنې وکړي او ځوابونه ترلاسه کړي نو باید د ملګرو ملتونو د سرمنشي له لارې د دغه کنوانسیون د اړوند موضوع د پلي کېدو په اړه د وضاحت غوښتنه له هغه غړي هېواد څخه وکړي. د داسې یوې غوښتنې سره باید ټول اړین معلومات ضمیمه وي. هر غړی هېواد به له بې اساسه وضاحت غوښتنې څخه ځان وژغوري او دسوء استفادې (ناوړې ګټې اخیستنې) د مخنیوي په برخه کې به

تعاون با همدیگر در مورد تطبیق احکام این کنوانسیون و کار مشترک با نیت تعاون در تسهیل اطاعت کشورهای عضو از تعهدات شان در حدود مقرر این کنوانسیون موافقت کردند.

۲- اگر یک یا چندین کشور عضو از کشور عضو دیگر در رابطه به موضوع اطاعت از احکام این کنوانسیون خواهان توضیح و یا حل سوال گردد، می تواند از طریق سکرتر جنرال ملل متحد یک درخواست برای توضیح موضوع مربوط را به کشور عضو ثانی ارسال کند. این قبیل درخواست ها با تمام معلومات مربوط مشایعت می شود. به خاطر جلوگیری از سوء استفاده، هر کشور عضو از رایه درخواست های بی اساس برای توضیح خودداری می نماید. هر گاه یک کشور

پوره پاملرنه ولري. هغه غړی هېواد چې د وضاحت غوښتنه تر لاسه کوي دملگرو ملتونو د سرمنشي په وسيله بايد د اته ويشو ورځوپه ترڅ کې د معلوماتو غوښتونکي غړي هېواد ته پوره معلومات ورکړي چې د موضوع په روښانولو کې مرسته وکړي.

۳- که چېرته يو غړی هېواد په ټاکلي وخت مودې کې د ملگرو ملتونو له سرمنشي نه ځواب تر لاسه نه کړي او داسې فکر کوي چې د دوی د وضاحت غوښتنې د منلوپه اړه اطمیناني نه وي ، بايد دغه موضوع د ملگرو ملتونو د سرمنشي په وسيله د غړو هېوادونو غونډې ته وړاندې کړي، د ملگرو ملتونو سرمنشي به د وضاحت غوښتنې اړونده ټول موضوعگانې غړو هېوادونو ته وړاندې کوي. ټول دغه معلومات به غوښتونکي هېواد ته وړاندې شي چې د خپلې غوښتنې

عضو درخواست برای توضیح را دریافت می کند، در ظرف بیست و هشت روز تمام معلومات را که در توضیح موضوع کمک کند، از طریق سکرتار جنرال ملل متحد، به کشور عضو درخواست کننده ارسال می دارد.

۳- اگر کشور عضو درخواست کننده در مدت وقت معین از طریق سکرتار جنرال ملل متحد پاسخ دریافت نکند یا پاسخ برای توضیح قانع کننده شمرده نمی شد، می تواند به خاطر همین موضوع از طریق سکرتار جنرال ملل متحد به نشست آینده کشورهای عضو درخواست کند. سکرتار جنرال ملل متحد همین دادخواست همراه با تمام معلومات مربوط درخواست برای توضیح را به کشورهای عضو انتقال خواهد کرد. تمام اینگونه معلومات به همان کشور عضو درخواست شده تقدیم

خواب تر لاسه
کړي.

۴- د غړو هېوادونو لخوا د ناستې د
ځنډولو لپاره ديدخل غړي هېوادونه
کولای شي د ملگرو ملتونوله
سرمنشي نه غوښتنه وکړي، خو له
خپل دفتر څخه د غوښتنې د
خرگندونې د آسانتيا لپاره، گټه
واخلي چې په دغه لړ کې خپل
صلاحيت و کاروي.

۵- که يوه موضوع ددې
مادې د درېيم پاراگراف سره تړاو
ولري لومړی د غړو
هېوادونو لخوا د سپارل شويو
معلوماتو پر بنسټ پريکړه
کېږي چې موضوع
بحث ته وړاندې شي،
که پر موضوع د بحث کولو
پريکړه وشي نو غړي
هېوادونه بايد هغه لارې چارې
لاپسې روښانه کړي او پر موضوع
د مناسبو نړيوالو قوانينو
سره سم بحث وکړي. په هغه

می شود که حق پاسخ دادن
را دارد.

۴- در صورتی که برگزاری
نشست کشورهای عضو معوق
گردد، هر یک از کشور های
دیدیخل می تواند از سکرتر جنرال
ملل متحد بخواهد تا از
دفتر خویش برای تسهیل
توضیح درخواست شده استفاده
کند.

۵- هرگاه یک موضوع در حدود
مقرر پاراگراف سوم این ماده به
نشست کشورهای عضو تقدیم
شود، نشست مذکور با در
نظر داشت تمام معلومات ضمیمه
ابتدا بر ملاحظه یا عدم ملاحظه
موضوع تصمیم اتخاذ می کنند.
اگر تصمیم بر ملاحظه آن گرفتند،
نشست کشورهای عضو ممکن به
کشورهای عضو دیدیخل شیوه و
طرق توضیح بیشتر یا حل مسئله
مورد نظر را به شمول ابتکار
طرز العمل مناسب در حدود مقرر

حالاتو کي چي د موضوع له منځه وړل د غړو هېوادونو له کنترول نه بهر وي تشخيص شي، ددې کنوانسيون د شپږمې مادې په حدودو کې مقرر له مرستندويو اقداماتو څخه د گټې اخيستنې په شمول، دغړو هېوادونو ناسته ممکن د مناسبو تدبيرونو سپارښتنه وکړي.

۶- ددې مادې له دوه يم څخه تر پنځم پاراگرافونو پورې د ذکر شوي طرز العمل سر بېره بايد د غړو هېوادونو په ناسته کې د تطبيق لپاره يو داسې طرز العمل رامنځته شي چې په حقيقتونو او نه پلي کېدو په بيلگو چې له دغه کنوانسيون سره تړاو لري مشتمل وي.

په ملي کچه د پلي کولو گامونه

نهمه ماده:

هر غړی هېواد ددې کنوانسيون د تطبيق لپاره حقوقي، اداري او نور

قوانين بين المللي پيشنهاد كند. هنگامي كه موضوع مطروحه بنا بر شرايط خارج از كنترول كشور عضو درخواست شده تشخيص گردد، نشست كشور هاي عضو ممكن تدابير مناسب، به شمول استفاده از اقدامات تعاوني در حدود مقرر ماده ششم اين كنوانسيون را سفارش كند.

۶- بر علاوه طرز العمل های آماده در پاراگراف های دو الی پنجم این ماده، نشست کشورهای عضو سایر طرز العمل های عمومی مشتمل بر حقایق، تفکیک مصداق های نامطابق با احکام این کنوانسیون را تا حد مجاز یا میکانیزم مشخص برای توضیح اطاعت را تعیین می نماید.

تدابیر تطبیق ملی

ماده نهم:

هر کشور عضو جهت تطبیق این کنوانسیون تمام تدابیر مناسب

ټول مناسب تدبیرونه نیسي، ددې کنوانسیون په مقرر و حدودو کې د غړي هېواد لپاره د ممنوع فعالیت له درېدو څخه د مخنیوي په خاطر د اجراء د ضمانت د هیئتونو د استقرار په شمول چې د افرادو یا د نوموړي هېواد تر کنترول لاندې ساحه او قلمرو کې ترسره کېږي.

د شخړو هوارول

لسمه ماده:

۱- د دغه کنوانسیون د لارښوونو د عملي کولو پر سر د دوه یا ډېرو غړو هېوادونو ترمنځ د شخړې د رامنځته کېدو په صورت کې غړي هېوادونه باید په عاجله توګه د شخړې هوارولو لپاره د ښکېلو هېوادونو په خوښه دوی خبرو اترو ته راوبولي او د شخړې د منځه وړلو په موخه دې ورته نړیوالې عدلیه محکمې ته درجوع کولو په موخه د هغې محکمې د نظامنامې مطابق مشوره کوي.

حقوقی، اداري و غیره را اتخاذ می نماید، به شمول استقرار هیأت ضمانت اجراء برای جلوگیری از توقیف فعالیت ممنوع برای کشور عضو در حدود مقرر این کنوانسیون که توسط افراد یا در ساحه تحت کنترول و قلمرو کشور مذکور انجام می شود.

حل دعاوی

ماده دهم:

۱- هنگامی که یک دعویٰ بین دو یا چند کشور عضو در رابطه به تفسیر یا اعمال این کنوانسیون صورت می گیرد، کشورهای عضو ذیدخل جمعاً با نیت حل سریع موضوع از طریق مذاکره یا سایر شیوه های مسالمت آمیز منتخب شان، به شمول توسل به نشست کشورهای عضو و رجوع به محکمه عدلی بین المللی منطبق با نظامنامه آن محکمه مشورت می کنند.

۲- د غړو هېوادونو غونډه ممکن د شخړې هوارولو لپاره د ښو اداري کړنو تر سره کولو پر غړو هېوادونو د دوی د خوښې سره د سمې لارې په وسیله د شخړې د هوارولو لپاره د غړو کولو او د هغه طرز العمل چې موافقه پرې شویږي، په ګډون کومه لاره چاره چې مناسبه یې بولي مرسته وکړي.

د غړو هېوادونو ناستې

یوولسمه ماده:

۱- غړي هېوادونه باید چېرته چې لازم بولي د دغه کنوانسیون د پلي کولو سره تړاو لرونکو موضوعگانو په ګډون نورو موضوعگانو په اړه د پرېکړو کولو لپاره ناستې د اېرې کړي، په شمول د:

الف- د دغه کنوانسیون حیثیت او عملي کول.

ب- د دغه کنوانسیون د مادو پرېنست د ورکړل شویو راپورونو له

۲- نشست کشورهای عضو به حل دعاوی با هر وسیله ممکن مشمول بر در اختیار قرار دادن دفاتر خویش، فراخواندن کشورهای عضو ذیدخل جهت به کار بستن طرز العمل منتخب شان برای حل مسئله همکاری می نماید و یک محدوده ای زمانی را برای هر طرز العمل مورد توافق سفارش می کند.

نشست های کشورهای عضو

ماده یازدهم:

۱- کشورهای عضو معمولاً جهت ملاحظه و در صورت لزوم اتخاذ تصمیم در مورد موضوع مربوط به اعمال یا تطبیق این کنوانسیون جلسه می کنند، به شمول:

الف- عملکرد و وضعیت این کنوانسیون.

ب: قضایای ناشی از رایۀ گزارش ها در حدود احکام این

امله راپيدا شوې موضوعگانې.

ج- ددې کنوانسيون له شپږمې مادې سره سم نړيواله همکاري او مرسته.

د- د غنچه ييزو مهماتو او د دوی د پاتې شونو له منځه وړلو لپاره د تکنالوژۍ وده.

ه- ددغه کنوانسيون د اتمې او لسمې مادو سره سم د غړو هېوادونو لخوا ددغه کنوانسيون پلي کول؛ او.

و- ددې کنوانسيون د څلورمې او پنځمې مادې مقرر حدودو کې د غړو هېوادونو څرگندونې.

۲- د غړو هېوادونو لومړنۍ غونډه به د ملګرو ملتونو د سر منشي لخوا په يو کال کې ددغه کنوانسيون تر پلي کېدو وروسته رابلل کېږي او ورپسې غونډې به د ملګرو ملتونو د سر منشي لخوا هر کال د بيا کتنې تر کنفرانس وروسته رابلل کېږي.

۳- د منل شويو طرزالعملونو او

کنوانسيون.

ج- تعاون و همکاري بين المللي در حدود مقرر ماده ششم اين کنوانسيون.

د- انکشاف تکنالوجي ها جهت پاکسازي بقايای مهمات خوشه ای.

ه- اظهاريه های کشورهای عضو در حدود مقرر ماده های هشتم و ده اين کنوانسيون؛ و.

و- اظهاريه های کشورهای عضو حدود مقرر ماده های چهار و پنج اين کنوانسيون.

۲- اولين نشست کشورهای عضو به رياست سکرتر جنرال ملل متحد بعد از یک سال از لازم الاجراء شدن اين کنوانسيون تشکيل می شود. نشست های بعدی نیز هر سال، الی برگزاری اولين کنفرانس بازنګری، به رياست سکرتر جنرال ملل متحد دایر می شود.

۳- کشورهای که عضو این

قوانینو سره سم هغه هېواد چې د ددغه کنوانسیون، ملگرو ملتونو، نورو اړوندو سازمانونو سیمه ییزو سازمانونو، نړیوال سره صلیب، د سـری میاشـتی د فدراسیون او نورو نا دولتي ادارو غړیتوب و نه لري هم د مشاهدده کوونکي په توگه کولای شي په غونډه کې گډون وکړي .

د بیا کتنې کنفرانس

دوولسمه ماده:

۱- د کنوانسیون تر پلي کېدو پنځه کاله وروسته به د بیا کتنې کنفرانس د ملگرو ملتونو د سر منشي لخوا جوړېږي. د بیا کتنې نور کنفرانسونه به د ملگرو ملتونو د سرمنشي لخوا که د یوه یا ډېرو غړو هېوادونو لخوا یې غوښتنه وشي په هېڅ حالت کې به د دوه کنفرانسونو ترمنځ موده د پنځه کلونو

کنوانسیون نیستند و همچنان عضو ملل متحد، سایر مؤسسات یا نهادهای بین المللی مربوط، مؤسسات منطوقی، کمیته صلیب سرخ بین المللی، فدراسیون بین المللی صلیب سرخ و هلال احمر، و سایر مؤسسات غیر حکومتی مربوط نیستند، در صورت امکان به نشست ها در حدود قواعد مقرر در طرز العمل منحيث ناظر دعوت می شوند.

کنفرانس بازنگری

ماده دوازدهم:

۱- کنفرانس بازنگری پنج سال بعد از لازم الاجراء شدن این کنوانسیون به ریاست سکرتري جنرال ملل متحد دایر می گردد. کنفرانس های بازنگری بیشتر به ریاست سکرتري جنرال ملل متحد در صورتی که توسط یک یا چندین کشور عضو این چنین درخواست گردد و مشروط براینکه وقفه بین

نه ڪمه نه وي. ددي ڪنوانسيون ٽول غري هپوادونه به دغه ڪنفرانسونو ته رابلل ڪپري.

۲- د بيا ڪتني له ڪنفرانس خخه مقصد په لاندې ډول وي:

الف- ددغه ڪنوانسيون حالت او عملي ڪېدو ته بيا ڪتنه.

ب- ددي ڪنوانسيون د يوولسمي مادي د دوه يم پاراگراف په مقرر و حدودو ڪي دغرو هپوادونو د زياتو غونډو ترمنځ دوقفي دارتيا ڪتنه، او.

ج- ددغه ڪنوانسيون له دربيمي او څلورمي مادي سره سم د غرو هپوادونو لخوا د دغه ڪنوانسيون د پلي ڪولو په اړه پريکړه.

۳- د منل شويو طرزالعملونو او قوانينو سره سم، هغه هپوادونه چي د دغه ڪنوانسيون، د ملگرو ملتونو، نورو اړوندو نړيوالو مؤسسو يا بنسټونو، سيمه ييزو مؤسسو، نړيوال سره صليب، د سرې مياشتي

ڪنفرانس ها ڪمتر از پنج سال نباشد برگزار مي شود. تمام کشورهای عضو اين ڪنوانسيون به هر يك ڪنفرانس ها دعوت مي شوند.

۲- هدف از ڪنفرانس بازنگري قرار ذيل مي باشد:

الف- بازنگري عملکرد و وضعيت اين ڪنوانسيون.

ب- ملاحظه ضرورت به وقفه ميان نشست های بیشتر کشورهای عضو در حدود مقرر پاراگراف دوم ماده يازدهم اين ڪنوانسيون، و.

ج- اتخاذ تصاميم در رابطه به اظهاريه های کشورهای عضو در حدود مقرر ماده های سوم و چهارم اين ڪنوانسيون.

۳- کشورهای که عضو اين ڪنوانسيون نيستند و همچنان عضو ملل متحد، ساير مؤسسات يا نهاد های بين المللي مربوط، مؤسسات منطقوي، ڪميته صليب سرخ بين المللي، فدراسيون بين المللي صليب سرخ وهلال احمر، وساير

نړيوال فدراسيون او نورو اړوندو نا دولتي مؤسسو غړيتوب و نه لري، هم د مشاهده کونکي په توگه کولای شي په غونډه کې گډون وکړي.

تعديل

ديارلسمه ماده:

۱- هر غړی هېواد ددغه کنوانسيون تر پلي کولو وروسته وخت کولای شي چې دغه کنوانسيون کې تعديل راوړي د تعديل لپاره هر وړانديز بايد لومړی د ملگرو ملتونو له سر منشي سره شريک او وروسته د هغه لخوا له ټولو غړو هېوادونو سره شريک شي، چې د غړو هېوادونو نظرونه راجمع کړي او پرېکړه وکړي چې آیا پر دغه وړانديز د غور په موخه د تعديل کنفرانس راوبلي. که د غړو هېوادونو اکثريت د ملگرو ملتونو د سرمنشي ته د دوی د نظرونو تر شريکولو ۹۰ ورځي وروسته خبر

مؤسسات غيرحکومتي مربوط نيسند، درصورت امکان به نشست ها در حدود قواعد مقرر در طرز العمل منحيت ناظر دعوت می شوند.

اصلاحات

ماده سيزدهم:

۱- در هر زمان بعد از لازم الاجراء شدن اين کنوانسيون، هر کشور عضو می تواند اصلاحات را به اين کنوانسيون پيشنهاده کند. هر پيشنهاده اصلاحی به سکرتر جنرال ملل متحد اخبار می گردد و او پيشنهاده مذکور را به اطلاع تمام کشورهای عضو رسانيده و نظر آنها را در مورد برگزاری کنفرانس اصلاحی جهت ملاحظه پيشنهاده مذکور جویا می گردد. در صورتی که اکثريت کشورهای عضو در ظرف ۹۰ روز بعد از دریافت پيشنهاده به سکرتر جنرال ملل متحد اعلام نمایند که ملاحظه بیشتر اين

ورکړي چې پر وړاندیز د غور کولو سره موافق دي نو نوموړی د تعديل کنفرانس رابولي کوم ته به چې دغه کنوانسیون ټول غړي هېوادونه رابلل کيږي.

۲- د منل شويو طرزالعملونو او قوانينو سره سم هغه هېواد چې د ددغه کنوانسیون، ملگرو ملتونو، نورو اړوندو سازمانونو سيمه ييزو سازمانونو، نړيوال سره صليب، د سري مياشتي د فدراسيون او نورو نا دولتي ادارو غړيتوب ونه لري هم مشاهده کوونکي په توگه کولای شي په غونډه کې گډون وکړي.

۳- د تعديل کنفرانس د غړو هېوادونو له غونډې وروسته که څه هم غړو هېوادونو اکثريت تر دې مخه د داپرېدو غوښتنه کوي داېر شي.

پیشنهاد را حمایت می کنند، سکرتار جنرال ملل متحد کنفرانس اصلاحی را تشکیل و تمام کشورهای عضو به آن دعوت می شوند.

۲- کشورهای که عضو این کنوانسیون نیستند و همچنان عضو ملل متحد، سایر مؤسسات یا نهادهای بین المللی مربوط، مؤسسات منظوری، کمیته صلیب سرخ بین المللی، فدراسیون بین المللی صلیب سرخ و هلال احمر، و سایر مؤسسات غیر حکومتی مربوط نیستند، در صورت امکان به کنفرانس اصلاحی در حدود قواعد مقرر در طرزالعمل منحیث ناظر دعوت می شوند.

۳- کنفرانس اصلاحی فوراً بعد از یک نشست کشورهای عضو یا یک کنفرانس بازنگري برگزار می گردد جز اینکه اکثریت کشورهای عضو خواهان برگزاری زودتر آن باشد.

۴- په کنوانسیون کې بدلونونه باید د غړو هېوادونو لخوا رایې ورکولو په مهال د حاضر و غړو هېوادونو ددوه پر درې اکثریت لخوا تصویب شي، دهر اصلاح امانت دار، مصوب به د ټولو هېوادونو خبرتیا ته رسوي.

۵- په دغه کنوانسیون کې تعدیل په هغو ټولو هېوادونو پلوی کېدای شي چې د بدلون راوستلو په مهال یې خپله د رایو په اکثریت سره تصویب کړې وي. له دې امله په پاتې غړو هېوادونو به تر منلو وروسته د تطبیق وړ وي.

لگښتونه او اداري چارې

څوارلسمه ماده:

۱- د غړو هېوادونو د غونډو، د بیا کتنې د کنفرانسونو او د تعدیل د کنفرانسونو لگښتونه باید دملگرو

۴- هر اصلاحیه در این کنوانسیون با اکثریت آراء دو سوم کشورهای عضو حاضر در کنفرانس اصلاحی تصویب می گردد. امانت دار هر اصلاح مصوب را به اطلاع تمام کشورها می رساند.

۵- یک اصلاحیه در این کنوانسیون لازم الاجراء برای کشورهای می گردد که اصلاحیه را در زمان سپردن قبولی های اکثریت کشورهای عضو جهت تصویب اصلاح در کنوانسیون قبول کرده باشد. اصلاحیه جهت هر کشور متباقی پس از آن لازم الاجراء می گردد که سند قبولی شانرا ارایه نمایند.

مصارف و کارهای اداری

ماده چهاردهم:

۱- مصارف نشست های کشور های عضو، کنفرانس های بازنگری و کنفرانس های اصلاحی از طرف

ملتونو له ښې ارزونې سره سم د غړو هېوادونو لخوا او د هغو هېوادونو لخوا چې ددغه کنوانسیون غړي نه دي هلته گډون کوي، مخامخ کېږي.

۲- د ملگرو ملتونو د ارزونې او ددغه کنوانسیون له اوومو او اتمو مادو سره سم د ملگرو ملتونو د سرمنشي لخوا شوي لگښتونه د غړو هېوادونو لخوا، په ښې محاسبې سره د ملگرو ملتونو د ارزونې په اندازه، مخامخ کېږي.

۳- نوموړي کنوانسیون ته په سپارل شوو اداري کارونو کې د ملگرو ملتونو د سرمنشي کړنې، د ملگرو ملتونو د اړوند واک تابع دي.

لاسليک

پنځلسمه ماده:

دغه کنوانسیون د ۲۰۰۸ کال د می په ۳۰ په دبلين کې منځ ته راغی چې د ۲۰۰۸ کال د

کشورهای عضو و غير عضو این کنوانسیون که در آن جا شرکت می کنند، با محاسبه شایسته مطابق با مقیاس ارزیابی ملل متحد، متقبل می شوند.

۲- مصارف که از کار سکرتر جنرال ملل متحد در حدود مقرر ماده های هفتم و هشتم این کنوانسیون موجب می گردد، از طرف کشورهای عضو، با محاسبه شایسته مطابق با مقیاس ارزیابی ملل متحد، متقبل می گردند.

۳- عملکرد سکرتر جنرال ملل متحد در کارهای اداری محوله تحت این کنوانسیون تابع صلاحیت مربوط ملل متحد می باشد.

امضاً

ماده پانزدهم:

این کنوانسیون به تاریخ ۳۰ ————— می ۲۰۰۸ در دبلين ساخته شد، در ۳۰

دسمبر په ۳۰ نېټه په اوسلو کې ټولو غړو هېوادونو ته د لاسلیک په موخه وړاندې شو او تردې وروسته تر پلي کېدو پورې به د ملګرو ملتونو په مرکز په نیویارک کې ټولو هېوادونو ته د لاسلیک کولو لپاره تر اجراء کېدو پورې خلاص دی، موجود وي.

تصویبول، منل او

کارول

شپاړسمه ماده:

۱- دغه کنوانسیون د لاسلیک کوونکو له لورې د تصویبولو او منلو لپاره اړتیا لري.

۲- هغه هېوادونه چې دغه کنوانسیون یې نه دی لاسلیک کړی هم کولای شي چې عملي یې کړي.

۳- د تصویبولو، منلو یا ګټه اخیستلو سندونه باید د امانت ساتونکي مرجع له لورې تضمین کولی شي.

دسامبر ۲۰۰۸ در اوسلو جهت امضاء کشورها مفتوح و بعداً در مقرر ملل متحد در نیویارک برای امضاء تمام کشورها تا لازم الاجراء شدن آن مفتوح می باشد.

تصویب، تصدیق، تأیید یا

الحاق

ماده شانزدهم:

۱- این کنوانسیون تابع تصویب، تصدیق یا تأیید کشورهای امضاء کننده است.

۲- کشورهای که تا هنوز امضاء نکرده اند، کنوانسیون برای الحاق شان باز است.

۳- اسناد تصویب، تصدیق، تأیید یا الحاق به امانت دار سپرده می شود.

نا فذ کيدل (پلي کيدل)

اولسمه ماده:

۱- دغه کنوانسيون د شپږمې مياشتې په لومړۍ ورځ له هغې مياشتې څخه وروسته چې دېرشم سند، تصويب، تصديق، تاييد يا الحاق ته سپارل کېږي، د اجرا وړ گرځي.

۲- که يو غړی هېواد د تصويب، منلو، منظوري او گټې اخيستلو په اړه تکميل شوي سند له ټاکلي شوي نېټې څخه وروسته مرجع ته سپارلی وي نو دغه کنوانسيون له هغه مياشتې نه پس د شپږمې مياشتې په لومړۍ نېټه نافذ کېږي په کومه مياشت کې چې د تصويب، منلو، منظوري او گټې اخيستلو په اړه سند تکميل او مرجع ته سپارل شوی دی.

په مؤقت ډول گټه اخيستنه

اتلمسه ماده:

هر غړی هېواد کولای شي ددې

لازم الاجراء شدن

ماده هفدهم:

۱- اين کنوانسيون در اولين روز ماه ششم بعد از ماه که سی ام سند تصويب، تصديق، تاييد يا الحاق سپرده می شود، لازم الاجراء می گردد.

۲- برای کشورهای که سند تصويب، تصديق، تاييد يا الحاق خویش را بعد از سپارش سی ام سند تصويب، تصديق، تاييد يا الحاق می سپارد، اين کنوانسيون در اولين روز ماه ششم بعد از تاريخ که کشور عضو سند تصويب، تصديق، تاييد يا الحاق خویش را سپرده است، لازم الاجراء می گردد.

اعمال مؤقتي

ماده هجدهم:

هر کشور، در زمان

کنوانسیون د تصویبولو، منلو منظوری او گټې اخیستنې د سند سپارلو پر مهال روښانه کړي دا چې ددې کنوانسیون د لومړۍ مادې د احکامو د مؤقتي ځنډولو غوښتنه کوي ترڅو چې په هغه هېواد کې کنوانسیون نافذېږي.

د ژمنو محدودول

نولسمه ماده:

ددغه کنوانسیون مادې پرته له کوم قید او شرطه عملي کېږي.

موده او خارجېدل

شللمه ماده:

۱- دغه کنوانسیون د نا معلومې مودې لپاره پلي کېږي.

۲- هر غړی هېواد د خپلې ملي واکمنۍ او استقلال په پام کې نیولو سره ددې صلاحیت لري چې له دغه کنوانسیون نه ووځي. دغه هېواد به ددغه ډول وتني خبرداری نورو غړو هېوادونو، داسنادو ساتونکې مرجع او د ملگرو ملتونو امنیت شورا ته

تصویب، تصدیق، تأیید یا الحاق خویش، می تواند اعلام کند که ماده اول این کنوانسیون معسوق برای همان کشور را موقتاً عملی می کند.

تحدید تعهدات

ماده نهم:

ماده های این کنوانسیون تحدید تعهدات را نمی پذیرد.

مدت و انصراف

ماده بیستم:

۱- مدت این کنوانسیون نامحدود می باشد.

۲- هر کشور عضو، دارای اقتدار ملی خویش، محق است از این کنوانسیون انصراف دهد. کشور مذکور به تمام کشورهای عضو، امانتدار و ملل متحد از انصراف خویش آگاهی می دهد. اینگونه سند

ورکوي. ددغه ډول وتلوسند باید د وتلو د سببونو بشپړ وضاحت درلودونکی وي.

انصراف شامل توضیح جامع دلایل تحریرک انصراف می شود.

۳- دغه ډول وتل به د وتلو د خبرداري ورکولو نه شپړ میاشتي وروسته منل کېږي. که په دغه موده کې وتونکی غړی هېواد په کومه وسله واله نښته کې ښکېل وي نو د شخړې تر ختمېدو مخکې یې وتل د منلو وړ نه دی.

۳- اینگونه انصراف فقط بعد از شش ماه از دریافت سند انصراف توسط امانتدار قابل عمل است. در صورتی که در انقضای مدت شش ماه، کشور انصراف دهنده عضو در یک جنگ مسلحانه دخیل باشد، انصراف قبل از ختم جنگ مسلحانه قابل عمل نمی باشد.

له هغو هېوادونو سره اړیکې چې ددی کنوانسیون غړي نه دي

ارتباط با کشورهای غیر عضو این کنوانسیون

یوویشتمه ماده:

ماده بیست ویکم:

۱- هر غړی هېواد باید هغه هېوادونه چې ددی کنوانسیون غړیتوب نلري د کنوانسیون له ټولو غړو هېوادونو سره د یوځای کېدو په موخه وهڅوي، خو کنوانسیون تصویب، قبول، منظور او تطبیق کېږي.

۱- هر کشور عضو، به منظور جذب تبعیت تمام کشورها به این کنوانسیون، کشورهای غیر عضو را جهت تصویب، تصدیق، تأیید و الحاق به این کنوانسیون تشویق می نماید.

- ۲- هر کشور عضو به حکومت های تمام کشورهای غیر عضو این کنوانسیون از تعهدات خویش در حدود مقرر این کنوانسیون متذکر در پاراگراف سوم این ماده آگاهی می دهد و نورم های مستقر را ترویج کرده و سعی عالی در دلسرد کردن کشورهای غیر عضو این کنوانسیون در استفاده از مهمات خوشه ای می نماید.
- ۳- علیرغم احکام ماده اول این کنوانسیون و در حدود مقررات قانون بین المللی، کشورهای عضو، پرسونل نظامی و اتباع آنها، می توانند در فعالیت های ممنوع به یک کشور عضو این کنوانسیون در عملیات و تعاون نظامی با کشور های غیرعضو این کنوانسیون اشتراک کند.
- ۴- هیچ مورد در پاراگراف سوم این ماده کشور عضو را تجویز به اقدامات آتی نمی کند:
- الف- انکشاف، تولید یا در غیر
- ۲- هرغری هبود باید ددی مادی په دربیم پاراگراف کی دیادو شوو مسئولیتونو له مخې، د هغو هبودونو حکومتونه و پوهوي چې د کنوانسیون غړیتوب نلري خو هغو نورمونوته وده ورکړي چې له مخې یې نا غړي هبودونه د امکان تر بریده د غنچه ییزو مهماتو نه کارولو ته وهڅول شي.
- ۳- ددی کنوانسیون د لومړنۍ مادی او نړیوال قانون له احکامو سره سم باید د غړو هبودونو، نظامي پرسونل او اتباع له هغو هبودونو سره چې ددی کنوانسیون غړي نه دي نظامي مرسته ونکړي چې د غړو هبودونو لخوا منع شويدي.
- ۴- ددی مادی په دربیم پاراگراف کې هېڅ مورد، غړي هبود په لاندې اقداماتو نه تجویز کوي:
- الف- غنچه ییزو مهماتو ته وده

ورکړي، توليدي کړي او يايي په کوم بل ډول تر لاسه کړي.

ب- غنچه ييز مهمات زېرمه کول او لېږدول.

ج- غنچه ييز مهمات وکاروي، يا.

د- په هغو حالاتو کې د غنچه ييزو مهماتو د کارولو جدي غوښتنه کول چې د کارول شوو جنگي مهماتو انتخاب يې په انحصاري کنترول کې وي.

امانتدار

دوه ويشتمه ماده:

پدې وسيله دملگرو ملتونو سرمنشي ددغه کنوانسيون داسنادو ساتونکي اوضامن دي.

معتبر متنونه

درويشتمه ماده:

د دغه کنوانسيون، عربي، چينايي، انگريزي، فرانسوي، روسي او هسپانوي متنونه بايد سره سمون ولري او درست وي.

اين صورت تصاحب مهمات خوشه اي.

ب- ذخيره سازي و انتقال مهمات خوشه اي.

ج- استفاده مهمات خوشه اي، يا.

د- صريحاً درخواست استفاده از مهمات خوشه اي در حالیکه انتخاب مهمات استفاده شده در کنترول انحصاري کشور مذکور مي باشد.

امانتدار

ماده بيست و دوم:

بدینوسيله سکرتر جنرال ملل متحد به حيث امانتدار اين کنوانسيون تعيين است.

نسخه های معتبر

ماده بيست و سوم:

نسخه های عربي، چينايي، انگليسي، فرانسوي، روسي و هسپانوي اين کنوانسيون اعتبار مساويانه دارند.

اشتراک سالانه :

در مرکز وولایات : (۹۰۰) افغانی

برای مامورین دولت : با (۲۵) فیصد تخفیف

برای متعلمین و محصلین با ارائه تصدیق ، نصف قیمت

برای کتاب فروشی ها با ۱۰ فیصد تخفیف از قیمت روی

جلدخارج از کشور : (۲۰۰) دالر امریکائی .

ISLAMIC REPUBLIC
OF
AFGHANISTAN
MINISTRY OF JUSTICE

**OFFICIAL
GAZETTE**

Extraordinary Issue

- Convention on the Rights of Persons with Disabilities
Adopted by the General Assembly of the United Nations On
۱۳ December ۲۰۰۶
- Diplomatic Conference for Adoption of a Convention on
Cluster Munitions

Date: ۱۵th JUNE .۲۰۱۱

ISSUE NO :(۱۰۵۲)